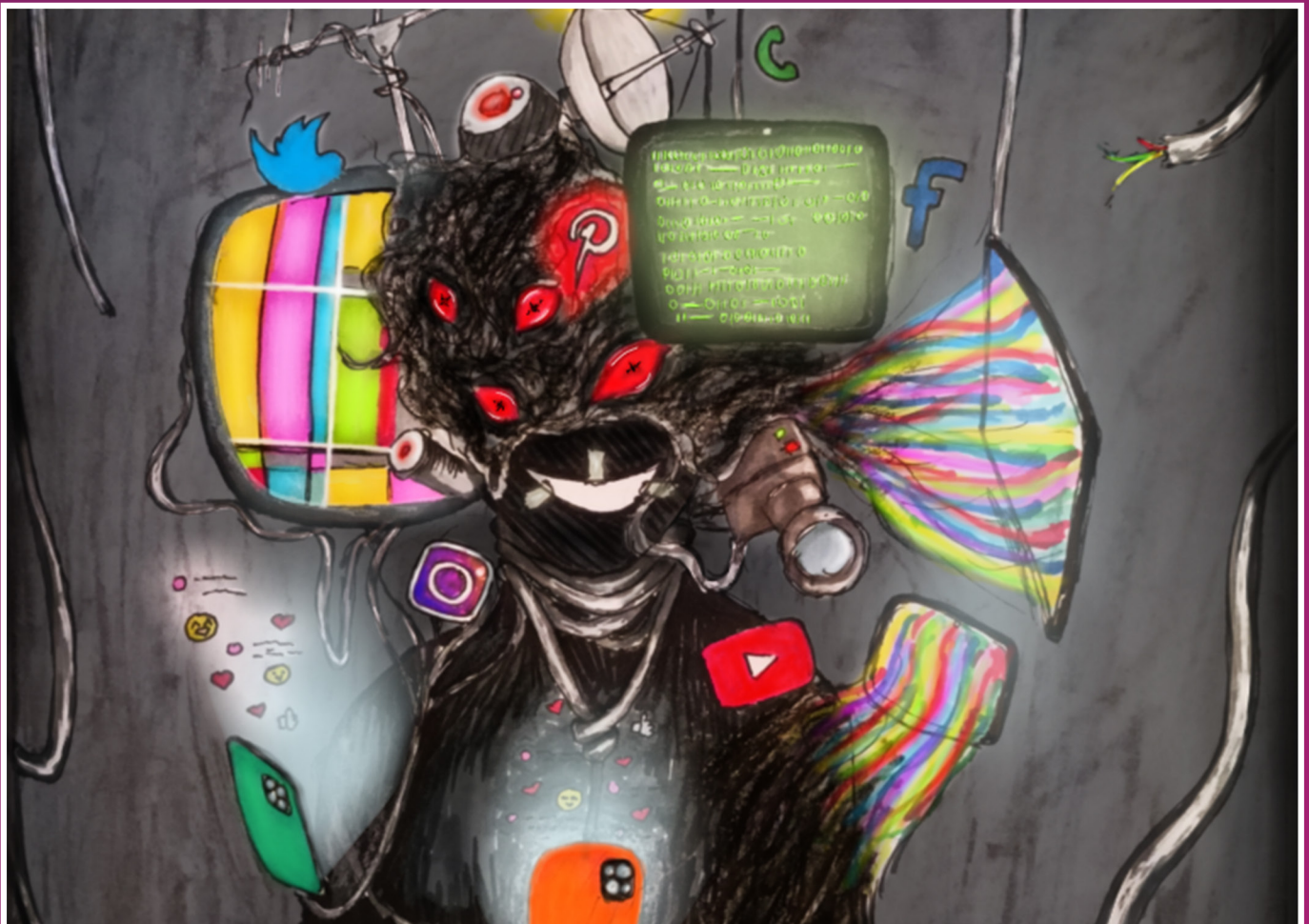

ΟΠΛΙΠΟΝΕ ΔΕΖΙΠΦΟΡΜΆΣΙΕ ΑΚΟ ΒΎΖΝΑ ΠΡΕ ΞΚΟΛΣΚΎ ΒΎΥΨΒΥ

ΠΡΪΚΛΑΔΥ ΔΟΒΡΕΥ ΠΡΑΧΕ ΒΎΥΨΒΥ ΜΕΔΙΆΛΠΕΥ ΒΎΧΗΟΝΥ
ΠΑ ΖΆΚΛΑΔΠΎΧΗ Α ΣΤΡΕΔΠΎΧΗ ΞΚΟΛΆΧΗ IV.

ΜετοδικΆ πρϪϪϪϪ πρε υΪτελϪϪ

UNIVERZITA SV. CYRILA A METODA V TRNAVE
Fakulta masmediálnej komunikácie

IMEC – Medzinárodné centrum mediálnej gramotnosti
ŠMC – Školiace mediálne centrum

OPLIPOVÉ DEZINFORMÁCIE AKO VÝZVA PRE ŠKOLSKÚ VÝUČBU

**Príklady dobrej praxe výučby mediálnej výchovy
na základných a stredných školách IV.**

Metodická príručka pre učiteľov

Doc. PhDr. Viera Kačinová, PhD. (ed.)

Trnava 2023

Editorka

Doc. PhDr. Viera Kačinová, PhD.

Autorský kolektív

Mgr. Ľuboš Paller, Ing. Marta Rovná, Mgr. Ingrid Somogyiová, Mgr. Melinda Románová, Mgr. Lucia Martáková, Mgr. Adriana Joštiaková, Mgr. Magdaléna Krenželáková, Mgr. Veronika Zárecká, PaedDr. Mária Blanárová, Mgr. Veronika Kašparová, Mgr. Alexandra Hudáčková PhD., Mgr. Janette Pilarčíková, PaedDr. Jana Pekárová, PhD., Mgr. Mária Čamborová, Mgr. Katarína Zajacová, Mgr. Ivana Kirka, Mgr. Anežka Richtariková, Mgr. Vladimír Ondrejka, Mgr. Michaela Zongorová, Ing. Helena Fraňová, Nathaniel Sansom, PaedDr. Norbert Ádám, Mgr. Milada Kotorová, Ing. Miriam Lidajová

Jazyková a redakčná úprava

Doc. PhDr. Jana Galera Matúšová, PhD.

Grafická úprava

Mgr. Martin Graca, PhD.

Obálka

Mgr. Martin Graca, PhD.

Autorská kresba použitá na obálke

Claudia Prencipeová (Základná škola Milana Mravca v Rakovej)

Metodická príručka je výstupom projektu, ktorý získal finančnú podporu Európskej komisie v rámci výzvy CEF-TC-2020-2 (Európske observatórium digitálnych médií). Referenčné číslo: 2020-EU-IA-0267.

**Spolufinancovaný Európskou úniou z
Nástroja na prepájanie Európy**

© IMEC - Medzinárodné centrum mediálnej gramotnosti, ŠMC Školiace mediálne centrum
© Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda, Trnava, 2023
© Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Vydavateľ: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2023

Vydanie: prvé

ISBN 978-80-572-0374-2

Obsah

Úvod.....	4
1. Príklady výučby tém z oblasti dezinformácií na základných školách	7
1.1 Nie je hoax ako hoax - alebo aj pravda môže byť zaujímavá.....	7
1.2 Implementácia prvkov mediálnej výchovy na hodinách anglického jazyka - téma falošné správy a hoaxy.....	11
1.3 Aktivity žiakov k téme HOAX, DEZINFORMÁCIA A FAKE NEWS v slovenskom a anglickom jazyku.....	14
1.4 Hoaxy v médiách.....	18
1.5 Niečo nie je v poriadku.....	24
1.6 Krátka žiacka animácia na tému dezinformácia.....	26
1.7 (Ne)bezpečný internet.....	27
1.8 Svet rozprávky (Tom a Jerry, Kvak a Čl'up).....	29
2. Príklady výučby tém z oblasti dezinformácií na stredných školách	36
2.1 Aké chobotnice žijú na stromoch?.....	36
2.2 Ako štatistika ovplyvňuje verejnú mienku.....	42
2.3 Typy informácií v mediálnom svete.....	44
2.4 17. november 1989 - podvod na ľudoch!.....	46
2.5 Skupinovo-problémová hra tvorenia hoaxy „Kto benefituje z hoaxov?!”.....	48
2.6 „Chceš rozšíriť pravdu, sprav z nej vtip“.....	51
2.7 Otestuj svojich učiteľov.....	53
2.8 Farmaceutické (dez)informácie.....	54
2.9 Vyučovacia hodina: Mediálna gramotnosť.....	58
2.10 HOAX – FAKE NEWS.....	61
2.11 Nástenka na tému dezinformácií.....	62
2.12 Kritické myslenie na hodine účtovníctva.....	63
Prílohy	66

Príručka predstavuje osvedčené príklady dobrej praxe výučby mediálnej výchovy na základných a stredných školách na Slovensku na tému onlinových dezinformácií. Ide o súbor vyučovacích hodín, projektov a ďalších edukačných aktivít zameraných na podporu a rozvoj mediálnej a informačnej gramotnosti žiakov, ktorá predstavuje efektívny nástroj obrany pred masívne šírenými dezinformačnými obsahmi. Výskyt takýchto obsahov, ktoré majú podobu „fake news“, hoaxov alebo bývajú nositeľmi konšpiračných teórií či prekrúcania pravdy, je aktuálne vážnym spoločenským problémom najmä v súvislosti s ich rozmachom a masívnym šírením prostredníctvom internetu či sociálnych médií.

Autormi príkladov sú pedagógovia vybraných slovenských škôl, ktorí sa prihlásili do súťaže vyhlásenej Medzinárodným centrom mediálnej gramotnosti IMEC pri Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Súťaž s názvom Onlinové dezinformácie ako výzva pre školskú výučbu - Príklady dobrej praxe výučby mediálnej výchovy na základných a stredných školách, ktorej výstupy vám ponúkame, zrealizovalo Medzinárodné centrum mediálnej gramotnosti IMEC a Školiace mediálne centrum pri Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave od mája 2022 do februára 2023. Súťaž sa uskutočnila v rámci medzinárodného projektu CEDMO - Central European Digital Media Observatory (Stredoeurópske observatórium digitálnych médií), ktorý získal finančnú podporu Európskej komisie. Projekt posilňuje mediálnu gramotnosť a kritické myslenie špeciálne v oblasti dezinformácií v strednej Európe prostredníctvom množstva aktivít zameraných aj na cieľové skupiny učiteľov a žiakov. Na svojej stránke <https://cedmohub.eu/sk/> ponúka užitočné príklady metodických materiálov využiteľných v procese výučby.

Ako sa v príručke zorientovať?

Každý príklad dobrej praxe obsahuje nasledujúce časti, ktoré ho bližšie charakterizujú slovne alebo prostredníctvom ikon:

V časti **Východiská** je úvodná charakteristika príkladu dobrej praxe. Je tu uvedené, v akej základnej forme sa výučbová aktivita uskutočnila:

- (a) ako integrovaná súčasť vybraného vyučovacieho predmetu na škole,
- (b) alternatívnou formou vyučovania najmä v podobe samostatného projektu,
- (c) v rámci krúžku.

Príslušná forma výučby je označená špeciálnou ikonou.

V tejto časti sú zároveň zverejnené informácie o tom, pre aký stupeň škôl (ZŠ a SŠ) a ročník/ročníky je aktivita určená (označené ikonou). Je špecifikovaná hodinová dotácia potrebná na jej realizáciu, v prípade projektu časová dĺžka projektu, obdobie realizácie aktivity a ďalšie údaje, ktoré učitelia považovali za dôležité v rámci úvodného oboznámenia sa s príkladom dobrej praxe.

V časti **Anotácia** je uvedená základná charakteristika príkladu dobrej praxe: téma výučby a ciele aktivity, zamýšľané a očakávané výstupy edukačnej aktivity (požadovaný rozvoj osobnostných zložiek žiaka v podobe znalostí, schopností, postojov, zručností, kompetencií).

V časti **Metodický popis realizácie výučbovej aktivity** je uvedený metodický a organizačný postup dosiahnutia stanovených učebných cieľov v jednotlivých etapách výučby. Sú tu špecifikované uplatňované metódy a organizačné formy, popísané konkrétne úlohy alebo zadania pre žiakov a pod.

V časti s názvom **Materiálno-technické zabezpečenie** je charakterizované, aké učebné zdroje a ďalšie pomôcky učitelia využívajú pri príprave a realizácii výučbovej aktivity (napr. učebné texty, metodické materiály, internetové stránky, odborná literatúra, časopisy, noviny, didaktická technika, s ktorou v rámci aktivity pracujú a spôsoby jej využitia vo výučbe). V prípade, že príklad prezentuje vlastný metodický materiál (napr. v podobe ppt prezentácie, hodnotiacich dotazníkov a pod.), je to zobrazené prostredníctvom špeciálnej ikony. Materiál sa nachádza zväčša v prílohe, v niektorých prípadoch je priamo súčasťou textu, alebo je umiestnený na stránke <https://smc.fmk.sk/>, prípadne na inej internetovej platforme, na ktorú príručka odkazuje.

V časti **Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe** je zverejnené krátke vyhodnotenie výučbovej aktivity: v čom sa realizácia osvedčila (prínos pre žiaka/študenta, školu, okolie školy a pod.). Zároveň sú tu popísané prípadné ťažkosti pri realizácii výučby, resp. najdôležitejšie odporúčania pre iných učiteľov, ktorí by aktivitu chceli realizovať.

Súčasťou materiálu je **Dokumentácia príkladu dobrej praxe** v podobe napr. vytvorených žiackych prác, fotodokumentácie. Zároveň sú tu umiestnené odkazy na webovú stránku, na ktorej sú materiály zverejnené, alebo si ich je odtiaľ možné stiahnuť. Pokiaľ je dokumentácia uložená na stránke <https://smc.fmk.sk/>, upozorní na to opäť špeciálna ikona. Na uvedenej stránke sa zároveň nachádza kompletná metodická príručka.

Pri sprostredkovaní príkladu dobrej praxe sme sa snažili zachovať čo možno najviac pôvodné spracovanie aktivity učiteľmi a dosiahnuť tak autentickosť ich výpovedí. Pevne veríme, že istá rozmanitosť vo vyjadrovaní nebude prekážkou, samotný obsah zaujme a bude pre potreby výučby inšpiratívny.

Špeciálnu orientačnú pomôcku v príručke poskytuje systém ikon, ktoré bližšie charakterizujú príklady podľa osobitých kategórií. Sú uvedené v priloženom zozname.

Zostavovateľka

Zoznam ikon:

materská
škola

1. stupeň
základných škôl

2. stupeň
základných škôl

gymnázium

stredná
odborná škola

integrovaná
do SJ a lit.

integrovaná
do informatiky

integrovaná
do dejepisu

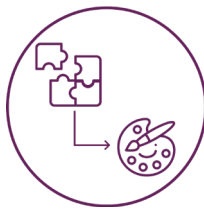
integrovaná
do AJ

integrovaná
do etiky

integrovaná
do občianskej
náuky

integrovaná
do výtvarnej
výchovy

integrovaná do
účtovníctva

samostatný
projekt

krúžok

metodický
materiál

ikona ŠMC
(logo)

1. Príklady výučby tém z oblasti dezinformácií na základných školách

1.1 ΠΙΕ JE HOAX AKO HOAX – ALEBO AJ PRAVDA MÔŽE BYŤ ZAUJÍMAVÁ...

Vyučujúci: Ľuboš Paller

Škola: ZŠ Dudova 2, Bratislava

Webová stránka školy: www.zsdudova.sk; <https://zsdudova.edupage.org/>

Východiská

V súčasnej dobe je už aj na Slovensku rozšírená snaha získať a následne prezentovať čo najviac informácií na webových stránkach a blogoch, prípadne sociálnych sieťach. Zjednodušenie a zrýchlenie prístupu k informáciám má však okrem mnohých pozitív aj niekoľko negatívnych dopadov, napríklad i na psychologicko-osobnostný vývin a profil obzvlášť dospievajúcich žiakov, ktorí si formujú charakter a svetonázor. Práve títo mladí ľudia pritom predstavujú generáciu, ktorá bude čoskoro zodpovedať za kvalitu spoločenského života, za informačnú kultúru. Založiť si blog, jednoduchý web či vstupovať do sociálnej siete (väčšinou už pod nejakým vymysleným menom alebo prezývkou) môže dnes bez problémov ktokoľvek a vlastne môže prezentovať, či iba komentovať, skoro čokoľvek, pričom objektivita informácií je v niektorých prípadoch veľmi otázná. Dokonca sa niekedy hovorí o určitej forme mediálnej vojny, na ktorú reaguje aj Európska únia. Pre zistenie relevantnosti všetkých údajov je nevyhnutné, aby (nielen) žiaci používali zdroje, ktoré majú minimálne nasledujúce charakteristiky:

1. Nachádzajú sa na „pevných“ webových lokalitách, ktoré existujú už dlhšiu časovú jednotku a navyše ich spravuje hodnoverná inštitúcia: Slovenská akadémia vied, Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Ústav pamäti národa, rôzne ministerstvá, nejaké štátom, samosprávnym krajom alebo obcou riadené múzeum a podobne. Údajom niektorých súkromných múzeí či súkromným pamätným izbám, prípadne stránkam rôznych občianskych združení nemožno vždy veriť, pretože ich niekedy spravujú ľudia, ktorí sú spojení s extrémistickými organizáciami. Problém nastáva aj pri informáciách, ktoré poskytujú niektoré štátom registrované politické strany. V prípade blogov či sociálnych sietí by mali relevantné historické, politologické či iné informácie pochádzať iba od renomovaného historika alebo vedca v danom príslušnom odbore. Tu však treba vždy pátrať, prečo sa vedec rozhodol publikovať mimo svojej „domovskej inštitúcie“, teda či nejde o falzum, prípadne „iba vhodné“ interpretovaný dokument. Toto je dnes veľmi dôležité vysvetľovať (nielen) žiakom aj v súvislosti s teraz ešte stále častými hoaxami ohľadom COVID-19, ale aj aktuálne s vojnou (nielen) na Ukrajine.
2. Autor zdroja je pod svojou prácou nielen podpísaný, ale je tam uvedený aj recenzent diela/práce, alebo je možné dopátrať sa na internete k hodnovernej recenzii/recenziám danej práce, ktoré sa nachádzajú na spoľahlivých webových lokalitách, o ktorých sme písali v predchádzajúcom bode.

Tieto dve základné pravidlá treba žiakom neustále pripomínať, lebo autori niektorých neobjektívnych webových stránok, ktoré sú svojím obsahom a zdaním hodnovernosti doslova hrozbou pre vytváranie správneho, nielen historického, povedomia. Pomôcť orientovať sa v zložitej problematike môže aj predmet mediálna výchova. Popritom je však žiaduce, aby sa aplikovanie správneho vnímania mediálneho prostredia premietlo v adekvátnej miere do didaktických a metodických aspektov všetkých tradičných povinných vyučovacích hodín.

Naša aktivita *Nie je hoax ako hoax - alebo aj pravda môže byť zaujímavá...* nadväzuje na pomerne široký diapazón predchádzajúcich aktivít, ktoré realizoval jej predkladateľ (nielen) v škole, na ktorej vyučuje. Možno spomenúť napríklad školský dejepisný časopis *Dejepis extra*, ktorého editor je predkladateľ a nepretržite vychádza už viac ako desať rokov. Počet vydaných čísel sa blíži k stovke. Tiež možno spomenúť zapojenie žiakov do rôznych súťaží či projektov, napríklad o Alexandrovi Dubčekovi, ktorého výstupom bola tiež videoprezentácia. K našim zaujímavým aktivitám minulý školský rok patrilo aj *Vynášanie Covidu*, ktoré sa dostalo aj do regionálnych médií a nahradilo *Vynášanie Moreny*. Nezanedbateľnou aktivitou predkladateľa bola aj spolupráca s bývalým Štátnym pedagogickým ústavom (teraz NIVaM) pri tvorbe webinárov pre učiteľov, ktorých predmety sú súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť. V rámci pripomenutia obetí holokaustu sme sadili šafran v projekte *Krokus*. V období, kedy sa z hľadiska pandemických opatrení nedali realizovať reálne exkurzie, autor svojim žiakom sprostredkoval, v spolupráci s hodnovernými inštitúciami, videoexkurzie do ich priestorov. Žiaci mali tiež možnosť klásť svoje otázky pracovníkom múzeí či iných kultúrnych inštitúcií, takže sme aj takýmto spôsobom mohli vyvrátiť možné dezinformácie. Autor sa domnieva, že predkladaná aktivita je integrálnou súčasťou dejepisu, ale môže byť použitá aj v iných predmetoch, akými sú občianska náuka, informatika, slovenský jazyk, biológia či etická výchova. Tiež môže byť využitá aj v rámci nejakého krúžku, prípadne ako námiet na samostatný projekt. Keďže aktivita má tri časti, prvá sa venuje hoaxom o slovenčine, druhá vzniku antibiotík (penicilín) a tretia informačným vojnám a tajným službám (James Bond). Možno ju realizovať v 5. až 9. ročníku základných škôl a v zodpovedajúcich ročníkoch osemročných gymnázií. Vyvrátenie hoaxu o slovenčine (pri vhodnom priblížení problematiky učiteľom) sa môže použiť aj pri edukácii žiakov na primárnom stupni výchovy a vzdelávania, konkrétne v 3. či 4. ročníku základných škôl. Takto sa dá, či môže, vhodne prepojiť vyučovanie medzi jednotlivými stupňami školskej dochádzky.

Anotácia

Naša širokospektrálna aktivita má za úlohu nielen vo virtuálnom (ale aj printovom) svete rozpoznávať a oddeľovať pravdu, čiastočnú pravdu a úplnú lož. Tú treba zakaždým dôsledne odhaliť, čo si vyžaduje prepojenie vedomostí, spôsobilostí z rôznych predmetov do jedného celku. Označuje sa to ako budovanie kritického myslenia. V prvej časti aktivity sa žiaci dozvedia pravdu o hoaxe/hoaxoch o slovenčine. Cieľom je pochopiť, že niektoré príspevky vyznačujúce sa gramatickou a štylistickou problematnosťou, alebo komplexne nespisovnosťou, sú s vysokou mierou pravdepodobnosti čiastočne alebo úplne falošné. V druhej časti sa budeme venovať problematike hoaxov, podľa ktorých zachránil bývalému premiérovi Veľkej Británie Churchillovi život vynálezca penicilínu Fleming a prepojíme tieto správy s dnešnou (post) pandemickou realitou. V tretej časti sa budeme venovať problematike konšpirácií a na príklade jednej z predlôh pre agenta tajnej služby Jej Veličenstva britskej kráľovnej ukážeme nebezpečenstvo dôvery v nepodložené správy. Prvé dve časti si žiačky, ktoré predkladanú aktivitu priamo realizujú, pripravili aj na základe predchádzajúcich skúseností úplne samy. Samozrejme, predkladateľ projektu korigoval niektoré drobné formálne nedostatky vo vytvorenom texte. Dostali iba zadanie hľadať na internete správy o tom, že slovenčina patrí medzi najťažšie jazyky na svete a vyhľadali si aj to, že vraj údajne Churchill prežil iba vďaka Flemingovi. Následne samy zistili, že v oboch prípadoch ide o hoax. Pre tretiu, najzložitejšiu časť aktivity, si zvolil jej predkladateľ iný spôsob. Sám vyhľadal niektoré správy

o knižnej (a neskôr filmovej) predlohe Jamesa Bonda, ktoré následne žiačky spracovávali. Takýmto prístupom si môže predkladateľ overiť, či a ako sa aj z relevantných údajov dá/nedá na základe možnej (žiačkej) fantázie neúmyselne vytvoriť nejaký hoax.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Vyučovacie ciele sú stanovené tak, aby sa dali vždy overiť. Teda na základe hľadania a prezentovania informácií o vybraných hoaxoch prostredníctvom žiačkej videoprezentácie je možné overiť, či a ako sa nosné vzdelávacie i výchovné ciele podarilo naplniť.

Ďalším z cieľov je naučiť žiakov, a sprostredkovane, aj rodičov, ktorí takisto nie sú imúnni voči dezinformačnej scéne, vyberať si také zdroje informácií, ktoré sú nespochybniteľné a užitočné. Naša aktivita predstavuje neštandardný a podľa nás menej tradičný typ metodiky zaradenej do výučby. Nadväzuje na spôsob vyučovania, ktorý sa v minulosti veľmi úspešne používal napríklad v starovekom Grécku. Možno konštatovať, že sa osvedčil. Pre vysvetlenie je potrebné uviesť, že v niektorých typoch škôl v starovekom Grécku sa realizovalo vyučovanie formou dialógu medzi pedagógom a žiakmi. My sme v našej videoprezentácii zvolili inú formu konverzácie. Priebeh aktivity je založený na rozhovore dvoch žiačok. V prvých dvoch častiach je ich dialóg nastavený tak, že jedna z nich obhajuje pravdivosť hoaxu a druhá jej oponuje. Vo výsledku, teda na záver komunikácie, sa jednoznačne preukáže, že ide o hoax. V poslednej, tretej, časti je dialóg nastavený tak, že počas rozhovoru objasňujú vznik legendy o reálnom špiónovi, ktorý slúžil ako predloha Jamesa Bonda. Zvýraznené je však to, že skutočnosť je mnohokrát iná ako vo filmoch o tomto tajnom agentovi, kde nakoniec (tak trochu rozprávko) dopadne všetko dobre, teda hrdina víťazí a zločinec je porazený. Reálny svet, ako vieme, prináša aj odlišné skúsenosti. Preto je nevyhnutné, aby žiaci pochopili, že je potrebné vyvinúť maximálne úsilie na individuálnej aj spoločnej úrovni pre to, aby špionáž, či vo všeobecnosti konflikty, vôbec neboli súčasťou nášho sveta, aby v podstate nebolo treba žiadnych hrdinov typu Bonda. Žiaci by sa nemali stotožňovať „s hrdinom s povolením zabíjať“, ale skôr hľadať svoj vzor vo vedcoch, ktorí vyvíjajú lieky a zachraňujú ľudské životy.

Budeme uplatňovať metódy projektového, autentického, ale aj kooperatívneho vyučovania. Postup bude názorovo-demonštratívny. Všetci žiaci druhého stupňa našej školy sa môžu v prípade záujmu zapojiť do dejepisnej súťaže, ktorá bude vyhlasovaná v rámci *Dejepisu extra* po vzhliadnutí predmetnej videoprezentácie. Odkazovať bude na poznávanie historických súvislostí viažucich sa k prezentovanej problematike. Očakávame, že tak príde k lepšej a účinnejšej selekcii poznatkov, ako aj k zanechaniu hlbšej pamäťovej stopy v prípade tých najviac relevantných informácií poskytujúcich hodnotné odkazy smerom do budúcnosti. Žiaci tak budú mať možnosť formou dobrovoľnej domácej úlohy - po skončení (pozretí) videoprezentácie alebo niekedy aj na hodinách informatiky postupne gradovať spôsobilosti spojené s onlinovým svetom a jeho nástrahami. V prípade, že žiak/žiačka nemá doma prístup k internetu, autor projektu bol, je a bude ochotný s ním/ňou po vyučovacom procese ostať v škole, vybrať správne a hodnoverné informácie, a tak prispieť k odstraňovaniu aspoň základného virtuálneho informačného smogu. Rovnako to platí aj o odstraňovaní možných hoaxov v súvislosti so zaujímavými historickými skutočnosťami. Predpokladom úspešného zrealizovania takéhoto ambiciózneho počinu je zodpovedná domáca príprava každého pedagóga. Opomenúť nemožno ani následné vyčlenenie času na vyhodnotenie žiackych odpovedí.

Materiálno-technické zabezpečenie

Odovzdávať a prezentovať informácie je v súčasnosti takmer nemožné bez spojenia s informačnými technológiami. Tie však nespovedujú (nemá sprostredkovať) žiakom iba predmet informatika, prípadne mediálna výchova. Veľmi dôležité je, aby boli súčasťou všetkých predmetov v ich

vzájomnej interakcii, vo vzájomnom doplnení sa za účelom vytvorenia ucelenej mapy informácií použiteľných v 21. storočí. Ako už bolo zmienené, tieto informácie by nemali byť jednostranné a tendenčné, k čomu sa, žiaľ, mnoho voľne dostupných webov uchýľuje v snahe prekrútiť realitu, šokovať, zapôsobiť, zmiast'ť, alternovať iným dostupným faktom. Samozrejme, všetci máme právo na slobodný prístup k informáciám. Tie však majú byť poskytované s ohľadom na relevanciu a výpovednú hodnotu. Majú slúžiť nie na pomýlenie, ale na všeobecný prospech a úžitok. Výrazne to zasahuje aj do poznávania overenej historickej pravdy. Historické bádanie v onlinovom svete, i mimo neho, by malo rozvíjať kreativitu žiaka, nútiť ho zamyslieť sa nad problémami minulosti a vytvárať si vlastný názor. Ide o beh na dlhú trať, o náročnú úlohu, ktorej aplikáciu sa snaží podporiť aj predkladaný projekt cez využívanie všetkých informačných a komunikačných technológií, a to nielen na vyučovacích hodinách.

Nateraz však neuvádzame, resp. nebudeme priamo odkazovať na žiadne webové stránky. Myslíme si, že sme už v predchádzajúcich častiach adekvátne popísali, ktoré webové stránky sú hodnoverné a ktoré nie. A existujú aj ďalšie dôvody, prečo sme sa rozhodli byť v tomto bode zdržanlivejší: po prvé, webové stránky, ktoré šíria nejaké hoaxy, si nezaslúžia, aby sme ich prezentovali, vlastne im robili reklamu; po druhé, webové stránky, ktoré vysvetľujú a odhaľujú hoaxy, tiež do určitej miery propagujú nesprávne názory a postoje; keďže platí staré konštatovanie – „aj antireklama je reklama“. Dôležitou súčasťou predkladaného projektu je videoaktivita, ktorej textová časť je v **Prílohe č. 1**.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Vychádzajúc z dlhodobej pedagogickej praxe sa predkladateľovi ako významný prínos projektu javí skutočnosť, že bude pomocou videa a následného vygenerovania *Dejepisu extra* prichádzať k prepojeniu učív jednotlivých ročníkov, opakovaniu a utvrdzovaniu starších poznatkov, ako aj k obohacovaniu vedomostí žiakov o nové, užitočné a prakticky využiteľné poznatky. Tiež je opakovane a hodnoverné potvrdené to, že žiaci dokážu intenzívnejšie vnímať, ak o problematike rozprávajú ich rovesníci jazykom, ktorému rozumejú. Vygenerované otázky v nasledujúcich číslach *Dejepisu extra* poslúžia ako motivácia pre nasledujúce generácie žiakov a veríme, že oslovia aj rodičov, ktorí ho tiež čítajú. To výrazne posilňuje a zlepšuje vzťah okolitého prostredia ku škole. Predkladateľ dokonca predpokladá, že niektorí žiaci sa v budúcnosti pokúsia o vytvorenie vlastných videí, ktoré sa budú venovať rôznym (nielen) dejepisným problematikám, ale aj iným témam.

Všeobecný prínos predkladaného projektu pre zvýšenie kompetencií, kreativity a zručnosti žiakov sa však predkladateľovi ako jeho autorovi ťažko posudzuje. Samotný autor samozrejme verí v jeho užitočnosť, pretože si danú aktivitu už opakovane vyskúšal a osvedčil tak v školskom prostredí, ako aj v rámci externých webinárov, do ktorých boli zapojení viacerí žiaci školy. Bude to doložené záverečnou citáciou. Každopádne, finálne hodnotenie by určite malo prísť prioritne od niekoho, kto na návrh nazerá z nezaujatej pozície. Autor dúfa, že predložená koncepcia má nárok na zaznamenanie podobne pozitívnej odozvy, akej sa dočkali iné staršie aktivity vytvorené autorom. Práve s ocenením niektorých z nich sú spojené zmienené webináre, ktoré organizoval niekdajší Štátny pedagogický ústav (teraz už súčasť NIVAM). Bývalá riaditeľka ŠPÚ adresovala vedeniu ZŠ Dudova 2 v súvislosti s ich vyhodnotením takéto uznanlivé slová: „*Žiaci vzorne a aktívne participovali na príprave a realizácii workshopu v štýle moderne metodicky poňatej vyučovacej hodiny dejepisu, ktorá bola súčasťou lektorského výstupu Mgr. Pallera. Zapojili sa do riešenia úlohy spojenej s čitateľskou gramotnosťou, ktorú zastrešovala doc. Adriana Kičková, PhD. (didaktička dejepisu z UKF v Nitre). S využitím vzájomnej komunikácie a spolupráce vytvorili vlastné podklady pre priblíženie výhod využívania dejín každodennosti v edukačnej praxi, ktoré počas podujatia prezentovali.*“

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

-texty videoprezentácie žiakov sú umiestnené v **Prílohe č.1**.

1.2. ΙΜΠΛΕΜΕΝΤΑΚΙΑ ΠΡΥΚΩΝ ΜΕΔΙΑΛΠΕΥ ΒΥΧΩΥΥ ΠΑ ΗΟΔΙΠΑΧΗ ΑΠΓΛΙΚΕΧΟ ΙΑΖΥΚΑ – ΤΕΠΙΑ ΦΑΛΟΨΠΕ ΣΠΡΑΥΥ Α ΗΟΑΧΥ

Vyučujúci: Ing. Marta Rovná

Škola: Základná škola Kuliškova 8, Bratislava

Webová stránka školy: www.zskuliskova.sk

Východiská

Školská aktivita vo vzťahu k hoaxom a falošným správam sa uskutočnila ako integrovaná súčasť vyučovacích hodín anglického jazyka. Vek žiakov bol 13-15 rokov.

Anotácia

Implementácia témy do výučby anglického jazyka bola zvolená aj preto, že svet IT, v ktorom sa dezinformácie vyskytujú, je veľmi previazaný s anglickým jazykom. Falošné správy a hoaxy manipulujú názory a predstavy žiakov staršieho školského veku o tom, čo je správne, čo je pravdivé. Širitelia falošných správ a hoaxov sa spoliehajú najmä na to, že ten, kto správu prečíta, spravidla nemá čas overovať hodnovernosť zdroja, z ktorého správa pochádza. Rafinovanosť autorov hoaxov narastá. Našťastie sú však aj skupiny čestných autorov webov, na ktorých je možné si pomerne jednoducho a časovo nenáročne overiť, či ide o hoax alebo nie. Je potrebné zvýšiť informovanosť a povedomie u žiakov staršieho školského veku o tom, ako zaujať správny postoj pri kontakte so správami s podozrivým obsahom, ktoré majú čitateľa spravidla niečím ohúriť, zastrašiť alebo „šokovať“.

Považovala som za prínosné zvýšiť informovanosť žiakov o téme hoaxov a falošných správ či o konšpiračných teóriách a vytvoriť im príležitosť prejsť osobnú skúsenosť, zároveň tiež usmerniť ich, aký postoj je potrebné zaujať k danému problému.

Aktivitami sa rozvíjali u žiakov najmä v tínedžerskom veku tieto kompetencie:

- Jazyková kompetencia: Žiak dokázal používať základné vetné modely a komunikovať o téme hoaxov a falošných správ.
- Sociolingválna kompetencia: Žiak dokázal vyjadriť vlastný názor a postoje k otázke falošných správ a hoaxov, získal základy, ako overiť prvky pravosti správy v mediálnom priestore.
- Pragmatická kompetencia: Žiak dokázal vyjadriť a zisťovať postoj, nadviazať kontakt s ľuďmi, odhaliť aspoň niektoré typy falošných správ.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Pri práci so žiakmi na tému falošné správy a hoaxy je veľmi dôležité využiť ich kritické myslenie, ktoré potrebujú z hľadiska ich postoja k informáciám, ich spracovaniu, ale aj z hľadiska riešenia problémov v živote. Žiakovi je potrebné dať priestor na prezentovanie vlastných názorov, naučiť ho overovať informačné zdroje. Každý deň nás obklopuje svet ilúzií plný reklám s dokonalými produktmi, službami či názormi na zmenu nášho životného štýlu so zámerom ovplyvniť náš život a využiť nás vo svoj prospech. V mladej generácii je mnoho elánu, chýba jej však životná skúsenosť. Počas práce so žiakmi je potrebné využiť ich tvorivý prístup pri tvorbe a prezentácii originálnych produktov, ich osobný pohľad na problém, diskutovať o navrhovaných riešeniach.

Žiaci mali možnosť sa presvedčiť, že človek s kritickým myslením sa:

1. neuspokojí s nedostatočným množstvom informácií,
2. hľadá ďalej, snaží sa analyzovať rôzne pohľady na vec,
3. dáva prednosť objektivite pred subjektivitou,
4. informácie sa snaží overovať,
5. nedôveruje nejasným a nejednoznačným pojmom,
6. rozlišuje medzi názormi a faktami.

Z pohľadu skúseností potrebných pre 21. storočie je kritické myslenie druhou spôsobilosťou budúcnosti spomedzi top desiatich najpotrebnejších.

Aktivita č. 1 „The activity with interactive softver anglictina.iedu.sk“

Jazykový softvér English One je prístupný pre prihlásených pedagógov na <https://anglictina.iedu.sk>. Ponúka texty rôznej náročnosti s rôznym obsahom. Pre aktivitu vo vzťahu k mediálnej výchove som vybrala lekciiu 21 *Crime on the streets*. Je to videozáznam BBC o kriminalite vo Veľkej Británii. Táto aktivita je ukážkou toho, ako žiaci dokážu porozumieť oficiálnej správe, ako dokážu dopĺňať chýbajúce fakty. Ide najmä o počúvanie a čítanie s porozumením. Súčasne je žiakovi dané do pozornosti, aká je štruktúra oficiálnej správy, s vecným obsahom bez vnášania zbytočných emócií. Táto vedomosť je pre neho pomerne dôležitá, keďže neskôr bude musieť v rámci ďalších aktivít analyzovať mediálne texty, ktoré patria do skupiny falošných správ.

Aktivita č. 2 „Fake news, hoax or truth?“ Úlohou žiakov je oboznámiť sa so základnými princípmi, ako overiť pravdivosť správ a hodnovernosť zdroja. Prostredníctvom piatich otázok – Kto? Čo? Komu? Ako? a Prečo? – žiaci pracujú so základnou schémou otázok, ktoré sú doplnené aj o ďalšie. Tieto otázky si pri overovaní toho, či ide o pravdivú správu z hodnoverného zdroja alebo falošnú správu, musia zodpovedať. Viac informácií sa učiteľ dozvie na s. 30 v publikácii Rovná (2021, viď ďalej).

Aktivita č. 3 „How to recognize Fake news or a HOAX?“

Žiaci prostredníctvom video ukážky na stránke <https://www.youtube.com/watch?v=B1XpZbrSEmM> pracujú s pojmovými mapami, ktoré zostavila učiteľka na základe textov prezentovaných vo videu. Viac informácií je dostupných na s. 31-32 v materiáli Rovná (2021, viď ďalej).

Materiálno-technické zabezpečenie

- KOSTURKOVÁ, M., FERENCOVÁ, J. 2019. *Stratégie rozvoja kritického myslenia*. Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2019.
- LINDSTROM, M. 2012. *Vyluxované mozky*. Praha : Management Press, 2012.
- NUTIL, P. 2020. *Jak neztratit rozum v nerozumné době*. Praha : Grada Publishing, 2020.
- TUREK, I. 2003. *Kritické myslenie*. Banská Bystrica : Metodicko-pedagogické centrum centrum, 2003.
- *Hoaxy a fake news*. O2 Chytrá škola [online]. [cit 16-10-2021] Dostupné na internete <https://vyuka.o2chytraskola.cz/data/files/v002-o2-infolist-hoaxy-fake-news-a4-v03-nahled-h4t0cc968y.pdf>.
- Vlastný metodický materiál:
- ROVNÁ, M.: *Implementácia prvkov mediálnej výchovy na hodinách anglického jazyka : Najlepšia pedagogická a odborná skúsenosť edukačnej praxe*. Bratislava : MPC, 2021. Dostupné na internete: https://mpc-edu.sk/pages/projects/teachers/nops3_kolo/Rovna.pdf

Použité didaktické pomôcky: PC s projektorom, výtvarné potreby.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Prínos aktivity je už v aplikovaní samotnej metódy kritického myslenia. Žiaci mali príležitosť prostredníctvom troch operácií - 1. analýza (rozpoznanie vzorov, klasifikácia, identifikácia predpokladov, identifikácia hlavnej myšlienky, nachádzanie následností), 2. syntéza (porovnanie, logické myslenie, identifikácia príčinných vzťahov), 3. hodnotenie (hodnotenie informácií, určovanie kritérií, určenie priorít, rozpoznanie chybných záverov, overovanie), použiť metódu kritického myslenia vo vzťahu k hoaxom a falošným správam. Žiaci získali skúsenosť, že čitateľ, najmä v internetovom priestore, si jednoducho musí nájsť čas na overenie pravosti prezentovaných údajov alebo fotografií, musí filtrovať správy, ktoré sa „tvária“ takmer dokonale presvedčivo, a pritom ide o nejakú formu podvodu. Tiež získali vedomosti, že existujú mnohé seriózne weby, ktoré prispievajú k rýchlejšiemu odhaleniu hoaxu, falošnej správy alebo konšpiračnej teórie. Niektoré vedomosti k predmetnej téme mali žiaci z hodín informatiky. Vo vzťahu k hoaxom a falošným správam je prospešné pre žiaka mať nielen skúsenosť so slovenskými a českými zdrojmi. Tento problém je celosvetový, a preto znalosti anglického jazyka sú tu dobrou pridanou hodnotou, tak pre tínedžerov, ako aj pre staršiu populáciu. Aktuálne sa zamýšľame pri 70. výročí založenia našej školy, ako pracovať s touto témou medzigeneračne.

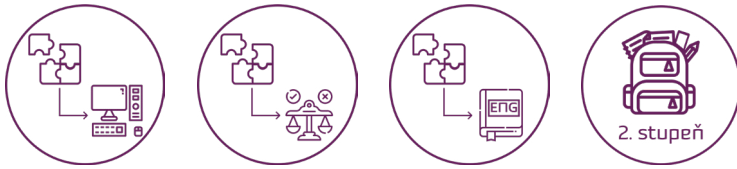
1.3 AKTIVITY ŽIAKOV K TÉME HOAX, DEZINFORMÁCIA A FAKE NEWS V SLOVENSKOM A ANGLICKOM JAZYKU

Vyučujúci: M. Rovná, I. Somogyiová, M. Románová, L. Martáková

Škola: ZŠ Kulíškova 8, Bratislava

Webová stránka školy: www.zskuliskova.sk

Východiská

Svet informácií vo vzťahu k žiakom je pomerne široký svojím obsahom. Žiaci majú často encyklopedické vedomosti, ale chýba im analytické myslenie a aplikovanie metódy kritického myslenia v praxi. Hodnovernosť mnohých informácií, ku ktorým majú žiaci prístup najmä na sociálnych sieťach – YouTube, Twitter, Facebook, Instagram či Linked-In je spochybniteľná. Vymyslené správy s cieľom ohúriť čitateľa sú zostavované tak sofistikovane, že len dôkladnou analýzou žiak môže dospieť k záveru, že im netreba veriť. Aplikovaniu metódy kritickému myslenia sme sa venovali v rámci nižšieho stredného vzdelávania na našej škole už v školskom roku 2021/22 vo vzťahu k téme životného prostredia. Tento rok sme aktivity žiakov smerom ku kritickému mysleniu zamerali na prácu s informáciami najmä v onlinovom prostredí. Snažíme sa tak dobre pripraviť žiakov na život, aby ovládali tzv. zručnosti 21. storočia, jednou z ktorých je aj kritické myslenie. Aktivity sme realizovali na hodinách informatiky, etiky a anglického jazyka v 8. a 9. ročníku.

Anotácia

V rámci učebnej aktivity sme rozvíjali nasledujúce témy:

1. Dezinformácie, hoax a falošné správy – slovník pojmov.
2. Základné otázky potrebné pre analýzu falošných správ a hoaxov.
3. Slovné hry aplikované pri výrobe plagátov.
4. Psychologický aspekt vplyvu hoaxov a falošných správ na žiaka v tínedžerskom veku.

Cieľom aktivít bolo :

- zvýšiť informovanosť medzi žiakmi v nižšom strednom veku o téme hoax, falošné správy a dezinformácie,
- zlepšiť porozumenie základných pojmov,
- upozorniť žiakov na dopady falošných správ a hoaxov na ich osobu, resp. aj iných členov ich rodín,
- zlepšiť komunikačné zručnosti vo vzťahu k téme,
- zlepšiť kritické myslenie žiakov, naučiť ich základnú schému otázok, ktoré čitateľ musí aplikovať pri práci s textom, aby overil pravdivosť správy, resp. hodnovernosť zdroja.

Aktivity rozvíjajú nasledovné kompetencie žiakov:

- Komunikačné kompetencie: kompetencia vyjadriť svoj názor; schopnosť aktívne počúvať; kompetencia podeliť sa o názor.
- Hodnotiace a sebahodnotiace kompetencie: kompetencia kriticky zhodnotiť informácie, schopnosť interpretovať získané fakty, vyvodzovať z nich závery a dôsledky, schopnosť sformulovať a vyjadriť svoj vlastný názor.

- Kompetencie k učeniu: kompetencia vyhľadávať a triediť informácie a na základe ich pochopenia vyvodiť závery; spájať vedomosti z jednotlivých vzdelávacích oblastí a vedieť ich využiť.
- Sociálne/Interpersonálne kompetencie: mať schopnosť pracovať v skupine, dvojici a chápať jej význam a svoje úlohy v nej, participovať pri riešení zadanej úlohy; mať schopnosť empatie; mať schopnosť porovnať svoje výsledky s výsledkami ostatných členov skupiny; disponovať schopnosťou tolerovať odlišný názor jednotlivcov v skupine.
- Mediálne kompetencie zasahujú všetky tri úrovne osobnostného rozvoja žiaka – kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú:
 - Kognitívne (vzdelávacie) kompetencie viedli žiaka k chápaniu mediálne spracovanej a znázornovanej reality, používaných mediálnych prostriedkov a spôsobov usporiadania produktov; chápaniu pozitívneho, ale aj negatívneho, vplyvu médií; poznaniu vplyvu rôznych druhov médií na žiaka, základnej orientácii v druhoch médií, poznaniu ich rozdielov a funkcií.
 - Afektívne (postojové) kompetencie viedli žiaka k eliminácii negatívnych mediálnych vplyvov na jeho osobnosť zodpovedným prístupom k nim; odmietaniu mediálnych obsahov, ktoré odporujú etickým normám a ohrozujú osobnostný vývin žiaka; schopnosti dokázať si zvoliť zodpovedajúce médium ako prostriedok pre naplnenie svojich potrieb; vnímaniu a uvedomovaniu si hodnôt vlastného života a zodpovednosti za jeho naplnenie; vytvoreniu kladného postoja k mediálnym produktom, ktoré pôsobia pozitívne.
 - Psychomotorické (výcvikové) kompetencie viedli žiaka k aktívnemu využívaniu médií v procese komunikácie; produkcii vlastných mediálnych príspevkov využívajúc svoju tvorivosť, schopnosti kooperovať s inými mediálnymi tvorcami v procese komunikácie; zručnosti zvládať prácu s technickými zariadeniami a s novými technológiami používanými pri práci s médiami.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Na učiteľa boli kladené nasledujúce požiadavky:

- poznať štýly učenia žiakov, aktivitu, resp. aj všeobecný rozhľad a mieru informovanosti svojich žiakov;
- mať schopnosť získať, resp. pripraviť si rozmanité didaktické materiály;
- využívať tvorivosť vo zvýšenej miere;
- zohľadňovať individuálny prístup ku každému žiakovi;
- mať skúsenosti s metódami kritického myslenia.

Aplikovanie E-U-R metódy (metódy kritického myslenia)

Evokácia: Žiaci si postupne samostatne vybavovali, čo už o téme vedia, cieľom bolo ich motivovať a zaktivizovať. Vybavovali si vlastné vedomosti, známe informácie, čo si myslia, že vedia a aké otázky a myšlienky im k téme napadajú. Žiaci neskôr mohli spojiť nové so známym, a tým lepšie porozumeli novým informáciám.

Uvedomenie: V druhej fáze aktivity žiaci získali a spracovávali nové informácie. Tie si následne usporiadali do vlastnej schémy poznania, t.j. medzi pôvodné informácie, ktoré si vybavili a utriedili v priebehu evokácie.

Reflexia: V reflexii si žiaci uvedomili, čo a ako sa naučili. Cieľom bolo reflektovať nadobudnuté informácie, skúsenosti a proces, ktorým sa k zážitkom a poznaniu počas aktivity dopracovali a zúžitkovať ich skúsenosti v procese učenia sa v budúcnosti.

V rámci technických postupov využili žiaci praktické vedomosti z informatiky: práca vo Worde, vkladanie obrázkov, tvorba nadpisov, zvýrazňovanie textu, grafické rozloženie textu, tvorba slovných mrakov.

Na hodine etiky rozobrali učitelia so žiakmi aj psychologický aspekt dezinformácií, falošných správ a hoaxov a žiaci sa vyjadrovali k tomu, ako sa cítia, pokiaľ sa ukáže, že ich chcel niekto zavádzajúcim spôsobom informovať prostredníctvom lži, podvodu alebo ich chcel zmiastí, vymámiť od nich peniaze, resp. ich navádzal šíriť hoax alebo falošnú správu. Žiaci sa vyjadrovali, že je to minimálne neetické takéto obsahy šíriť po internete a že je nevyhnutné poznať, kedy to môže hraničiť až s Trestným zákonom.

Poslaním aktivity *Slovný mrak* nebolo priamo analyzovať konkrétnu správu. Formou brainstormingu vyskladali žiaci spoločnú mozaiku kľúčových slov, okolo ktorých sa rozvíja táto závažná problematika. Aktivita podporuje rozvíjanie emocionálnej inteligencie a tiež komunikačné zručnosti vo vzťahu k téme.

Na hodine informatiky v 8. ročníku boli v skupinách aj žiaci - cudzinci z Ukrajiny - a tiež niekoľko žiakov s poruchami učenia. Všetci dokázali pochopiť celospoločenský význam zapracovania témy do obsahu vyučovania. Na konkrétnom príklade im učitelia ukázali spôsob, ako postupovať pri overení hodnovernosti informačného zdroja - či už fotografií alebo textu. Na hodine angličtiny sme pracovali s ekvivalentami slovnej zásoby formou výkladového slovníka.

Učitelia informatiky v 8. ročníku robili so žiakmi aj tento test z: www.zborovna.sk https://www.zborovna.sk/kniznica.php?action=download&id=379565&save=1&file_name=fake-news.test

Materiálno-technické zabezpečenie

Použité zdroje:

- <https://www.overujsifakty.sk/>
- https://www.bpi.sk/wp-content/uploads/2020/10/De-fake-it_KNIHA.pdf
- <https://globalnevdzdelavanie.sk/wp-content/uploads/2020/03/Metodick%C3%A9-materi%C3%A1ly-%C4%8CvO-2018-%C4%8Co-dok%C3%A1%C5%BEe-lo%C5%BE.pdf>
- <https://obchod.dennikn.sk/show/59/ekniha-pravda-a-loz-na-facebooku>
- <https://zvolsi.info/sk/kto-sme/>
- <https://www.rtvs.sk/novinky/zaujímavosti/284039/hoax-ci-fake-news-preco-slovakom-chyba-gramotnost-na-internete>
- <https://blog.aktualne.cz/blogy/jonas-syrovatka.php?itemid=41907>

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Všetci žijeme v hektickej dobe poznačenej pandémiou COVID a aj takmer rok trvajúcou vojnou na Ukrajine. Žiaci počas týchto našich aktivít v rámci rôznych vyučovacích hodín viac pochopili závažnosť témy, ich postoj k obsahom textov najmä na sociálnych sieťach bol dôslednejší, do budúcnosti by sme uvažovali aj o besede s pracovníkmi z odborných kruhov či už novinárov, psychológov alebo Policajného zboru SR. Tvorba falošných správ a hoaxov je pomerne sofistikovaný podvod, ktorý vyžaduje skúseného čitateľa. V budúcnosti plánujeme tému rozpracovať na niekoľkomesačný projekt, v rámci ktorého by bol väčší priestor napríklad pre anonymnú anketu medzi žiakmi, prieskum názorov, prezentovanie nápadov ako vyzdobiť interiér školy, šíriť osvetu aj medzi viacerými generáciami. Svet je uponáhľaný, ale sú veci, ktoré nemožno podceňovať a práca s témou hoax, dezinformácie a falošné správy bola užitočnou pridanou hodnotou pre našich tínedžerov.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Samotná aktivita, ako aj výstupy žiakov, sú zdokumentované prostredníctvom powerpointovej prezentácie, ktorá je umiestnená na stránke <https://smc.fmk.sk/>.

Vyučujúci: A. Joštiaková

Škola: Základná škola, Martinská 20, Žilina

Webová stránka školy: <https://zsmartinskaza.edupage.org/>

Východiská

Aktivita bola integrovaná do vyučovacieho predmetu slovenský jazyk, špeciálne témy publicistický štýl a bola zrealizovaná s 25-timi žiakmi 9. ročníka. Vo výučbe bolo potrebné zabezpečiť prístup k internetu a počítačom alebo tabletom, preto sa konala v počítačovej miestnosti. Vyučovaciu hodinu je ale možné upraviť tak, aby sa mohla uskutočniť aj v podmienkach bežnej triedy, v ktorej je prístup na internet a interaktívna tabuľa.

Anotácia

Témou vyučovacej hodiny sú hoaxy v médiách. Jej základným cieľom je dosiahnuť identifikáciu hoaxy, pochopenie jeho základných znakov a rozvinúť schopnosť žiakov identifikovať tieto znaky v rozmanitých textoch. Sekundárnymi cieľmi výučby sú:

- Vzbudiť záujem o vyučovaciu hodinu.
- Vytvoriť fiktívny Facebookový účet, v ktorom žiaci uverejnia hoax vytvorený z reálnej správy.
- Objektívne hodnotiť prácu spolužiakov.
- Hodnotiť svoju vlastnú prácu a efektívnosť vyučovanej hodiny.

Vyučovacia hodina rozvíja niekoľko osobnostných zložiek žiaka. Čo sa týka znalostí - je zameraná na rozširovanie informácií v rámci prierezovej tematiky mediálna výchova so zacielením na hoaxy a dezinformácie v reálnom živote. Ďalej výučba rozvíja schopnosť žiakov identifikovať hoaxy v médiách a kriticky hodnotiť čítané správy. Z hľadiska schopností a zručností bude vyučovacia hodina rozvíjať u žiakov:

- kolaboráciu - práca v tímoch, v ktorých má každý svoju úlohu,
- schopnosť riešiť problém - transformácia reálneho textu na hoax, identifikovať znaky hoaxy vo vybraných správach,
- prezentačné a argumentačne zručnosti - prezentovaním svojho názoru, prezentovanie výsledku práce celej skupiny,
- flexibilitu - žiaci musia flexibilne riešiť problémy pri tvorbe „Fakebooku“,
- inováciu a tvorivosť - tvorba vlastnej spravodajskej FB stránky s logom,
- emocionálne a sociálne zručnosti - aktívne počúvanie, schopnosť dohodnúť sa, asertívne prezentovanie svojho názoru, ochota pomôcť a empatia najmä pri kolaboratívnej práci v skupinách,
- IKT zručnosti - práca s online nástrojmi (Canva, Quizziz) a didaktickou technikou (mobil/tablet/počítač).

Vyučovacia hodina pomôže žiakom rozvíjať kľúčové kompetencie, a síce kreativitu, kritické myslenie, čítanie s porozumením, organizáciu vlastnej práce, spoluprácu, sebahodnotenie, partnerské (žiacke) vzájomné hodnotenie, IKT kompetencie i sociálne a komunikačné kompetencie.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Vyučovacia hodina ako taká prechádza z individuálneho vyučovania ku skupinovej práci. Jej realizácia sa uskutočňuje v triede a má charakter projektového vyučovania. Uplatňuje sa v nej aj formatívne hodnotenie.

Motivačná časť

Aktivita 1

Edukačný cieľ: Vzbudiť záujem o vyučovaciu hodinu.

Vyučovacia metóda: anketa, motivačná diskusia.

Čas: 5 minút.

Úloha žiakov: hlasovať v ankete, zapájať sa do diskusie v triede.

Úloha učiteľa: plenárna prezentácia, zahájenie diskusie.

Popis aktivity: Učiteľ/ka spustí žiakom prezentáciu dostupnú na: https://quizizz.com/admin/presentation/63dcccddab7ce59001ef79e26?source=lesson_share.

Žiaci sa pripoja na svoje mobilné telefóny, prípadne školské tablety alebo počítače. Učiteľ/ka povie žiakom, že témou dnešnej vyučovacej hodiny budú hoaxy a chce zistiť, čo o tejto téme už vedia. Prvá otázka má charakter hlasovania: Stretli ste sa už s hoaxom? Žiaci individuálne zahlasujú v tejto otázke. Učiteľ/ka reaguje podľa výsledkov. Ak niektorí žiaci o hoaxoch už počuli, učiteľka sa opýta, kde sa s nimi už stretli, prípadne čoho sa ten hoax týkal.

Materiálno-technické vybavenie: počítač, internet, interaktívna tabuľa na premietanie výsledkov hlasovania, zariadenia na hlasovanie pre žiakov (mobil/tablet/počítač). Ak žiaci nemajú k dispozícii technické zariadenia, môžu len dvíhať ruky.

Ako použijete informácie o učení sa žiakov získané počas tejto aktivity pri príprave nasledujúcich aktivít? Informácie získané počas tejto časti vyučovacej hodiny sa využijú v nasledujúcich častiach, pretože od nich sa budú odvíjať ďalšie aktivity. Pre učiteľa je dôležitým východiskom vedieť, do akej miery si žiaci myslia, že poznajú slovo hoax. Od toho bude záležať hĺbka expozície.

Expozičná časť

Aktivita 2

Edukačný cieľ: Analyzovať pojem hoax a jeho základné znaky.

Vyučovacia metóda: pojmová mapa, diskusia, výklad.

Čas: 8 minút.

Úloha žiakov: odpovedať na otvorené otázky, zapájať sa do diskusie v triede, počúvať a hodnotiť výklad.

Úloha učiteľa: otvorenie diskusie, plenárna prezentácia.

Popis aktivity: Učiteľ/ka pokračuje v spustenej prezentácii. Učiteľ/ka povie žiakom, aby napísali prvé, čo im napadne, keď sa povie slovo hoax. Upozorní ich, aby sa snažili byť struční a použili maximálne jednu vetu, a aby pracovali samostatne. Učiteľ/ka žiakom odpovede priebežne neukazuje, ale odhalí ich až po dopísaní. Keď žiaci dopíšu svoje odpovede, učiteľ/ka vyzve jedného zo žiakov, aby ich nahlas prečítal. Spoločne skúsia v triede analyzovať, čo majú všetky tieto odpovede spoločné, prípadne, či sa niektoré neopakujú. Ak je to ešte potrebné, učiteľ/ka po diskusii vysvetlí, čo je to hoax. Teraz sa žiaci rozdelia do skupín po štyroch (nie viac, radšej nech sú menšie skupiny)

a zvolia si svojho hovorcu a zapisovateľa. Potom prejdú na ďalšiu otázku: Ako dokážeš odlišiť, ktorá správa je hoax a ktorá nie? Žiaci analyzujú otázku v skupinách. Ich odpovede zapíše jeden zapisovateľ za skupinu. Učiteľ/ka žiakom odpovede opäť priebežne neukazuje, ale odhalí ich až po dopísaní. Keď žiaci dopíšu svoje odpovede, učiteľ/ka vyzve žiakov, aby ich spoločne zanalyzovali: čo majú všetky tieto odpovede spoločné, opakujú sa alebo je tam podľa nich niektorá odpoveď nesprávna a prečo? Učiteľ/ka potom so žiakmi prejde základné znaky hoaxu a vyzve žiakov, či by tam vedeli ešte nejaké doplniť.

Materiálno-technické vybavenie: počítač, internet, interaktívna tabuľa na premietanie výsledkov hlasovania, zariadenia na hlasovanie pre žiakov (mobil/tablet/počítač). Ak žiaci nemajú k dispozícii technické zariadenia, môžu svoje odpovede písať na papier a po dopísaní učiteľ/ka vyzve hovorcov, aby prišli odpovede napísať na tabulu v podobe pojmovej mapy. Prípadne môžu použiť papier a vznikne z toho plagát.

Ako použijete informácie o učení sa žiakov získané počas tejto aktivity pri príprave nasledujúcich aktivít? Informácie získané počas tejto časti vyučovacej hodiny využijú žiaci v nasledujúcich aktivitách, pretože tu by si mali vytvoriť len teoretický základ, ktorý budú potom prakticky aplikovať. Okrem toho sa tu rozvíjajú komunikačné a sociálne schopnosti žiakov (empatia, schopnosť aktívne počúvať, robiť kompromisy).

Fixačná časť

Aktivita 3:

Edukačný cieľ: Identifikovať znaky hoaxu v reálnych správach.

Vyučovacia metóda: demonštrácia autentického materiálu, didaktický test.

Čas: 10 minút.

Úloha žiakov: analyzovať a diskutovať o znakoch hoaxu vo vybraných správach, hlasovať v teste, zapájať sa do diskusie v triede.

Úloha učiteľa: plenárna prezentácia, zahájenie diskusie.

Popis aktivity: Učiteľ/ka pokračuje v spustenej prezentácii. Učiteľ/ka povie žiakom, aby si dôkladne prečítali danú správu a skúsili sa v skupine dohodnúť, ktoré z možností sú správne. Učiteľ/ka po zverejnení správnej odpovede vyzve hovorcu skupiny, ktorá odpovedala správne, aby skúsil vysvetliť, kde v tej správe sa konkrétny znak hoaxu nachádza.

Materiálno-technické vybavenie: počítač, internet, interaktívna tabuľa na premietanie výsledkov hlasovania, zariadenia na hlasovanie pre žiakov (mobil/tablet/počítač). Ak žiaci nemajú k dispozícii technické zariadenia, môžu len dvíhať ruky, alebo hlasovať na papier.

Ako použijete informácie o učení sa žiakov získané počas tejto aktivity pri príprave nasledujúcich aktivít? Informácie získané počas tejto časti vyučovacej hodiny slúžia na pochopenie a lepšie zapamätanie si nového učiva. Keďže žiaci na konci špecifikujú na konkrétnych príkladoch znaky hoaxu, pomôžu tak k pochopeniu učiva aj žiakom, ktorí si to neosvojili v predchádzajúcej aktivite. Bez dôkladného pochopenia podstaty znakov hoaxu nebudú vedieť pracovať na ďalšej aktivite.

Diagnostická časť

Aktivita 4:

Edukačný cieľ: Vytvoriť fiktívny Facebookový účet, v ktorom uverejnia hoax vytvorený z reálnej správy.

Vyučovacia metóda: tvorba projektu v onlinovej podobe.

Čas: 10 minút.

Úloha žiakov: vytvoriť fiktívny Facebookový účet, pretvoriť reálnu správu na hoax.

Úloha učiteľa: facilitátor, ktorý monitoruje prácu žiakov, pomáha slabším žiakom a dozerá na to, aby aktivita bola dokončená načas.

Popis aktivity: Učiteľ/ka pokračuje v spustenej prezentácii. Učiteľ/ka povie žiakom, že ich úlohou bude vytvoriť spravodajský „Fakebook“, t.j. fiktívny Facebookový účet, v ktorom uverejnia jeden HOAX, vytvorený z reálnej správy, ktorú im učiteľ/ka dá v printovej podobe (**Príloha č. 2**). Každý člen tímu bude mať svoju úlohu:

- jeden žiak zadáva do „Fakebooku“ vymyslené informácie o novej spravodajskej stránke,
- druhý žiak vytvorí v CANVE fiktívne logo novej spravodajskej stránky a fotografiu, ktorá bude podporovať ich HOAX,
- ostatní žiaci budú z reálnej správy vytvárať HOAX tak, aby v ňom aplikovali čo najviac jeho znakov. Učiteľ/ka upozorní žiakov na plagiátorstvo. Ak budú chcieť použiť obrázky z Google, nech buď uvedú zdroj, alebo si nastaví vyhľadávanie len obrázkov s licenciou Creative Commons.

Materiálno-technické vybavenie: počítač, internet, interaktívna tabuľa na premietanie výsledkov hlasovania, zariadenia na hlasovanie pre žiakov (mobil/tablet/počítač), www.canva.com. Ak žiaci nemajú k dispozícii technické zariadenia, môžu príspevok spraviť v písomnej podobe s kresbou.

Ako použijete informácie o učení sa žiakov získané počas tejto aktivity pri príprave nasledujúcich aktivít? Informácie získané počas tejto časti vyučovacej hodiny rozvíjajú tvorivosť žiakov a schopnosť kriticky zhodnotiť text. Zároveň učiteľ/ka môže monitorovať, či žiaci pochopili znaky hoaxu. Ak majú niektorí žiaci nejasnosti, tak im môže venovať individuálnu pozornosť, prípadne vysvetliť ich znovu.

Aktivita 5:

Edukačný cieľ: Objektívne zhodnotiť prácu spolužiakov.

Vyučovacia metóda: diskusia, prezentácia, hodnotiaci hárok.

Čas: 8 minút.

Úloha žiakov: každý žiak individuálne ohodnotí prezentované HOAXY.

Úloha učiteľa: pripomenúť prvky vzájomného hodnotenia; monitoruje prezentovanie a komentáre žiakov a v prípade potreby ich usmerní správnym smerom; ak nastanú nejaké nejasnosti alebo kontradiktórické názory, snaží sa, ak je to možné, naviesť žiakov na správne východisko.

Popis aktivity: Učiteľ/ka vyzve žiakov, aby odprezentovali svoju prácu prostredníctvom hovorcu v danej skupine. Ostatní žiaci zhodnotia kvalitu ich výslednej práce prostredníctvom hodnotiaceho dotazníka (**Príloha č. 2**). Po odprezentovaní učiteľ/ka vyzve jedného žiaka (alebo viacerých podľa času), aby zhodnotil kvalitu práce skupiny prostredníctvom informácii, ktoré si poznačil v hodnotiacom dotazníku. V prípade potreby učiteľ/ka skoriguje hodnotenie žiakov.

Materiálno-technické vybavenie: hodnotiaci hárok, počítač, internet, interaktívna tabuľa na premietanie výsledkov hlasovania, zariadenia na hlasovanie pre žiakov (mobil/tablet/počítač). Ak žiaci nemajú k dispozícii technické zariadenia, môžu len dvíhať ruky, alebo hlasovať na papier.

Ako použijete informácie o učení sa žiakov získané počas tejto aktivity pri príprave nasledujúcich aktivít? Schopnosť efektívne ohodnotiť spolužiaka naznačuje porozumenie témy. Komentáre a

výsledky práce žiakov sú dobrým ukazovateľom toho, do akej miery žiaci látku pochopili. Na základe výsledkov si učiteľ/ka môže vyhraďiť počas nasledujúcich hodín dodatočný čas na zopakovanie niektorých kľúčových oblastí.

Aktivita 6:

Edukačný cieľ: Zhodnotiť svoju vlastnú prácu a efektívnosť vyučovanej hodiny.

Typ aktivity: hodnotiaci dotazník.

Čas: 4 minúty.

Úloha žiakov: sebahodnotenie, zhodnotenie vyučovacej hodiny a skupinová diskusia.

Úloha učiteľa: pripomenúť žiakom dôležitosť sebahodnotenia, iniciovať záverečnú diskusiu.

Popis aktivity: Záver hodiny: učiteľ/ka žiakom premietne záverečný hodnotiaci dotazník s nasledujúcimi otázkami: Pomohla ti táto hodina lepšie pochopiť hoaxy? Dokázal by si teraz rozlíšiť a identifikovať hoaxy v bežnom živote? Bola pre teba táto hodina prínosom? Učiteľ/ka v prípade veľkého množstva negatívnych odpovedí zadá žiakom doplňujúce otázky: Ktoré informácie o hoaxe ti nie sú jasné? Čo sa ti na hodine nepáčilo najviac?

Materiálno-technické vybavenie: počítač, internet, interaktívna tabuľa na premietanie výsledkov hlasovania, zariadenia na hlasovanie pre žiakov (mobil/tablet/počítač). Ak žiaci nemajú k dispozícii technické zariadenia, môžu len dvíhať ruky, alebo hlasovať na papier.

Ako použijete informácie o učení sa žiakov získané počas tejto aktivity pri príprave nasledujúcich aktivít? Táto diskusia objasní úroveň porozumenia témy u žiakov, učiteľ tiež pozbiera ich poznámky a využije ich na prispôsobenie ďalšej hodiny, ktorá môže byť založená na aktivitách z tejto vyučovacej hodiny.

Materiálno-technické zabezpečenie

Zdroje:

- <https://euractiv.sk/section/spolocnost/news/ziaci-sa-v-celej-europe-vracaju-do-skol-ake-opatreniapre-nich-maju-vlady/>
- <https://euractiv.sk/section/spolocnost/news/priprava-covid-pasov-meska-eurokomisia-varuje-prednejednotnymi-certifikatmi/>
- <https://euractiv.sk/section/spolocnost/snews/v-unii-chybaju-antibiotika-do-lekarni-by-sa-malivratit-koncom-mesiaca/>
- <https://euractiv.sk/section/rovnost-sanci/news/kvoty-vo-firmach-zenam-mozu-znicit-sny-o-peknejrodine-a-uspesnom-muzovi-upozornuje-radacovsky/>
- https://www.trainbra.in/sk/test.php?g_idt=63dcd1b33042c
- <https://hoax.sk/koronavirus-hoax-nosovy-test-je-vraj-vakcina-a-podstupujeme-genocidu/>
- <https://hoax.sk/koronavirus-hoax-mimoriadna-info-pre-matovica-covid19/>
- <https://hoax.sk/hoax-o-rozdavani-kluceniek-na-pumpach-a-cielenemu-stopovaniu-osob/>
- Vybrané druhy správ zo zoznamu sa nachádzajú v **Prílohe č. 2**.

- Stránky využívané počas vyučovacej hodiny:
- Učiteľkou vytvorená prezentácia: https://quizizz.com/admin/presentation/63dcccddab7ce59001ef79e26?source=lesson_share
- <https://www.classtools.net/FB/home-page>
- www.canva.com

Na realizáciu vyučovacej hodiny v pôvodnej verzii je potrebná interaktívna tabuľa, počítač a technika pre žiakov (mobil, tablet, počítač). Ďalej sú potrebné reálne správy, buď vyššie uvedené, alebo si učiteľ/ka môže vybrať správy s aktuálnou témou. Zároveň je možné využiť aj autorkou vytvorený hodnotiaci dotazník.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Vyučovacia hodina bola pre žiakov veľmi zaujímavá, pretože vychádzala zo správ, s ktorými sa stretávajú aj v bežnom živote, najmä prostredníctvom sociálnych sietí. Práca v skupinách bola benefitom najmä pre žiakov, ktorí sa hanbia verejne prezentovať svoje myšlienky. Téma hodiny pomohla žiakom lepšie pochopiť ako identifikovať hoaxy v médiách, čo je zručnosť, ktorú využijú v bežnom živote. Žiakov však zaujali aj onlinové nástroje, s ktorými mohli na hodine pracovať. Benefitom pre učiteľa je, že odpovede žiakov automaticky vidí v „quizizz“ a nemusí zisťovať, kto už odpovedal a kto nie, čo uľahčuje priebeh hodiny. Rizikom plánu vyučovacej hodiny je, že je nad rámec ŠVP, tým pádom si učiteľ musí v pláne nájsť čas na zrealizovanie vyučovacej hodiny. Druhým problémom, ktorý môže nastať, je časové hľadisko, pretože sa môže stať, že žiaci prekročia 45 minút v kooperatívnej práci. Toto bol aj môj problém, ale žiaci boli ochotní pokračovať vo vyučovaní aj cez prestávku. Posledným problémom môže byť jednoznačne aj technika, ale všade som pridala alternatívne riešenie bez nej. Určite odporúčam, aby si učiteľ/ka dôkladne vyskúšali všetky onlinové nástroje pred hodinou, pretože ak budú mať žiaci nejaký problém, bude vedieť promptne reagovať a zbytočne sa nebudú zdržiavať. Žiaci so slabším kritickým hodnotením budú mať pravdepodobne problém transformovať reálnu správu do hoaxy, a preto si to bude vyžadovať pomoc učiteľa/ky. Predísť sa tomu dá vytvorením skupín žiakov na základe ich zručností.

1.5. PIEČO PIE JE V PORIADKU

Vyučujúci: Magdaléna Krenželáková

Škola: Základná škola Milana Mravca, Raková

Webová stránka školy: <https://zsrakova.edupage.org/>

Východiská

Učebná aktivita sa realizovala ako súčasť vyučovania predmetu výtvarná výchova a počas voľného času žiakov deviateho ročníka.

Anotácia

Témou aktivity je hoax. Cieľom je vysvetliť tento pojem žiakom našej školy a ich rodičom. Zámer je možné dosiahnuť prostredníctvom aplikácie Edupage, sociálnych sietí či webu školy. Pojem hoax je v aktivite vysvetlený slovom, príkladom a autorskou kresbou žiačky našej školy.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

V 1. kroku tri žiačky vytvorili interaktívnu prezentáciu o hoaxe, nakoľko boli v tejto téme vyškolené aj formou workshopu cez Kysucké kultúrne stredisko v Čadci.

V 2. kroku je táto prezentácia poslaná prostredníctvom Edupage všetkým žiakom školy a ich rodičom, ako aj učiteľom školy.

V 3. kroku si žiaci, rodičia a učitelia môžu otestovať svoje vedomosti v kvíze v závere žiackej prezentácie a je možné zaslanie spätnej väzby či komunikácie prostredníctvom aplikácie Edupage, prípadne inými spôsobmi.

Materiálno-technické zabezpečenie

Počítač, internetové stránky, sociálne siete.

Zdroje:

- <https://bezpecnenanete.eset.com/sk/pre-ucitelov/co-su-to-hoaxy/>
- <https://visibility.sk/blog/slovník/hoax/>
- <https://www.startitup.sk/kviz-internet-je-plny-hoaxov-over-si-v-kratkem-teste-ci-vies-rozoznat-dezinformacie-a-klamstva/>.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Aktivita sa osvedčila v tom, že v krátkom čase sa oboznámi s témou väčšie množstvo ľudí, k informáciám sa tiež môžu viackrát a kedykoľvek opakovane vrátiť. Problémom môže byť nedostatočné IKT vybavenie detí a rodičov, čo ale po covidovom onlinovom vyučovaní sa vyskytuje už len v minimálnej miere.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Súčasťou príkladu je powerpointová prezentácia žiačok s autorskou kresbou. Je umiestnená na stránke <https://smc.fmk.sk/>. Autorská kresba žiačky sa nachádza na obálke tejto publikácie.

Vyučujúci: V. Zárecká

Škola: ZŠ kpt. J. Nálepku, Stupava

Webová stránka školy: <https://zsskolstu.edupage.org/>

Východiská

Aktivita bola realizovaná v rámci dvoch vyučovacích jednotiek na hodinách výtvarnej výchovy v 5. a 7. ročníku.

Anotácia

Cieľom aktivity bolo priblížiť žiakom, čo je dezinformácia. Žiak má vedieť vyrozprávať, prekresliť, vymyslieť svoj vlastný príbeh o dezinformácii. Pri aktivite žiak rozvíja svoje postoje, kritické myslenie, prácu v skupine a kreativitu.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

V rámci realizácie som využila rôzne vyučovacie metódy: frontálnu metódu, diskusiu, skupinovú prácu, myšlienkovú mapu.

Postup:

1. Žiakom som najprv vysvetlila, čo je dezinformácia.
2. Hľadali sme na internete bližšie príklady, čo je dezinformácia.
3. Diskutovali sme, či sa niekedy stretli vo svojom okolí s dezinformáciou.
4. Žiaci si vytvorili skupiny.
5. Žiaci do zošita vytvorili myšlienkovú mapu o dezinformácii.
6. Po diskusii v skupine vytvorili storyboard.
7. V rámci domácej úlohy žiaci vytvorili krátku animáciu na tému dezinformácia.

Materiálno-technické zabezpečenie

Pomôcky:

Zošit, farbičky, počítač, internet: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Dezinform%C3%A1cia>
<https://www.youtube.com/watch?v=pAwS4Mp6Qvc>

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

S prácou žiakov som bola spokojná. Žiaci najmä vo vyššom ročníku pochopili, čo je dezinformácia alebo hoax. Pre nich táto téma nebola vôbec nová. Pri diskusii som im vysvetlila, že je veľmi dôležité overiť si svoje zdroje a až na základe toho si utvoriť svoj vlastný názor.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Príklad žiackeho videa sa nachádza na stránke <https://smc.fmk.sk/>.

1.7. (NE)BEZPEČNÝ INTERNET

Vyučujúci: M. Blanárová, V. Kašparová, A. Hudáčová

Škola: Základná škola Bernolákova 16, Košice

Webová stránka školy: <https://zsberke.edupage.org/>

Východiská

Aktivita s názvom (Ne)bezpečný internet je samostatným projektom. V spolupráci so spoločnosťou SYNTAX SYSTEMS SLOVAKIA z Košíc sa uskutočnilo vzdelávanie vybraných žiakov zo 7.A a 8.A triedy v školskom roku 2021/22. Žiaci vytvorili tím: CYBER SECURITY TEAM (CST), ktorý absolvoval vzdelávanie v spoločnosti SYNTAX na vopred vybrané bloky tém. Témy vzdelávania:

- kyberšikana,
- kyberstalking,
- poskytovanie osobných údajov,
- zdieľanie intímnych informácií,
- heslá a ich bezpečnosť,
- phishing,
- hoax,
- grooming – vytváranie falošnej detskej identity dospelým,
- flaming – zverejňovanie urážlivých správ,
- malvér,
- závislosť na počítačových hrách,
- závislosť na internete (prezeranie webu, komunikácia, nakupovanie,...).

Anotácia

Hlavným cieľom učebnej aktivity je propagácia bezpečného a zodpovedného používania internetu, mobilov a slušného správania v onlinovom svete, pri vzájomnej komunikácii a dištančnom vzdelávaní. Druhotným cieľom je naučiť aj mladších žiakov, ako sa vyvarovať nástrahám na internete. CYBER SECURITY TEAM pripravuje prezentáciu s oboznámením a prevenciou daných tém a následnými aktivitami. Žiaci v marci/apríli 2023 priblížili jednotlivé témy každej triede na škole. CYBER SECURITY TEAM sa snaží odovzdať svoje vedomosti iným žiakom. Žiaci touto formou získavajú zručnosti, ako napríklad argumentovať, prezentovať, odpovedať na otázky a v neposlednom rade kriticky myslieť. Ide o rovesnícke učenie.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

1. etapa (od apríla 2022 do júna 2022):

- Oslovenie firmy SYNTAX.
- Vytvorenie pracovného tímu (výber žiakov z 7. a 8.ročníka).
- Určenie cieľov projektu.
- Vytvorenie harmonogramu školení.
- Odborná príprava - školenia v podobe desiatich stretnutí pod záštitou firmy SYNTAX.
- Získanie brožúr, tričiek a šiltoviek s logom a reklamných produktov od firmy SYNTAX.

2. etapa (od októbra 2022 do februára 2023):

- Rozdelenie žiakov na mikroskupiny a príprava na konkrétny blok (štúdium materiálov).
- Príprava materiálov.
- Tvorba zábavných aktivít k jednotlivým témam.
- Tvorba spoločnej záverečnej prezentácie s témami kyberšikana, grooming, heslá, závislosti a hoax.
- Napríklad pri téme hoax žiaci najskôr objasnia pojem hoax. Potom na konkrétnych príkladoch ukážu, ako spoznať hoax. A na záver majú v prezentácii ukážky článkov a úlohou triedy je spoznať hoax na základe naučeného.

3. etapa (od marca 2023 do júna 2023):

- a. Marec/ Apríl 2023 – prezentácia v triedach 1.stupňa
- b. Máj/Jún 2023 – prezentácia v triedach 2.stupňa

Materiálno-technické zabezpečenie

Odborné materiály od firmy SYNTAX.

Brožúry od firmy SYNTAX.

Banner od firmy SYNTAX. PC. Powerpoint.

Tablety na online kvíz prostredníctvom Kahoot. Pexeso.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Jedným z výstupov nášho projektu bolo aj vystúpenie pre našu školu pod názvom *Nedaj sa! ... hovor o tom*. Bolo to edukatívne multimedialne divadelné predstavenie, ktoré sa zaoberá problematikou šikanovania, rasizmu, fyzického násilia a kyberšikany.

Prínosy CYBER SECURITY TEAM-u:

- Zozbieranie a spracovanie informácie.
- Sprostredkovanie rovesníkom.
- Práca v tíme.

Ťažkosti CYBER SECURITY TEAM-u:

- Práca vo veľkej skupine (15 žiakov) – bolo im bližšie pracovať v dvojiciach – trojiciach.
- Tvorba kreatívnych aktivít vhodných pre žiakov nižších ročníkov a aktivít, ktoré by zároveň upevnili nadobudnuté vedomosti.
- Správne spracovanie prezentácie pre nižšie ročníky, napríklad animácie, veľa obrázkov, primeraná slovná zásoba.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

V **Prílohe č. 3** sa nachádza obrazová dokumentácia aktivity. Ďalšie informácie o nej je možné získať na stránke <https://www.studentskycasopis.sk/clanok/4949/ne-bezpecny-internet/>.

Vyučujúci: J. Pilarčíková

Škola: Základná škola s materskou školou Zubrohlava

Webová stránka školy: <https://zsubrohlava.edupage.org/>

Východiská

Aktivita sa uskutočnila ako integrovaná súčasť vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť, podoblast' Prosociálne správanie; výkonový štandard: rozlišuje vhodné a nevhodné správanie, obsahový štandard: vedie deti k chápaniu vhodného a nevhodného správania prostredníctvom rozprávok a príbehov v rôznych médiách – detská literatúra, film, televízia...

Učebná aktivita sa realizovala v rámci predprimárneho vzdelávania v predškolskej triede. Mediálnu výchovu odporúčam na tomto stupni vzdelávania ako týždennú tému.

Anotácia

1. Aktivita: Svet rozprávky

Názov aktivity: Tom a Jerry (výchovne nevhodná rozprávka)

Prierezová téma: Mediálna výchova

Vek detí: 5-6 ročné

Výkonový štandard: Uvedomiť si vplyv médií v rozprávkach.

- Vedieť zhodnotiť správanie hrdinov v rozprávke a porovnať ho so skutočným životom.
- Pochopiť, že na nás pôsobia médiá (rozprávky) pozitívne, ale aj negatívne.
- Citlivo vnímať rozprávky, vedieť si samostatne vybrať obľúbenú rozprávku - postavu a charakterizovať ju.

Obsahový štandard: Druhy médií.

Rozvoj morálneho uvedomovania:

Cieľ: Uvedomiť si riziká médií.

- Uvedomovať si prepojenie medzi mediálnym obsahom a hodnotami, ktoré média prezentujú.
- Pokúsiť sa dešifrovať mediálne obsahy, porovnávať ich morálne hodnoty s našimi pravidlami a princípmi humánneho správania sa.

Rozvoj kritického myslenia:

Cieľ: Uvedomiť si vhodnosť konkrétnych médií a ich produktov pre deti predškolského veku.

- Uvedomovať si nedostatočné vyjadrenia alebo prekrútenia faktov v mediálnych obsahoch a v reklame.
- Uvedomovať si nespoľahlivosť, nepresnosť, nedôveryhodnosť alebo neaktuálnosť informácií v médiách.
- Porovnávať nové vedomosti so starými s cieľom určiť dôveryhodnosť informácií.
- Na vytvorenie záverov využiť rôzne stratégie a interpretácie mediálnych obsahov (analýza, syntéza, zovšeobecňovanie, pomocou obrázkov).

2. Aktivita: Kvak a Čľup sú kamaráti (výchovne vhodná rozprávka)

Prierezová téma: Mediálna výchova

Vek detí: 5-6 ročné

Výkonový štandard: Uvedomiť si vplyv médií v rozprávkach.

- Vedieť zhodnotiť správanie hrdinov v rozprávke a porovnať ho so skutočným životom.
- Pochopiť, že na nás pôsobia médiá (rozprávky) pozitívne, ale aj negatívne.
- Citlivo vnímať rozprávky, vedieť si samostatne vybrať obľúbenú rozprávku - postavu a charakterizovať ju.

Obsahový štandard: Druhy médií.

Rozvoj morálneho uvedomovania:

Cieľ: Uvedomiť si riziká médií.

- Uvedomovať si prepojenie medzi mediálnym obsahom a hodnotami, ktoré médiá prezentujú.
- Pokúsiť sa dešifrovať mediálne obsahy, porovnávať ich morálne hodnoty s našimi pravidlami a princípmi humánneho správania sa.

Rozvoj kritického myslenia:

Cieľ: Uvedomiť si vhodnosť konkrétnych médií a ich produktov pre deti predškolského veku.

- Uvedomovať si nedostatočné vyjadrenia alebo prekrútenia faktov v mediálnych obsahoch a v reklame.
- Uvedomovať si nespoľahlivosť, nepresnosť, nedôveryhodnosť alebo neaktuálnosť informácií v médiách.
- Porovnávať nové vedomosti so starými s cieľom určiť dôveryhodnosť informácií.
- Na vytvorenie záverov využiť rôzne stratégie a interpretácie mediálnych obsahov (analýza, syntéza, zovšeobecňovanie, pomocou obrázkov).

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Opis 1. aktivity

Aktivita bude realizovaná ako „Kino“ v našej triede. S deťmi pripravíme stoličky do polkruhu pred interaktívnou tabuľou. Úlohou detí je pozorne si pozrieť premietanú rozprávku a všímať si správanie hlavných hrdinov; to, čo sa nám páči a to, čo sa nám na ich správaní a konaní nepáči. Čo je podľa detí nevhodné správanie? Deti majú porozmýšľať, či sú Tom a Jerry kamaráti alebo nie. Po premietaní nasleduje diskusia v kruhu na zemi. Deti odpovedajú postupne na zadané otázky v úvode. Po vypočutí individuálnych názorov sa zameriame na odôvodnenie vhodného správania sa. Kladiem deťom otázky, tie odpovedajú podľa záujmu, prihlásením sa k slovu. Ktorou postavou by si chcel byť? Prečo? Prečo by si nechcel byť Tomom alebo Jerry? Myslíš si, že tak ako oni, by sme sa mohli správať aj my? Prečo áno? Prečo nie? Myslíš, že to bolí, keby ti niekto rozpučil hlavu, alebo odpíliť ruku? Prečo sa to dialo v tejto rozprávke? Mohlo by to byť skutočné? Postupne vediem diskusiu k tomu, aby si deti uvedomovali vhodnosť alebo nevhodnosť konkrétnych médií a ich produktov, aby si uvedomovali nereálne, nedostatočné vyjadrenia alebo prekrútenia faktov v mediálnych obsahoch a uvedomovali nespoľahlivosť, nepresnosť, nedôveryhodnosť alebo neaktuálnosť informácií v médiách. Poukazujem na nevhodné – agresívne- správanie hlavných postáv. Prečo sa nemôžeme správať týmto spôsobom. Aby si deti uvedomovali prepojenie medzi mediálnym obsahom a hodnotami, ktoré médiá prezentujú a pokúsili sa dešifrovať mediálne obsahy, porovnávať ich morálne hodnoty s našimi pravidlami a princípmi humánneho správania sa.

Opis 2.aktivity

V úvode predstavím deťom knihu Arnolda Lobela o kamarátoch žabiakoch *Kvak a Čľup sú kamaráti*.

Spoločne si pozrieme rozprávky na YouTube: príbeh *Samota* a *Stratený gombík*. Po skončení každého príbehu si spoločne rozoberieme obsah. Zhodnotíme správanie kamarátov. Deti vyjadria svoj postoj, to, či sa im rozprávka a konanie postáv páčilo alebo nepáčilo a prečo. Porozprávame sa o tom, ako sa k sebe majú správať ozajstní kamaráti. V závere aktivity deti nakreslia svojho najlepšieho kamaráta a odprezentujú nám svoj výber. Prečo majú tohto kamaráta radi, ako sa k nim kamarát správa a podobne.

Forma: frontálna činnosť

Pri realizácii aktivity som využívala **učebné štýly** podľa Kolba:

- Konkrétny, reflektívny učebný štýl- podporovanie tvorivosti a zvedavosti detí. Ich obľúbenou otázkou je: „Prečo?“.
- Abstraktný, reflektívny učebný štýl- deti obľubujú dobre zorganizovanú činnosť s logickým usporiadaním. Majú rady problémové úlohy, ktoré ich motivujú k učeniu.
- Abstraktný, aktívny učebný štýl- psychomotorické činnosti, učia sa heuristickými metódami a metódou rozhovoru. Zaujímajú ich učiteľ zábavný a praktický.
- Konkrétny, aktívny učebný štýl- deti, ktoré sú vodcami skupiny, chcú riešiť problémy, učia sa pokusom a omylom s individuálnym prístupom učiteľa. Bývajú netrpezlivé.

Najúčinnejšou formou získavania skúseností a produktom detského prežívania je zážitok. Do detských činností aplikujeme transparentné **znaky zážitkového učenia**, ktoré spúšťajú a umožňujú zážitok. Sú to:

- vlastná iniciatíva - pocit objavovania, uchopovania a porozumenia prichádza z vnútra,
- objavnosť - utvárať učebné situácie tak, aby umožňovali samostatný prienik do reality, objav novej informácie a radosť spoznávania,
- komunikatívnosť - umožňujú výmenu informácie verbálne,
- praktické činnosti - manipulácia s novými predmetmi, experimentovanie, hrové činnosti,
- kvalita osobného zážitku - prežívanie citmi aj rozumom,
- celostnosť - vytvárať situácie, aby deti mohli využívať všetky zmysly. Čím viac zmyslov dieťa zapojí do učenia sa, tým kvalitnejšia bude jeho informácia a skúsenosť. Z hľadiska učenia sa dá zážitkové učenie považovať za pedagogický štýl učiteľa.

Uplatňované metódy a zásady mediálnej výchovy

V aktivite som sa zamerala na metódy, ktoré využívame v jednotlivých fázach výchovno-vzdelávacieho procesu. Špeciálne som uplatňovala aktivizačné, zážitkové metódy, ktoré prinášajú dieťaťu nielen informáciu, ale hlavne skúsenosť podľa vekových osobitostí žiakov.

Metódy podľa fáz výchovno-vzdelávacieho procesu:

1. Motivačné metódy

- a) vstupné (rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, problém, moment prekvapenia),
- b) priebežné (výzva, aktualizácia, pochvala, povzbudenie, kritika).

2. Expozičné metódy

Metódy priameho prenosu poznatkov

- a) monologické slovné metódy (rozprávanie, opis, vysvetľovanie),
- b) dialogické slovné metódy (rozhovor, diskusia).

Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov: pozorovanie, demonštrácia

Problémové metódy: metóda riešenia problémov, metóda konfrontácií

Metódy samostatnej práce: práca s knihou

Metódy mimovoľného učenia: učiteľ je pre žiaka vzorom, jeho názory, postoje, záujmy, mimiku, intonáciu reči, gestikuláciu, vzťah k práci, deti napodobňujú.

3. Fixačné metódy

Opakovanie, upevňovanie a precvičovanie je neoddeliteľnou súčasťou vyučovacieho procesu. Úlohou fixačných metód je spomaliť zabúdanie a posilniť zapamätávanie.

4. Diagnostické a klasifikačné metódy

Diagnostickými metódami u detí zisťujeme úroveň vedomostí, zručností.

- Metóda systematického a dlhodobého pozorovania
- Metóda rozhovoru
- Hodnotenie výkonov detí (výtvarné)
- Analýza úloh a produktov (výsledkov) činností
- Reflexie úrovne individuálnej komunikácie dieťaťa a komunikácie s deťmi.

Materiálno-technické zabezpečenie

Pomôcky: kniha, rozprávky, interaktívna tabuľa, YouTube.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

1. aktivita

Reflexia – hodnotenie: Pri výbere konkrétnej rozprávky sme sa zamerali na negatívne prejavy a správanie hlavných postáv. Rozprávka Tom a Jerry je medzi deťmi predškolského veku populárna. Preto sme zámerne chceli poukázať na jej nevhodný obsah a využiť ju ako negatívny príklad správania sa postáv. Deti si uvedomovali vhodnosť, ale aj nevhodnosť, konkrétnych mediálnych produktov. Násilie a konanie postáv vnímali ako normálne, zábavné, smiešne. Avšak v diskusii si uvedomili, že si neželajú, aby sa k nim kamaráti správali týmto spôsobom. Nechcú, aby im niekto odpíliť ruku alebo podobné drastické a agresívne správanie. Ďalej si uvedomili si, že skutky Toma a Jerryho nie sú reálne, a ani nemôžu byť. Chlapci sa zhodli, že takýto ľudia by v realite boli odsúdení a šli by do väzenia. Nebolo by to smiešne. Deti pochopili, že v mediálnych obsahoch dochádza k nedostatočnému vyjadreniu a prekrúcaniu faktov. Ďalej si uvedomili nespoľahlivosť, nepresnosť, nedôveryhodnosť alebo neaktuálnosť informácií v médiách, čo je dôležité najmä pri konfrontácii s témou dezinformácií. Porovnávali nové vedomosti so starými a uvedomovali si dôveryhodnosť a nedôveryhodnosť ponúkaných informácií. Pochopili, že takúto realitu by zažívať nechceli. Tiež si uvedomili vážnosť prezentovaných smiešnych skutkov v rozprávke, pretože bez hlavy by sme zomreli a všetky agresívne činy by nás v realite veľmi boleli. Pochopili, čo je vhodné a čo nie. Deti si uvedomili prepojenie medzi mediálnym obsahom a hodnotami, ktoré médiá prezentujú. To, že v rozprávke Tom a Jerry je medzi kamarátmi násilie a ubližovanie prezentované ako smiešne a milé, ale v skutočnosti takéto správanie je nevhodné, odsúdeniahodné. Kamaráti sa k sebe musia správať úplne inak. V diskusii sme sa pokúsili dešifrovať mediálny obsah rozprávky, porovnávali sme morálne hodnoty s našimi pravidlami a princípmi humánneho správania sa. Uvedomili sme si odlišnosť bežného života a potrebu správať sa primerane v reálnom živote. Na vytvorenie spoločných záverov sme využili diskusiu a rôzne stratégie a interpretácie mediálnych obsahov (analýzu, syntézu, zovšeobecňovanie). Uvedomili sme si, že príbeh je nereálny, Tom a Jerry nie sú kamaráti. Niektorí sa domnievali, že násilie môžeme akceptovať u zlých ľudí, zlodejov alebo vrahov – im môžeme ubližovať a robiť fyzicky zle. Prediskutovali sme dôsledky, ktoré sa dotýkajú ľudí, ktorí porušujú zákon. Dospeli sme k záveru, že násilie voči týmto ľuďom tiež nie je akceptovateľné. Za delikty voči právnemu poriadku sú u nás ľudia odsúdení – idú do väzenia. Brániť sa však môžeme, to je dovolené, napríklad, ak nás niekto napadne. Poukázala som na to, že akékoľvek násilie je nesprávne.

2. aktivita

Reflexia – hodnotenie: Pri výbere konkrétnej rozprávky sme sa zamerali na pozitívne prejavy a správanie hlavných postáv. Vhodný obsah a pozitívne hodnoty správania sa postáv sme našli v rozprávke *Kvak a Člup sú kamaráti* od Arnolda Lobela. Konanie postáv je prirodzené v súlade

s prírodou, vekom detí a morálnymi hodnotami. Zámerné sme ho chceli porovnať s obsahom a správaním sa postáv v rozprávke Tom a Jerry. Deti si rozdiely uvedomovali, citlivo vnímali skutočné priateľstvo Kvaka a Čľupa. Ich vzájomné správanie sa deťom páčilo, chceli by tiež mať takého kamaráta ako sú Kvak a Čľup. Pochopili, že v rozprávkach sú dobrí aj zlí, vhodné aj nevhodné správanie. Vysvetlila som deťom, že je nevyhnutné, aby si vedeli vyberať vhodné rozprávky, pretože nie všetky sú dobré a pre deti vhodné. V televízii, a celkovo v médiách, sú aj zlé, škodlivé a nevhodné veci, ktoré musíme odmietaať. Pretože nám môžu ublížiť. Porovnávali nové vedomosti so starými a uvedomovali si dôveryhodnosť a nedôveryhodnosť ponúkaných informácií. Pochopili, že médiá ponúkajú aj realitu, ale zároveň aj klamú. Deti si uvedomili prepojenie medzi mediálnym obsahom a hodnotami, ktoré médiá prezentujú. V rozprávke o Kvakovi a Čľupovi sú veci, ktoré sa dejú aj v bežnom živote, situácie, správanie a kamarátstvo kamarátov je naozajstné a deti by ho chceli zažívať tiež. V porovnaní s násilím v rozprávke Tom a Jerry, medzi kamarátmi takéto správanie je nevhodné, odsúdeniahodné. Kamaráti sa k sebe nesmú takto správať. A k nikomu by sme sa nemali správať násilne a agresívne. V diskusii sme sa pokúsili mediálny obsah rozprávok porovnať a zhodnotiť konanie postáv aj v súvislosti s reálnym životom. Na vytvorenie spoločných záverov sme využili diskusiu a rôzne stratégie a interpretácie mediálnych obsahov (analýzu, syntézu, zovšeobecňovanie). Uvedomili sme si, že príbeh o Kvakovi a Čľupovi je v prenesenom význame na deti v predškolskom veku reálny, sú kamaráti. Poukázala som na to, že takéto rozprávky sú pre deti vhodné a podobne by sa mali správať k svojim kamarátom.

Hodnotenie aktivity v širšom kontexte výučby mediálnej výchovy

V súčasnosti sa nevyhneme vplyvu masmédií ani na deti. Médiá sú nositeľmi informácií, nositeľmi „pravdy“, ktorú je nevyhnutné vedieť prečítať. Nakoľko sa hodnotový systém spoločnosti neustále mení a posúva do ešte hedonistickejšieho, konzumnejšieho spôsobu myslenia, je na každom človeku, ako a čo si z neho vyberie pre seba. Správny a vhodný výchovný vplyv pomocou mediálnej výchovy v predprimárnom vzdelávaní určite pomôže deťom už v tomto veku nadobúdať hodnoty dobra, pokoja, pozitívnych morálnych postojov a uvedomovania si vlastnej hodnoty. Vychádzajúc z psychológie vývinového obdobia predškolského veku si musíme uvedomiť, že tendencia dieťaťa hľadať potrebné vzory a premietaať ich správanie do vlastného konania a prežívania je obrovská (Lynch, Vargová, 2018). Mediálnemu vplyvu sa dnešné dieťa nemôže, a ani nesmie, vyhýbať. Poznávať svet a realitu mediálnych produktov dieťa môže len spájaním a korigovaním svojich predchádzajúcich poznatkov, učením sa priamou skúsenosťou a autentickým prežívaním, ako aj rozvíjaním, vlastnej schopnosti kriticky myslieť a morálne uvažovať, pretože to bude nevyhnutnosťou jeho života vo svete súčasnosti aj budúcnosti. Jedinou možnosťou, ako predchádzať negatívam mediálneho vplyvu, je zodpovedne pristupovať k výchove a vzdelávaniu detí s cieľom rozvíjať ich mediálnu gramotnosť, a tým súčasne kritické myslenie a morálne uvažovanie (Brestovanovský, 2010).

Snažili sme sa preskúmaať možnosti rozvoja kritického myslenia a morálneho uvažovania ako prevencie negatívneho dopadu médií na vývin detskej osobnosti. Konkrétne aplikovaním edukačných aktivít na rozvoj mediálnej gramotnosti sme zistili, že už v tomto veku môžeme postrehnúť vplyv médií v správaní sa dieťaťa. Našou snahou bolo zistiť, či si deti uvedomujú zlo a dobro, realitu a fikciu v rozprávkach a programoch. Zistili sme, že ciele mediálna výchova je nevyhnutná už na tomto stupni vývinu. Negatíva mediálneho vplyvu sú silnejšie, čím je dieťa mladšie. Edukáciou môžeme viesť deti k aktívnemu spôsobu využívania voľného času a uváženenému používaniu masovokomunikačných prostriedkov a tiež eliminovať možnosť identifikovať sa s negatívnymi mediálnymi vzormi. Vytvárať z detí kritických divákov je možné len vysvetľovaním mediálnych posolstiev. Pre zdravý a optimálny vývin detí sú nevyhnutné vhodné stimuly a pozitívne vzory s dostatočnou kontrolou a vysvetľovaním vecí a javov, ktorým nerozumie. V konkrétnych edukačných situáciách sa dieťa učí orientovať v mediálnej ponuke, rozvíja schopnosť rozlišovať programy, kriticky hodnotiť jednotlivé situácie a morálne uvažovať o tom, čo je dobré a čo nie (Hollá, 2011;

Koncepcia mediálnej výchovy, 2009). Systematickým zameraním sa na rozvoj týchto kompetencií môžeme skvalitniť formu nadobúdania mediálnej gramotnosti v materskej škole. Výsledky nášho vzdelávacieho pôsobenia sú ukazovateľom progresu rozvíjaných kompetencií v predškolskej triede a rovnako môžu skvalitniť pedagogickú prácu učiteliek v materských školách s využívaním vhodných metód, foriem, prostriedkov a didaktických pomôcok (Koncepcia mediálnej výchovy, 2009; Hollá, 2013).

Za **limity** možno považovať:

- Samotnú pedagogickú diagnostiku v oblasti mediálnej gramotnosti a diagnostické nástroje, pretože v intenciách predprimárneho vzdelávania učiteľ môže nesprávne zachytiť a vyhodnotiť patologické zmeny a činitele, čím môže nastať nesprávna interpretácia zaznamenaných a vyhodnocovaných dát.
- Didaktické a odborné vedomosti; samotná mediálna gramotnosť a schopnosť kriticky uvažovať a morálne usudzovať v intenciách aktuálnych spoločenských noriem a humánnych hodnôt vyžadujú odbornú prípravu a osobnostnú zrelosť učiteľa.
- Otázna je perspektíva prenosu programu do iných podmienok. Zohráva tu úlohu učiteľ, ktorý je nositeľom úspešnosti projektu ako takého.
- Ďalšou rovinou úspešnosti je axiologický rozmer pri dosahovaní štandardnosti, ktorý môže byť ovplyvnený zmenou miesta, podmienok, času aj osobou učiteľa.
- Musíme si uvedomiť, že rozvoj skúmaných kompetencií podlieha času. Dieťa sa vyvíja v otázkach kritického myslenia a morálneho uvažovania cieľavedomou stimuláciou v podobe intervenčného programu, ale aj prirodzene neformálne. Niektoré zmeny môžu nastať aj iným vplyvom.
- Výrazným negatívom z hľadiska prenositeľnosti v našom prípade môže dochádzať aj k manipulácii z pohľadu detí, ale aj učiteľa.
- Nedostatkom sa javí ukotvenie mediálnej výchovy v Štátnom vzdelávacom programe pre predprimárne vzdelávanie v materských školách, nakoľko nie je uvedená ako samostatná rozvojová oblasť. Rovnako rozvoj morálneho usudzovania a kritického myslenia môžeme nachádzať ako skrytú súčasť štandardov, ktoré cielene rozvíjajú iné kompetencie. Otázne je, v akom rozsahu a kvalite sa bude učiteľka venovať rozvoju kritického myslenia a morálneho uvažovania v rámci mediálnej výchovy.
- Špeciálne realizovaná edukácia naopak môže zasahovať do súčasného rozsahu edukácie v materských školách, čím môže eliminovať iné zložky rozvoja poznania.
- Hrozbou môže byť aj hodnotová orientácia učiteľky, alebo danej spoločnosti. Nakoľko vnímanie hodnôt je závislé od konkrétnej osoby, rodiny, spoločnosti, času.

Naopak **prínosom** aktivity je rozvoj kritického myslenia a morálneho uvažovania, ktoré priamo súvisí s rozvojom mediálnej gramotnosti dieťaťa. Nezanedbateľný je jej vplyv na rozvoj hodnotových preferencií detí v triede, ako aj zlepšenie kolektívnych vzťahov a klímy triedy. Medzi ďalšie prínosy patria:

- Skvalitnenie projektovania a didaktiky edukácie aplikovaním neštandardných foriem a metód práce.
- Prínos v oblasti metodológie vyučovania implementovaním zážitkového vyučovania s použitím aktivizujúcich metód.
- Rozvoj diagnostického skríningu uvedením skúmaných kompetencií do pozorovacích hárkov pedagogickej diagnostiky.
- Zvyšovanie profesijných kompetencií a pedagogického majstrovstva.
- Odborný rast pedagóga publikovaním námetov vhodných pre predprimárne vzdelávanie, kde sú obsiahnuté témy pre orientáciu učiteľov a rodičov v skúmanej problematike, a tiež praktické alebo teoretické projekty.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Príloha č. 4 obsahuje fotodokumentáciu aktivity, ako aj edukačný plán s aplikáciou mediálnej výchovy.

2.Príklady výučby tém z oblasti dezinformácií na stredných školách

2.1 AKÉ CHOBOTNICE ŽIJÚ NA STROMOCH?

Vyučujúci: Jana Pekárová

Škola: Gymnázium, Veľká okružná 22, Žilina

Webová stránka školy: <https://gvoza.edupage.org/>

Východiská

Aktivitu *Aké chobotnice žijú na stromoch?* realizujem v rámci 2. ročníka gymnázia ako dvojhodinovú prácu so žiakmi na povinnom predmete informatika. Každý žiak pracuje samostatne za počítačom, aktivitu však možno realizovať aj s mobilnými zariadeniami. Zaraďujem ju do tematického celku Informačná spoločnosť – bezpečnosť a riziká, ktorej cieľom je dosiahnuť bezpečné a etické správanie žiakov na internete a rozvoj ich schopnosti hodnotiť dôveryhodnosť informácií na webe. Výučbová aktivita má medzipredmetový charakter, dá sa využiť aj v rámci výučby cudzieho jazyka či predmetu Umenie a kultúra so zameraním na moderné médiá a ich vplyv.

Aktivita čerpá z amerického hoaxu *Pacific Northwest Tree Octopus* pôvodne navrhnutého ako test na rozlišovanie nepravdivých informácií pre žiakov základnej školy, nestráca však na svojej aktuálnosti ani dnes vo vekovo staršej skupine žiakov. Aktivitu som významne rozšírila a upravila o nové prvky. Žiaci pri nej v rôznych činnostiach využijú svoju znalosť angličtiny.

Žiaci sa s témou Dezinformácie, hoaxy, poplašné správy stretávajú aj v 1. ročníku vyučovania informatiky v rámci rozvoja prezentačných zručností. Kým v 1. ročníku sa venujú skôr vyhľadávaniu a kritickému posudzovaniu onlinových informácií, v 2. ročníku v diskusii rozoberajú aj vplyv takýchto informácií na používateľa, svoje blízke okolie a spoločnosť, či príčiny ich vzniku.

Anotácia

Cieľom aktivity *Aké chobotnice žijú na stromoch?* je podnecovanie kritického myslenia žiakov vo vzťahu k prezentovaným informáciám na webových stránkach či sociálnych sieťach.

V rámci hodiny žiaci analyzujú rôzne typy informácií – texty, obrázky, učia sa hľadať v nich skrytý význam, nekoncepcnosť či logickú chybu. Žiaci sa počas aktivity stretnú s realisticky vyzerajúcimi fotomontážami, s uveriteľnými pseudovedecky znejúcimi textami či videom.

V role redaktora onlinového účtu na sociálnej sieti sa žiaci učia hľadať a odhaľovať vnútorný motív pre šírenie paniky, agresie či nepokoja. V závere aktivity žiaci formulujú vlastné kritériá pre porozumenie informačnej hodnoty onlinovej informácie.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Aktivita *Aké chobotnice žijú na stromoch?* pozostáva z nasledujúcich činností:

1 Motivácia

Žiakom na začiatku hodiny oznámime, že sa dnes budeme venovať výskumu informácií na internete a poskytneme im adresy stránok [1], [2] hovoriacich o chobotnici stromovej (*Tree Octopus*) a strome chobotnicovom (*Octopus Tree*). Ich prvou úlohou bude zistiť počas desiatich minút a písomne sformulovať do textového súboru odpovede na otázky:

1. Kde sa vyskytuje uvedený živočích/rastlina?
2. Aká je jeho veľkosť?
3. Čo potrebuje k svojmu životu/čím sa živí?

Chobotnica stromová [1]

a strom chobotnicový [2]

Žiakom pripomenieme možnosť využiť prekladač *Google Translator* v prípade, že celkom nerozumejú anglickým textom.

Po uplynutí časového limitu prejdeme ich odpovede na otázky, ktoré obvykle tvoria takéto vyjadrenia:

1. Olympijský polostrov na západnom pobreží severnej Ameriky; Oregon v USA.
2. Zhruba 30 – 33 cm; 32 m.
3. Hmyz, malé stavovce; extrémne počasie.

V diskusii analyzujeme, či sú odpovede na tieto otázky naozaj pravdivé, žiakom prezradíme, že ich odpovede sú správne len v polovici prípadov. Túto aktivitu som realizovala so žiakmi mnohokrát, no len naozaj výnimočne sa niekto ozval, že chobotnica stromová zrejme neexistuje. Žiaci prirodzene predpokladajú, že vedecky vyzerajúci text na stránke [1] má pravdivý základ, prípadne veria v autoritu učiteľa ako poskytovateľa hodnoverných informácií.

Žiakom ukážeme ďalšie zdroje potvrdzujúce, že chobotnica stromová je podvrhom, stránkou vytvorenou na skúmanie kritického myslenia mladých ľudí, napríklad [3], prípadne ich požiadame, aby takéto zdroje sami našli.

2 Prieskum onlinových zdrojov

Aká je naša citlivosť voči onlinovým informáciám? Pri skúmaní rôznych separovaných modelov počas vyučovacej hodiny žiaci preskúmajú viacero onlinových zdrojov a prehľadujú si tak svoju schopnosť analyzovať informácie rôzneho charakteru, obrázky, správy aj odborné webové stránky. Ako učitelia podporujeme výmenu názorov medzi žiakmi a každú aktivitu zakončíme diskusiou alebo spoločnou analýzou informácií.

2.1 Analýza obrázkov

Žiaci riešia kvíz na stránke [4] a [5]. Ich úlohou je rozpoznať, či bol obrázok vytvorený softvérovo alebo ide o reálnu fotografiu. Po ôsmich minútach, alebo po našom pozorovaní, že sa žiaci dopracovali k svojmu konečnému výsledku, s nimi rozoberieme ich skóre, koľko žiakov získalo nad 40 %, 50 % ... 90 % správnych odpovedí na stránke [4], alebo počet správnych odpovedí na stránke [5]. Získať vysoké skóre je značne náročné, so žiakmi môžeme znovu diskutovať o tom, čo si na fotkách všimli a prečo je náročné odlíšiť realitu od fotomontáže. Tu môžeme zahrnúť fyzikálne zákony, prostredie, realistické okolie a pod.

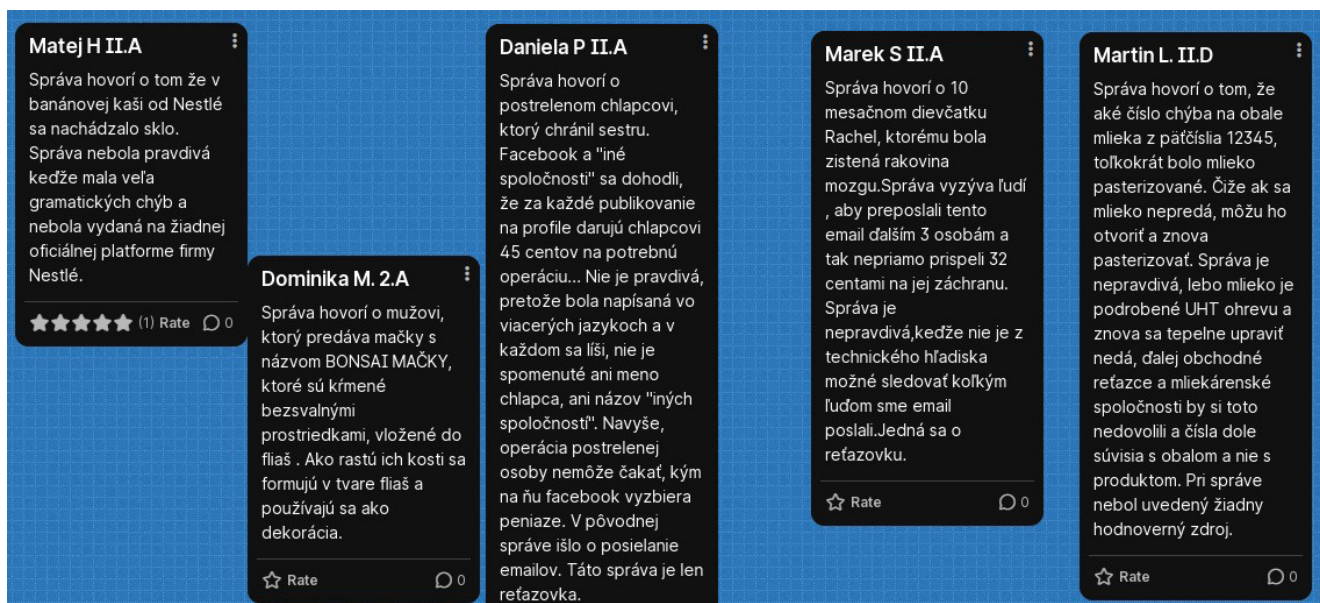

Kvíz na stránke [5]

Vyhodnotenie kvízu [5]

2.2 Krátke správy

Počas nasledujúcich 15 minút majú žiaci preskúmať krátke správy na portáli [7]. Na spoločnú onlinovú nástenku [8] prepíšu jednu vybranú správu a uvedú dôvody, prečo je táto správa nepravdivá. Počas vlastnej tvorby príspevkov žiaci zároveň vidia rozpísané príspevky ostatných spolužiakov a môžu na ne reagovať.

Ukážka výstupov žiakov

3 Analýza informácií

Aj dôveryhodne vyzerajúce stránky môžu obsahovať nepravdivé informácie. Žiakom pracujúcim v dvoj- alebo trojčlenných tímoch dáme ako kľúčovú úlohu analyzovať dve až tri rôzne stránky pojednávajúce o podobnom probléme. Žiaci majú za úlohu zistiť, akým spôsobom stránka informuje

o probléme a aké argumenty uvádza. Majú sa tiež pokúsiť overiť, či sú informácie na stránkach dôveryhodné.

Žiaci pritom používajú ako vodítka dotazníky *Hľadanie spoľahlivých webových stránok*, ktorý je nižšie zobrazený a nachádza sa pre využitie v pedagogickom procese aj v **Prílohe č. 5** a na stránke <https://smc.fmk.sk/>. Žiaci pracujú v tímoch, spoločne vyhľadávajú a pridelujú body pre rôzne kritériá dôveryhodnosti stránky. Vypracovanie riešenia tejto úlohy žiakom zaberie približne 40 minút.

Iný, aktuálnejší variant pre študentov s dobrou znalosťou angličtiny, využiteľný napríklad na hodine angličtiny: stránky s medicínskymi informáciami [9] a [10], polovica tímov analyzuje [9] a druhá polovica tímov stránku [10]. Stránka [9] pritom uvádza dôkazy škodlivosti dihydrogén monoxidu, čo je zložitý pseudochemický názov pre vodu, obsah stránky [10] zastrešuje americký alternatívny lekár ponúkajúci výživové doplnky ako zdravšiu voľbu k popisovanej škodlivej látke.

Jana Pečiernová, GYOGA

HĽADANIE SPOLIAHLIVÝCH WEBOVÝCH STRÁNK

Názov stránky: _____
Adresa stránky: _____

TEST STRÁNKY

ÚČEL STRÁNKY	ZAKRIGOVANÁ JEDNOU MOŽNOSŤ	VYSYETLI ODPOVED DETALNEŠIE
1. Vieto praxovať, či stránka obsahuje e-fajky alebo iné súbory? (ako sa zvidia, čo je informácia [schránčená alebo sčlenená, vytlačujú sa dáta]) alebo stránka obsahuje ďalšie súbory (prílohy).	JANO - NEJ	
2. Obsahuje stránka reklamu?	JANO - NEJ	
3. Ak stránka obsahuje reklamu, dá sa ľahko odľadiť, zmeniť farbu a obsahom stránky?	JANO - NEJ	
4. Obsahuje stránka reklamu, ktorá sa objavuje, keď kliknete na odkaz?	JANO - NEJ	
5. Je jasná, pre koho je stránka určená? (napr. stránka je určená pre deti, dospelých...)	JANO - NEJ	
6. Je tam jasná štruktúra a výzvy? (stránka, ktorá má byť čo najjednoduchšia, zjednodušená, ak je potrebné, aby bola zrozumiteľná).	JANO - NEJ	
7. Je stránka obsahovo a vizuálne atraktívna? (stránka, ktorá má byť atraktívna, zaujímavá, moderná a ľahko čitateľná).	JANO - NEJ	
8. Je doména stránky jasne, jasne, jasne, jasne? (ako adresa stránky obsahuje a -, ide o to, či stránka má oficiálnu adresu stránky).	JANO - NEJ	

DÔVERYHDNOSŤ AUTORA	ZAKRIGOVANÁ JEDNOU MOŽNOSŤ	VYSYETLI ODPOVED DETALNEŠIE
9. Uvádza stránka meno autora?	JANO - NEJ	
10. Uvádza stránka miesto, kde autor pracuje a z čoho?	JANO - NEJ	
11. Uvádza stránka fotografie autora a jeho kontaktné údaje, kontaktné údaje?	JANO - NEJ	
12. Zdá sa stránka, že má autoritu (ako sú informácie o autorovi)?	JANO - NEJ	
13. Zdá sa stránka, že má autoritu (ako sú informácie o autorovi)?	JANO - NEJ	
14. Obsahuje stránka znenie štatistických údajov?	JANO - NEJ	
15. Dá sa kontaktovať autor v prípade otázky?	JANO - NEJ	
16. Stránka poskytuje aj informácie, typografické chyby ani problémy?	JANO - NEJ	

Voľky/peklatik/wp a stranky www.commercon.org

Jana Pečiernová, GYOGA

ÚČELOVNOSŤ INFORMÁCIÍ	ZAKRIGOVANÁ JEDNOU MOŽNOSŤ	VYSYETLI ODPOVED DETALNEŠIE
17. Obsahuje stránka dostatočnú informáciu pre svoj účel?	JANO - NEJ	
18. Je veľkosť informácií na stránke užitočná pre svoj účel?	JANO - NEJ	

AKTUALNOSŤ INFORMÁCIÍ	ZAKRIGOVANÁ JEDNOU MOŽNOSŤ	VYSYETLI ODPOVED DETALNEŠIE
19. Vieto, keď dátum, keď bol článok stránka aktualizovaný alebo vytvorený?	JANO - NEJ	
20. Vieto, keď dátum, keď sa poslednýkrát zmenil?	JANO - NEJ	
21. Používajú stránky poskytovateľ stránky na neovládajúce stránky?	JANO - NEJ	
22. Je stránka aktualizovaná pravidelne?	JANO - NEJ	
23. Je stránka aktualizovaná pravidelne?	JANO - NEJ	
24. Je stránka aktualizovaná pravidelne?	JANO - NEJ	
25. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	
26. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	
27. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	
28. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	
29. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	
30. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	
31. Vieto, keď dátum, ktorý bol poslednýkrát aktualizovaný stránka?	JANO - NEJ	

Konflikty stránka/strany (aj) ať Žijú svojich II. otázky: _____

OHODNOTI TVOJU STRÁNKU

25 - 31: vyňaté informácie na stránke môžu byť použité ako zdroj informácií.

15 - 25: používa sa. Ak používate informácie o stránke, overte ich na stránke, ktorú je viete, či môžete kontaktovať autora stránky, no určte, čo ide o miesto.

0 - 15: stránka, ktorá stránka (je) podľa. Nie je bezpečné používať tieto stránky ako zdroj informácií, najmä keď.

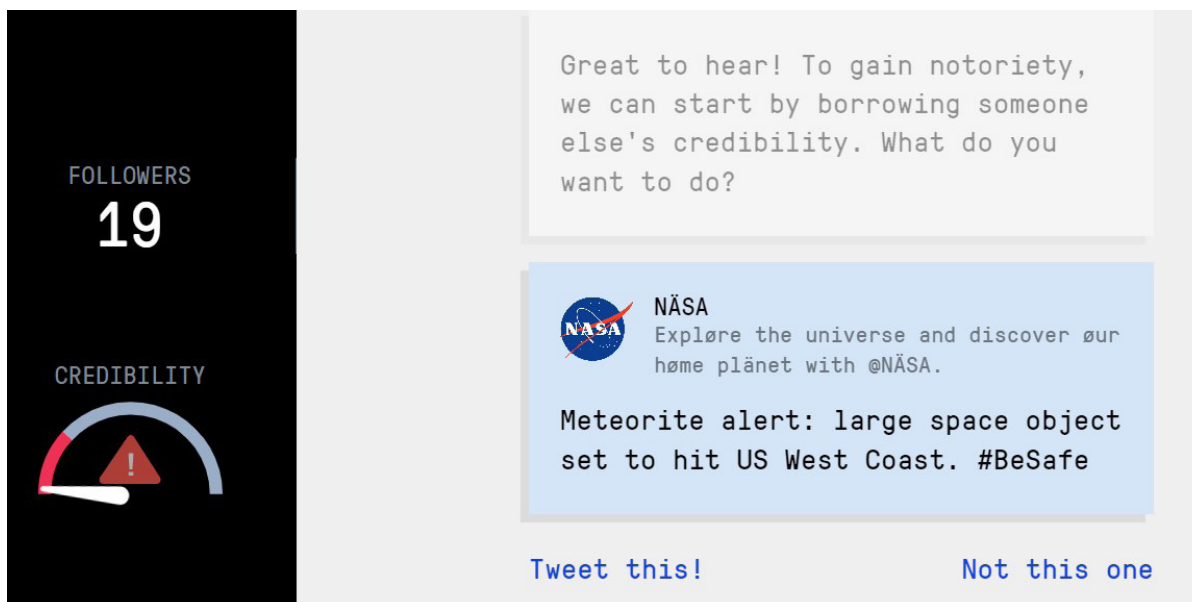
1

Voľky/peklatik/wp a stranky www.commercon.org

Ukážka dotazníka na hodnotenie dôveryhodnosti webových stránok

4 Prečo je to tak?

V závere dvojhodinovej aktivity necháme žiakov ešte riešiť výzvu - získať čo najväčší počet sledovateľov v onlinovej hre [6]. Žiaci sa tu stávajú zakladateľmi nového onlinového média, ktoré chce získať v krátkom čase čo najviac zákazníkov, pričom pri hraní hry sa odhaľujú rôzne skryté motívy tvorcov takýchto médií, ako podsúvanie kontroverzných tém a podobne. Po niekoľkých minútach aktivitu ukončíme vyhodnotením pomeru sledovateľa/dôveryhodnosť a záverečným zhrnutím celej vyučovacej hodiny.

Náhľad hry Bad News

Teraz hľadáme so žiakmi spoločné odpovede na otázky:

- Prečo niektorí ľudia šíria online nepravdivé informácie?
- Čo si treba všimnúť na webových stránkach a rôznych onlinových informáciách, aby sme dokázali správne určiť ich informačnú hodnotu?
- Ako reagovať, ak naši známi šíria (zväčša) neúmyselne nepravdivé informácie?

Uvážene reagujeme na rôznorodé skúsenosti a názory žiakov, vystupujeme skôr ako poslucháči dojmov, postrehov a postojov žiakov.

V prípade otázok žiakov upozorníme napríklad na stránku [11], ktorá pomáha odlíšiť konšpiračné stránky od stránok serióznych médií. Záujemcom môžeme tiež odporučiť napríklad sériu náučných videí [12].

Materiálno-technické zabezpečenie

K výučbe potrebujeme počítač s pripojením na internet a projektor. Počas popisovanej hodiny žiaci postupne pracujú s nasledujúcimi webovými stránkami prostredníctvom počítačov alebo mobilných zariadení:

- [1] Chobotnica stromová: <https://zapatopi.net/treeoctopus/>
- [2] Strom chobotnicový: <https://www.atlasobscura.com/places/octopus-tree-of-oregon>
- [3] Chobotnica na strome vyzerá reálne, nie je to tak? <https://www.nbcconnecticut.com/news/local/an-octopus-in-a-tree-seems-real/1871501/>
- [4] Podvrh alebo fotka: <https://fakeorfoto.autodesk.com/>
- [5] 25 rokov Photoshopu: <https://landing.adobe.com/en/na/products/creative-cloud/69308-real-or-photoshop/index.html>
- [6] Bad News: <https://www.getbadnews.com/en>
- [7] www.hoax.cz
- [8] <https://padlet.com/>
- [9] Dihydrogén monoxid: <https://www.dhmo.org/>

[10] Skryté nebezpečenstvá aspartámu: https://www.mercola.com/article/aspartame/hidden_dangers.htm

[11] Konšpiratori.sk: <https://konspiratori.sk/>

[12] Mysli s hlavou štátu: <https://www.prezident.sk/page/mysli-s-hlavou-statu/>.

Výsledky aktivity žiaci zapisujú do pripraveného dotazníka textového súboru *hodnotenie_stranok.docx*, ktorý im poskytne učiteľ, prípadne do jeho vytlačenej verzie. Sú súčasťou **Prílohy č. 5** a stránky <https://smc.fmk.sk/>.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Aktivita *Aké chobotnice žijú na stromoch?* dáva žiakom, ktorí sú denne vystavení veľkému množstvu onlinových informácií, priestor na chvíľu sa pozastaviť a zamyslieť nad obsahom, formou a najmä dôležitosťou overovania informácií. Na rozdiel od iných hodín informatiky sa nesústredí na rozvoj technologicky orientovaných zručností, ale skôr na rozvoj „soft skills“, kritického myslenia, čítania s porozumením, ako aj tímovej práce. Žiaci na túto aktivitu reagujú kladne, má pomerne zážitkový a zábavný charakter. Jedinou nevýhodou je potrebná znalosť angličtiny pri niektorých aktivitách, túto však možno sčasti preklenúť systematickým rozdelením žiakov do skupín alebo použitím onlinového prekladača.

Na jednotlivé aktivity treba žiakom ponechať dostatok času, odhad času v popise činnosti je orientačný. Odporúčam nezanedbať priestor pre záverečnú diskusiu a reflexiu, nakoľko jej výsledky sú vlastne do veľkej miery tým, čo si žiaci z uvedenej hodiny odnesú do svojho každodenného života.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Onlinová nástenka výstupov žiakov k časti 2.2, pozri: <https://padlet.com/gvoza2015/xadvg7ixosoi>.

Vyučujúci: Mária Čamborová

Škola: Gymnázium Viliama Paulinyho-Tótha, Martin

Webová stránka školy: www.gvpt.sk

Východiská

Aktivita bola realizovaná v rámci projektového vyučovania ako samostatný projekt. Realizácia projektového vyučovania je rozvrhnutá na prípravné pracovné stretnutia v rozsahu troch vyučovacích hodín, ktoré sa uskutočňujú trikrát s minimálne týždenným časovým odstupom. Aktivitu sme realizovali v treťom ročníku gymnázia. Závery práce žiakov boli prezentované v záverečnej 20 minútovej prezentácii pred žiakmi nižších ročníkov.

Anotácia

Tematicky sme naše projektové stretnutia viazali na tému odhaľovania nepravd, zavádzania, dezinformácií v médiách prostredníctvom štatistiky. Hlavný cieľ sa sústreďuje na rozvíjanie kritického myslenia a čítania s porozumením. V neposlednom rade za dôležitý považujeme aj cieľ zlepšiť sociálne kompetencie žiakov a prezentačné zručnosti. Stretnutia projektového tímu boli zamerané na spracovanie informácií z literatúry, internetových stránok a vyhľadanie reálnych príkladov z praxe. Žiaci hľadali príklady priameho ovplyvňovania verejnej mienky pomocou štatistických údajov, ktoré paradoxne na prijímateľov informácií pôsobia dôveryhodne. Spracovali príklady, ako štatistické metódy môžu ovplyvniť pohľad na médiami prezentované informácie. Vlastným výskumom, hľadaním informácií a ich posudzovaním žiaci rozvíjali svoje kritické myslenie: našli a analyzovali príklady, ako spoločnosti využívajú získané dáta, aby prezentovali výsledky prieskumu vo svoj prospech. Pochopili a spracovali konkrétne situácie, kedy pravdivá štatistika bola prečítaná nesprávnym spôsobom. Predstavili možnosti, ako prezentácia získaných údajov pomocou grafov môže ovplyvniť naše myslenie. Porovnali grafy uvedené v médiách s grafmi, ktoré sme nakreslili zo získaných údajov v prostredí Excel. Uvedenými aktivitami žiaci rozvíjali svoje zručnosti pri čítaní informácií z médií, rozvíjali sa ich kompetencie kritického uvažovania a samostatného zodpovedného vnímania prezentovaných informácií v médiách.

V rámci práce v skupine sme rozvíjali aj ich sociálne kompetencie. Žiaci vytvorili novú skupinu (boli to žiaci z viacerých tried podľa záujmu o tému), v tejto skupine bolo potrebné určiť jednotlivé úlohy, vytvorila sa dynamika skupiny, žiaci skúšali nové formy spolupráce v rámci práce na spoločnom projekte. Záverečnou prezentáciou pred žiakmi iných ročníkov si žiaci preverili a zlepšili svoje komunikačné a prezentačné zručnosti.

V súčasnosti sú štatistické údaje nesprávne interpretované, zneužívané na ovplyvnenie voličov, zvýšenie predaja produktov a zvýšenie profitu. Veríme, že rozvoj kritického myslenia vo vzťahu k informáciám v médiách je aktuálne nevyhnutnou výzvou pre spoločnosť, aj pre nás ako výchovno-vzdelávaciu inštitúciu.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Projektové stretnutia sa uskutočnili trikrát po tri vyučovacie hodiny.

Práca v skupine – žiaci si určili jednotlivé úlohy a koordináciu práce v skupine.

1. Naštudovanie témy

Študenti po zadaní témy vyhľadávali informácie na internete a v literatúre. Vybrali si niekoľko podtém, ktoré si naštudovali, spracovali a porozumeli im.

2. Vyhľadávanie príkladov

Žiaci navrhli grafy, uviedli praktické ukážky ovplyvňovania verejnej mienky a naštudovali si „nemocničný paradox“.

3. Spracovanie výstupov

Následne žiaci spracovali svoje výsledky do prezentácie, ktorú spoločne predviedli pred publikom svojich mladších spolužiakov.

Žiaci pracovali v prostredí PowerPoint a Excel. V prostredí Excel sa naučili použiť triky (skrátená y-os, logaritmická os, 3D grafy, zobrazenie vstupných dát, počet respondentov), ktoré sú v reálnych článkoch, správach a reklamách využívané na ovplyvnenie verejnej mienky.

Materiálno-technické zabezpečenie

Odkazy na použitú literatúru a internetové stránky sú súčasťou prezentácie.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Aktivita mala veľký prínos pre samotných realizátorov, ale aj pre publikum. Žiaci sa naučili pracovať s textom, samostatne si naštudovať teóriu, pripraviť prezentáciu, pripraviť si grafy v prostredí Excel, správne prečítať dobrú štatistiku. Hlavný prínos je však čítanie grafov s porozumením, kritické myslenie pri sledovaní médií a odprezentovanie vlastných zistení pred spolužiakmi.

Publikum dostalo niekoľko príkladov z praxe, ktoré by im mohli pomôcť v budúcnosti lepšie vyhodnotiť informácie a dávať si pozor na triky, ktoré sú veľkým nástrojom na ovplyvňovanie verejnej mienky.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Súčasťou príkladu dobrej praxe je prezentácia práce študentov v powerpointe, ktorá sa nachádza na stránke <https://smc.fmk.sk/>.

2.3 TYPY INFORMÁCIÍ V MEDIÁLNOH SVETE

Vyučujúci: Katarína Zajacová

Škola: Stredná odborná škola pedagogická bl. Laury, Trnava

Webová stránka školy: www.pasa.edupage.org

Východiská

Aktivita je realizovaná v povinnom všeobecno-vzdelávacom predmete informatika, v 2. ročníku v rámci obsahu tematickej oblasti Informačná spoločnosť. Na realizáciu aktivity postačuje 45 minút, t. j. klasická vyučovacia hodina. Pri realizácii je lepšie pracovať so skupinou detí (max. 15-16 žiakov).

Anotácia

Aktivitu je vhodné zaradiť na úvod tematického celku Riziká IKT. Prostredníctvom nej sa žiaci oboznámia s rôznymi typmi tlačенých slovenských novín a časopisov a zároveň slúži ako vstup k téme Dezinformácie, hoaxy, fake news, resp. k téme Dezinformačné médiá.

Primárnym cieľom aktivity teda je, aby sa žiaci oboznámili s rôznymi typmi médií (resp. s rôznym typom spracovania informácií v mediálnom svete). Sekundárnym cieľom je, aby žiaci boli kritickí k informáciám, ktoré sa k nim dostávajú.

Táto aktivita slúži aj ako vstup k ďalším témam, vďaka ktorým sa žiaci naučia rozlíšiť seriózne spracovanie témy, dôveryhodné informácie od dezinformačného obsahu.

Aktivita u žiakov rozvíja kritické myslenie, schopnosť rozlíšiť typ mediálnej správy a schopnosť posúdiť dôveryhodnosť textu.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Úvod – frontálna práca, trvanie 5 minút

So žiakmi si rozdelíme, a na tabuľu napíšeme, typy médií (resp. formy, v akej sú informácie spracovávané v masmédiách), napr.: spravodajské, bulvárne, populárno-náučné, publicistické, športové a pod. Nemusíme obsiahnuť všetky kategórie správ, ale je dôležité, aby medzi nimi boli aj konšpiračné (bez zbytočného komentovania toho, ako konšpiračné médiá rozoznáme od ostatných typov).

Práca v skupinách – 20-25 minút

Žiakov rozdelíme do skupín. Ideálne sú dvojice, ale podľa počtu žiakov môže niekto pracovať aj sám, alebo naopak, môžu to byť väčšie skupiny detí (ideálny počet skupín je sedem).

Následne všetci dostanú rovnakú inštrukciu:

„Postupne dostanete sedem (resp. podľa počtu skupín) rôznych slovenských novín a časopisov. Ako dvojica si ich prelistujte, nie je nevyhnutné ich podrobne čítať, zamerajte sa na nadpisy, obrázky, reklamu, celkový dojem. Ku každému výstupu si zapíšte, do ktorej zo skupín typu správ patrí, pričom môže byť aj iná, než je na tabuli napísaná, a tiež napíšte, aká je cieľová skupina pre dané noviny.“

Potom rozdáme každej skupine jedny noviny, necháme ich 1,5 – 2 minúty pracovať a následne noviny posunieme v smere hodinových ručičiek. Takto postupujeme, kým každá skupina nemá zaznačené informácie o všetkých novinách. (Aktivita sa dá obohatiť aj o ďalšie informácie, ktoré

žiaci budú o novinách, časopisoch zaznačovať, napr.: žiaci môžu písať, či sa s nimi už stretli, ak áno, či ich čítajú, prípadne, či ich obsah sledujú na webových stránkach alebo sociálnych sieťach.). Keď všetky skupiny budú mať zapísané informácie o všetkých rozdанных novinách a časopisoch, zozbierame ich a následne každému žiakovi podáme papier. Požiadame ich, aby každý za seba na papier anonymne napísal názov časopisu alebo novín, ktoré ich najviac oslovili, zaujali, ktorému najviac dôverujú. (Niekedy chcú žiaci napísať aj viac, v tom prípade sa s nimi dohodneme, že môžu napísať maximálne dva také časopisy, noviny).

Papiere s odpoveďami si zozbierame a rozdáme im druhý papier (odlišnej farby) a povieme im, že sa medzi tieto noviny a časopisy dostal aj jeden konšpiračný. Požiadame ich, aby na papier napísali jeho názov.

Diskusia - 10-20 minút

Keď máme zozbierané všetky lístky, vyhodnotíme ich (zatiaľ bez komentára). Následne so žiakmi prejdeme všetky noviny a časopisy tak, aby nakoniec ostali Zem a Vek a ľubovoľné iné noviny (časopis), ktoré sa podľa detí vyskytli na papieri medzi konšpiračnými. Pýtame sa každej skupiny, kam jednotlivé noviny zaradili, akú cieľovú skupinu im priradili. Pri každom z nich si povieme správnu odpoveď a vysvetlíme si typické znaky jednotlivých typov správ.

Materiálno-technické zabezpečenie

Na realizáciu aktivity je potrebných 7 – 8 rôznych, bežne dostupných, slovenských novín a časopisov v tlačenej podobe (vrátane jedného konšpiračného). Je vhodné vybrať také, ktoré majú svoj obsah (alebo nejakú jeho časť) voľne dostupnú na webovej stránke alebo na sociálnych sieťach.

Dobré skúsenosti mám s použitím Katolíckych novín, Denníka N (alebo denníka SME), časopisov Quark, .týždeň, Plus 7 dní, Zem a Vek.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Je vhodné mať ako jeden z príkladov Katolíckej noviny (bez ohľadu na typ školy), pretože vždy sa nájde niekto, kto ich zaradí medzi konšpiračné médiá. Následne je zaujímavá diskusia o tom, prečo ich tam zaradili. Na ich príklade sa dá dobre vysvetliť rozdiel medzi názorom (komentárom) a faktom. Žiaci nemusia súhlasiť s katolíckym učením, ale spravodajské informácie v týchto novinách sú overiteľné, obsahujú jasné údaje, fakty a meno autora.

Podobne je to aj s bulvárom, kde je vhodné v diskusii poukázať na spoločné znaky bulváru a konšpiračných správ (senzačný titulok, vzbudzovanie silných emócií) a zároveň ukázať na rozdiel medzi nimi (hoci bulvár nezriedka prináša čo do pravdivosti problematcké články, nemôže mať postavenú celú svoju produkciu na výmysloch, má široký záber čitateľov, veľa reklamy a pod.).

Žiaci často reagujú prekvapením, keď zistia, ktorý časopis je konšpiračný (pretože ich zvykne na prvý pohľad upútať, názov na nich pôsobí dôveryhodne, majú pocit, že je písaný pre ľudí, ktorých zaujíma dianie okolo seba). Zároveň po rozobratí konkrétnych častí tohto časopisu lepšie vnímajú dôležitosť jasného vyjadrovania, dôležitosť overovania si zdrojov, dôležitosť kritického postoja k správam, ktoré sa k nim dostanú.

Za prínos považujem aj to, že sa mi opakovane stáva, že niektorí žiaci si časopisy (najmä Quark a .týždeň) následne požičajú a prečítajú.

Po tejto aktivite žiaci tiež lepšie reagujú na ďalších hodinách, kedy preberáme konkrétne príklady dezinformácií, argumentačných faulov a pod.

Vyučujúci: Katarína Zajacová

Škola: Stredná odborná škola pedagogická bl. Laury, Trnava

Webová stránka školy: www.pasa.edupage.org

Východiská

Aktivita je realizovaná v povinnom odbornom predmete aplikovaná informatika, v 3. ročníku v rámci obsahu tematickej oblasti Informačná spoločnosť. Aktivita sa však dá realizovať aj v rámci projektového vyučovania, triednej hodiny, v predmete občianska náuka, v predmete náuka o spoločnosti, v predmete dejepis, či prostredníctvom iných aktivít organizovaných školou k danej téme. Na realizáciu aktivity stačí 45 minút, t. j. klasická vyučovacia hodina. Žiaci počas aktivity pracujú v skupinách (ideálne sú dvojice - trojice).

Anotácia

Cieľom aktivity je, aby žiaci zhodnotili text z hľadiska jeho dôveryhodnosti, posúdili jednotlivé argumenty a zaujali k nim stanovisko (súhlasu/nesúhlasu). Dôležitou súčasťou aktivity je aj argumentácia žiakov k jednotlivým častiam daného textu. Sekundárnym cieľom je rozvoj schopnosti reagovať na argumentačné fauly, a to aj bez toho, aby poznali tieto pojmy.

Aktivita u žiakov rozvíja kritické myslenie, schopnosť rozoznať argumentačné fauly a schopnosť reagovať na ne.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Práca v skupinách – 20-25 minút

Žiakov rozdelíme do dvojíc a každej dvojici podáme upravený dokument z predvolebného letáku strany LSNS. Je dôležité, aby žiaci nevedeli, o akú politickú stranu ide, ale zároveň, aby boli oboznámení s tým, že ide o reálny text slovenskej politickej strany, ktorý bol šírený v rámci predvolebnej kampane k voľbám do NRSR v roku 2020. Žiakov oboznámime aj s tým, že dokument je doplnený o čísla jednotlivých odsekov a sú v ňom odstránené akékoľvek časti, ktoré by identifikovali politickú stranu, ktorá daný článok vydala (viď **Príloha č. 6**).

Žiakov požiadame, aby si článok prečítali a pre každý odsek si poznačili, aký dojem na nich robí, aké pocity v nich vyvoláva, či s danými argumentmi súhlasia alebo nie a prečo.

Diskusia – 20-25 minút

Postupne prejdeme so žiakmi jednotlivé odseky a to, čo si k nim poznačili. Diskutujeme s nimi, uvádzame im reálne fakty a poukazujeme na argumentačné fauly uvedené v jednotlivých odsekoch. Príklady reakcií na jednotlivé odseky uvádzame v rovnakej prílohe. Po skončení diskusie žiakom môžeme ukázať pôvodný článok (viď rovnaká príloha).

Materiálno-technické zabezpečenie

Pôvodný článok: 17. november 1989 Podvod na ľuďoch, Noviny Ľudovej strany Naše Slovensko, ročník 2, číslo 4 (**Príloha č. 6**); dostupné tiež na:

https://drive.google.com/file/d/1xGiSPed2TwfInO7lccLiNuP3TKEyKaxr/view?usp=share_link

Upravený článok z Novín Ludovej strany Naše Slovensko, ročník 2, číslo 4, s. 3. (**Príloha č. 6**); dostupné tiež na:

https://drive.google.com/file/d/1YJAT7eGa3honSL6wpc2kLI1G0DMLNstn/view?usp=share_link

Príklady možných reakcií na jednotlivé odseky (**Príloha č. 6**); dostupné tiež na:

https://drive.google.com/file/d/1728LFUBzLCCEibUGrWkg-4Y4xSfzqIz6/view?usp=share_link

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Prínosom pre žiakov je, že pracujú s reálnym textom a na ňom dokážu identifikovať jeho nelogické časti. Prostredníctvom tejto aktivity sa u žiakov buduje aj ich občiansky postoj – poukázanie na dôležitosť overenia si informácií, ktoré sa k nim (nielen) počas predvolebných kampaní dostanú.

Pre samotnú realizáciu aktivity nie je nevyhnutné poznať jednotlivé argumentačné fauly, skôr ide o poukázanie na nelogické, zovšeobecňujúce a ľahko vyvrátiteľné informácie v texte, čo je schopnosť, ktorú potom žiaci dokážu preniesť na akýkoľvek mediálny obsah, s ktorým sa bežne stretávajú.

Na aktivitu lepšie reagujú žiaci vyšších ročníkov (tretí, štvrtý ročník SŠ).

2.5 SKUPIPOVO–PROBLÉMOVÁ HRA TVOREPIA HOAXU „KTO BENEFITUJE Z HOAXOV?!“

Vyučujúci: I. Kirka

Škola: Gymnázium M.R.Štefánika, Nové Mesto nad Váhom

Webová stránka školy: <http://www.gymnm.sk/>

Východiská

V rámci povinného predmetu občianska náuka je prierezová téma: Mediálna výchova. V rámci nej som odučila štyri hodiny tvorenia hoaxov v 4.A., 4.B., 3.A. a septime (časť bilingválnej sekcie NJ/SJ). Výučba sa uskutočnila ako súčasť praxe v rámci Doplňujúceho pedagogického štúdia absolvovaného na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave v roku 2022.

Anotácia

Téma - tvorenie hoaxu. Hlavným cieľom bolo vypracovanie návrhov vyučovacích jednotiek s využitím problémových metód, ich implementácia a zistenie spätnej väzby žiakov; zároveň hrovou formou prehĺbiť vedomosti žiakov o hoaxoch, aby ich vedieť lepšie identifikovať.

Ciele:

Kognitívne: žiak vie identifikovať princípy mediálnej správy a hoaxu.

Výchovné: žiak vie chápať negatívny, ale aj pozitívny vplyv hoaxu.

Psychomotorické: žiak vie vyrobiť hoax prostredníctvom koláže.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Priebeh hodiny:

Úvodná časť: Rozdelili sme triedu na štyri skupiny po 2-3 žiakoch, označili sme ich číslami skupín. Každá skupina mala definovať problém: „Kto benefituje z hoaxov?!“

Hlavná časť: Skupiny zadefinovali problém a znaky hoaxov (s využitím internetu) a pracovali na vytvorení hoaxu za pomoci vedomostí, kreativity, zručností, pričom vytvárali koláž z novín a vlastného textu. Svoje výtvary si žiacke skupiny neskôr zavesili na nástenku. Táto kombinovaná motivačná a expozičná časť priniesla veľmi dobré výsledky. Každá skupina si zvolila firmu alebo spoločnosť, ktorej záujmy zastávajú. Diskutovali sme o nevýhodách hoaxov a na záver hovorca každej skupiny prezentoval vytvorenú koláž.

Záverečná časť: Nasledovala fixačná a diagnostická časť vo forme zhrnutia nových poznatkov a žiadosť o spätnú väzbu vo forme dotazníka (10 min). Po diskusii sme rozdali dotazníky.

Vyučovacie metódy: Použili sme metódu problémovej diskusie, rozhovoru, vysvetľovania.

Organizačné formy: komunikácia s celou triedou, v skupinách.

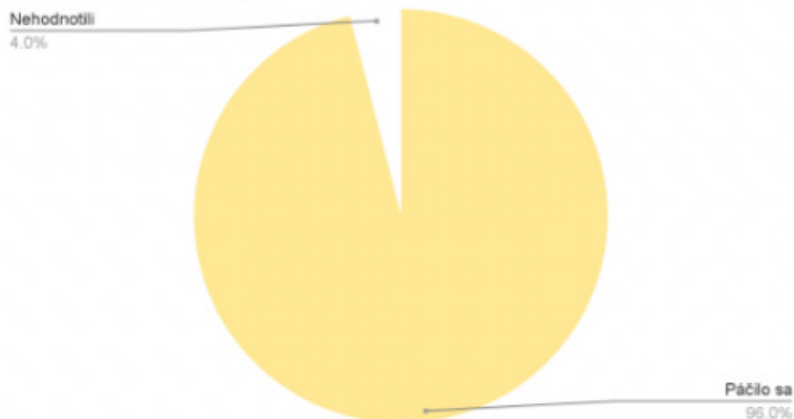
Materiálno-technické zabezpečenie

Didaktické pomôcky: lep, nožnice, noviny (výstrižky z novín), papiere (čisté, na ktoré sa robí koláž), internet.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

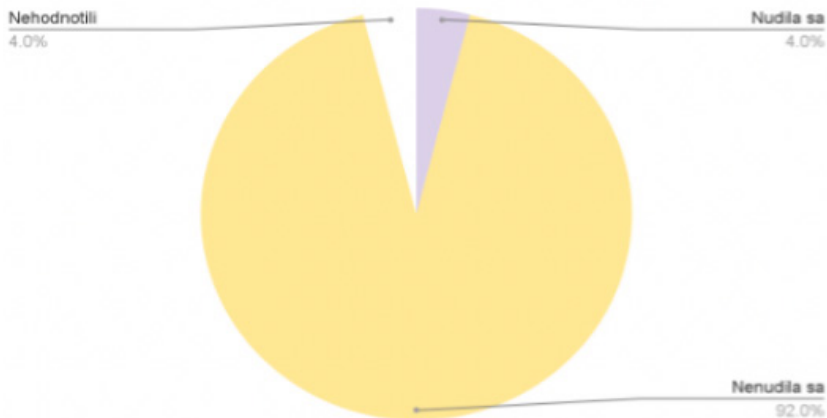
Tému navrhujeme implementovať do všetkých ročníkov gymnázia, keďže je aktuálna a všetkými žiakmi intenzívne vnímaná. Gymnazisti v posledných dvoch ročníkoch vo veku od 17 do 19 rokov (4.A., 4.B, 3.A., septima), hodnotili výučbovú aktivitu v dotazníku podľa kategórií: hodina problémového vyučovania, vzbudený záujem, novosť témy a prístup učiteľky. Výsledky sú nasledovné:

Hodnotenie hodiny (Hoax)

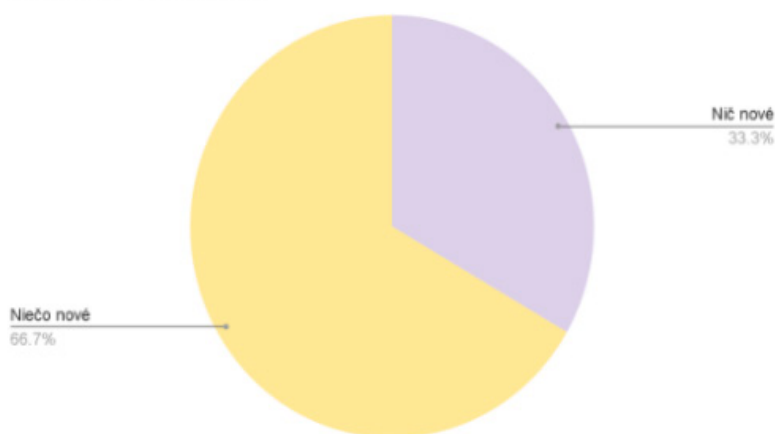
1. Takmer všetkým žiakom sa skupinovo-problémová hodina páčila (96 %), pre rôzne faktory: pracovali s kamarátom, bola zábava a kreativita. V skupine sa im pracovalo dobre, pretože sa dopĺňali, boli tvoriví, bola dobrá atmosféra a komunikácia, vyvážená tímová práca. Žiaci vedeli, čo majú robiť, každý v tíme sa zapájal aktívne, nekritizovali sa navzájom a nikto neparazitoval na práci druhých. Ojedinele si privlastnil člen skupiny cudzie názory.

Zaujímavosť témy (Hoax)

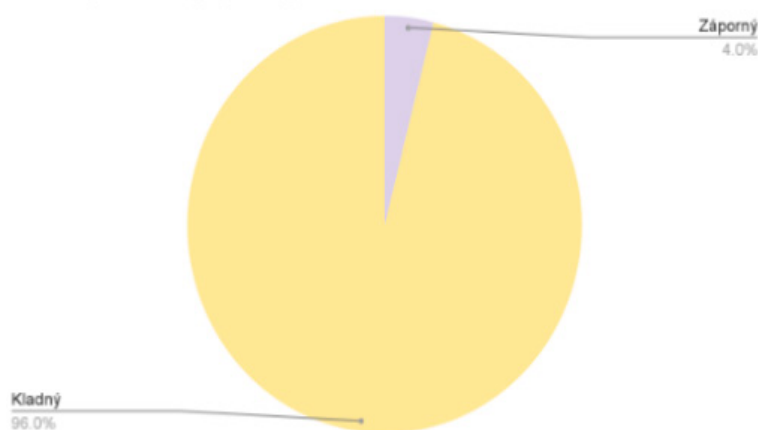
2. Takmer nikto zo žiakov sa nenudil (92 %). Žiaci hodnotili úlohu a tému ako zaujímavú aj pre aplikovaný princíp „učenie hrou“.

Novosť témy (Hoax)

3. Takmer každému tretiemu žiakovi bola téma hoaxu známa, nenaučili sa nič nové. Zhruba 66 % žiakov sa však dozvedelo niečo nové.

Prístup učiteľky (Hoax)

4. Takmer všetci žiaci (96 %) hodnotili prístup učiteľky kladne najmä pre: ocenenie ich práce, jednoduché zadanie s jasným cieľom, skvelý prístup a sympatie, kreatívne prevedenie, pohodu, seberovnosť, optimizmus, starostlivosť, chápatosť, dobrú energiu, vysvetlenie a pomoc a prepojenie s praxou. Jeden žiak hodnotil prístup učiteľky negatívne pre málo času.

Odporúčame naďalej, a vo väčšej miere, využívať vo výučbe mediálnej výchovy problémové vyučovanie ako progresívny krok. Problémové vyučovanie musí byť späté s učivom, vychádzať z praktickej situácie, s jasnou formuláciou. Treba ho zaraďovať s mierou, aby nezovšednelo a žiaci musia byť na vyššej intelektuálnej úrovni, mať predošlé skúsenosti v používaní pozorovania a byť schopní samostatnej práce. V téme masmediálnych štúdií sa problémové vyučovanie osvedčilo najviac, čiže 80 % žiakov ho hodnotilo v tejto téme pozitívne. Tak, ako je to výborná aktivizujúca forma, tak zároveň je náročná na prípravu učiteľa a udržanie jeho pozornosti v porovnaní s tradičným vyučovaním. Mediálna výchova sa vyučuje veľmi ojedinele, tým pádom bolo náročné nájsť školu, ktorá ju má v učebnom pláne a učebných osnovách. Gymnázium v Novom meste nad Váhom ju zaraďuje ako prierezovú tému, čo hodnotíme ako dostačujúce na osvieženie predmetu občianskej náuky problémovým vyučovaním tejto témy.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Ukážky žiackych prác sú umiestnené v **Prílohe č.7**.

2.6 „CHCEŠ ROZŠÍRIŤ PRAVDU, SPRAV Z NEJ VTIP“

Vyučujúci: A. Richtariková

Škola: Gymnázium sv. Moniky, Prešov

Webová stránka školy: <https://www.gymonika.sk/>

Východiská

Aktivitu realizovali členovia publicistického krúžku v rámci hodín krúžku, ale aj mimo týchto hodín, vo voľnom čase, keď nebolo realizované vyučovanie a bolo možné natáčať jednotlivé výstupy. Žiaci boli z rôznych ročníkov (1. – 4.).

Anotácia

Žiaci si zvolili zábavnú formu (v zmysle výroku: „Chceš rozšíriť pravdu, sprav z nej vtíp“) – prostredníctvom paródie najznámejších hoaxov, ktoré kolujú hlavne na sociálnych sieťach, sa ich snažili vhodnými argumentami vyvrátiť a vytvoriť video, ktoré si verejnosť môže pozrieť na webovej stránke <https://slovincina.lprsol.sk/>, kde publicistický krúžok uverejňuje svoju tvorbu.

Cieľom aktivity bolo rozvíjať kritické myslenie, kreativitu, sebareflexiu, metakogníciu, sociálne vzťahy, schopnosť argumentovať, hodnotiť, byť empatický, asertívny, správať sa zodpovedne a zároveň motivovať k celoživotnému učeniu, prepájaniu myslenia a školy so životom.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

V prvej fáze sme prostredníctvom brainstormingu zbierali nápady a zapisovali si ich na tabuľu. Z niekoľkých možností sme odhlasovali ako najúspešnejší projekt – tvorbu videa o šírení hoaxov medzi mladými ľuďmi. Nasledoval výber najčastejších hoaxov, šíriacich sa hlavne na sociálnych sieťach; tie sme sa rozhodli hyperbolizovať a následne parodovať. Napísali sme si scenár a nahráli niekoľko výstupov, ktoré sme potom nastrihali a doplnili komentármi, vysvetľujúcimi absurdnosť zobrazených hoaxov.

Materiálno-technické zabezpečenie

Počas práce sme využili školskú kameru na natáčanie výstupov žiakov, mobil a školský diktafón na nahrávanie zvuku. Na ilustráciu hoaxov sme použili hoaxy zo sociálnych sietí a z časopisu Zem a Vek.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Realizácia aktivity bola pre žiakov veľkým obohatením, mali možnosť rozvíjať svoju kreativitu, diskutovať, kriticky myslieť, slobodne verbalizovať svoje názory a postoje, formovať svoju osobnosť. Práca ich bavila aj napĺňala, za veľké pozitívum považovali možnosť sebavyjadrenia, vzájomného pochopenia a zdieľania názorov i emócií.

Zvlášť cenné sú ich nadšenie, schopnosť venovať čas a energiu, pokorne sa učiť, „nespočetnekrát“ trpezlivo skúšať a opakovať svoj výstup dovtedy, kým nebol presvedčivý.

Napriek nedokonalému technickému vybaveniu dokázali žiaci prekonať všetky bariéry (hluk v škole, vyrušovanie, zvonenie na vyučovanie...) a popasovali sa aj s časovým deficitom (nahrávať bolo možné iba pred alebo po vyučovaní).

Odporúčam ponechať žiakom čo najviac slobody a podpory, aby dokázali svoje kreatívne nápady zrealizovať.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Všetky výstupy tvorili žiaci našej školy – členovia publicistického krúžku, ktorí vytvárali aj celý scenár a obsah videa. Technické spracovanie a výsledný produkt je predovšetkým prácou nášho technicky zručného žiaka Šimona Bartoša z 3.BA triedy.

Video je publikované na webovej stránke <https://youtu.be/g9v0AFOF7C0>, ako aj na stránke slovenčínárky a vedúcej publicistického krúžku Mgr. Anežky Richtarikovej, kde publikuje práce svojich žiakov: <https://slovincina.lprsol.sk/>.

2.7 OTESTUJ SVOJICH UČITEĽOV

Vyučujúci: V. Ondrejka

Škola: Piaristická spojená škola F. Hanáka, Prievidza

Webová stránka školy: www.piaristi-pd.sk

Východiská

Edukačná aktivita sa uskutočnila ako súčasť povinného predmetu informatika v 3. ročníku gymnázia v časovej dotácii jedna vyučovacia hodina.

Anotácia

Témy: boj proti dezinformáciám, phishing, rozvoj kritického myslenia vo vzťahu k falošnej správe.

Ciele: naučiť sa byť v onlinovom priestore ostražitý, overovať si informácie z viacerých zdrojov – to všetko pomocou vlastnej skúsenosti.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Úvod: vysvetlím žiakom obsah a cieľ vyučovacej hodiny – ideme vytvoriť falošnú identitu a poslať falošný e-mail (hovoríme o pojmoch phishingový útok a etický hacker). O aktivite je vopred informované vedenie školy, nie učiteľa. Budeme od učiteľov e-mailom žiadať zaslanie ich prístupového hesla na EduPage (10 min.).

Rozdelíme sa na štyri skupiny.

1. Skupina vytvára nový e-mail v serióznom tvare (napr. andrea.novakova@gmail.com, heslo pozná iba učiteľ – aby sa predišlo možnému zneužitiu prípadne vyrazených hesiel).
2. Skupina vymýšľa stručný text e-mailu, prečo je potrebné zaslať heslo e-mailom (napr. aktualizácia serverového úložiska), text dodá skupine č.1.
3. Skupina hľadá adresu a logo EduPage, text a súbor dodá skupine č. 1.
4. Skupina zhromaždí e-mailové adresy učiteľov (máme ich v štandardizovanom formáte meno.priezvisko na vlastnej doméne, treba ich napísať) (25 min.).

Pomocou spätného projektora (aby to všetci videli a mohli pripomienkovať, vylepšovať), zozbierame vytvorené materiály z jednotlivých skupín, doladíme detaily a odošleme e-mail. Na záver zreflektujeme vyučovaciu hodinu, vypýtam si spätnú väzbu a v úplnom závere odhadneme reakciu učiteľov (10 min).

Materiálno-technické zabezpečenie

Potrebujeme min. 4 PC s pripojením na internet (v každej skupine jeden) + učiteľský PC s projektorom.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Táto aktivita sa hlboko vryla do pamäte študentov a aj s odstupom mesiacov na ňu spomínali. Treba dať pozor hlavne na to, aby prístup do nového e-mailu mal len učiteľ a nemohlo prísť k zneužitiu hesiel učiteľov zo strany žiakov. Rovnako treba vopred precízne informovať vedenie, čo sa chystáte urobiť a zároveň ho inštruovať, ako má reagovať v prípade otázok od kolegov. Po pár dňoch som zverejnil pre učiteľov oznam, čo sme robili, čo to je phishing a že je potrebné si dávať v onlinovom svete väčší pozor.

2.8 FARMACEUTICKÉ (DEZ)INFORMÁCIE

Vyučujúci: M. Zongorová

Škola: Spojená škola, Školská 7, Banská Bystrica

Webová stránka školy: <https://spojenaskolabb.edupage.org>

Východiská

Žiacke výstupy vznikli v priebehu januára a februára 2023 ako súčasť samostatného vyučovacieho predmetu aplikovaná informatika v odbore biotechnológia a farmakológia, v ktorom žiaci preberajú témy: Chemické informácie vo farmaceutickom priemysle, Chemické informácie v tlačенých médiách a Chemické informácie v elektronických médiách.

Informácie však čerpali aj z predmetov farmakológia a technológia liekových foriem.

Dotácia týchto hodín je:

Aplikovaná biológia: 1 vyučovacia hodina týždenne.

Farmakológia: 2 vyučovacie hodiny týždenne.

Technológia liekových foriem: 2 vyučovacie hodiny týždenne.

Keďže ide o nový odbor na škole, pričom pilotný je štvrtý ročník, výstupy vytvorili štyria žiaci tohto odboru.

Aktivita sa uskutočnila celkom na štyroch vyučovacích hodinách a na ďalších, v rámci ktorých sa realizovali prednášky pre spolužiakov.

Učiť žiakov v tomto odbore o dezinformáciách považujeme za nesmierne dôležité. Nedávna doba nám ukázala, ako rýchlo sa na Slovensku vyrojili takzvaní imunológovia, virológovia, farmaceuti, ktorí ponúkali „overené“ informácie o pandémii COVID-19, či o následnom testovaní a vakcinácii. Sú to teda práve žiaci odboru Biotechnológia a farmakológia, ktorí ako budúci odborníci, budú musieť vedieť posúdiť informácie ponúkané v rámci komunikačných sietí, čo je však oveľa dôležitejšie, budú musieť vedieť aj vyvrátiť ich prípadnú nepravdivosť. To predpokladá nielen schopnosť analýzy informácií, ale aj dobrú argumentačnú základňu.

Anotácia

Za tému výučbovej aktivity sme zvolili farmaceutické dezinformácie, čiže dezinformácie týkajúce sa liečiv, liekov, zdravotníckych pomôcok, doplnkov a pod. Hlavným cieľom žiackych aktivít bolo poukázať na nebezpečenstvo farmaceutických dezinformácií. Za týmto účelom sme si ako čiastkové ciele stanovili:

- naučiť sa pracovať a posudzovať informácie o liekoch, liečivách, doplnkoch a zdravotníckych pomôckach,
- zistiť mieru výskytu farmaceutických dezinformácií,
- sumarizovať dopady na adresátov,
- šírenie osvetu.

Žiaci na hodinách pracovali s dezinformáciami, posudzovali ich, zisťovali mieru ich výskytu, vytvorili motivačný článok na stránku školy, nástenku pre spolužiakov a sériu školských prednášok s názvom *Farmaceutické (dez)informácie*, ktorými chceli oboznámiť svojich spolužiakov s nebezpečenstvom

hoaxov a dezinformácií vo farmácii. Všetci veria, že to spolužiakom pomôže sa v budúcnosti na trhu s liekmi lepšie zorientovať.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Uvedenú výučbovú aktivitu sme realizovali na viacerých hodinách:

– **Vyučovacia hodina č. 1 (dotácia 1x 45 min.):**

a) Motivácia (10 min): Vyučovacia hodina začína riadeným rozhovorom o tom, čo sú to dezinformácie. Aktivitu žiakov sa snažíme navodiť otázkami: Sú všetky informácie, prichádzajúce cez médiá, pravdivé? S akými „zaručene overenými“ informáciami sa už stretli? Aké majú s nimi skúsenosti? Stretli sa s takýmito informáciami aj v súvislosti s liekmi? Sú pre spoločnosť problémom? Sú problémom pre jednotlivcov? Aký majú účel? Čo spôsobujú? Žiaci sa potom rozdelia do dvojíc (prípadne do väčších skupín), ponechá sa im čas na vypracovanie úlohy, ktorou je vytvoriť poučku o dezinformáciách. Vytvorené poučky si následne prečítame a porovnáme s poučkou na pripravenej prezentácii. Potom vytvoríme našu poučku, do ktorej zaznamenáme všetko, na čo žiaci spolu s učiteľom prišli a zapíšeme si ju.

b) Expozícia (25 min): Pokračujeme brainstormingom, v rámci ktorého majú žiaci za úlohu nájsť formy, akými sa k nám dezinformácie môžu dostať. Výsledky brainstormingu opäť porovnáme s pripravenou prezentáciou (v našom prípade sa žiakom dokonca podarilo nájsť viac foriem dezinformácií ako obsahovala prezentácia).

Nasleduje opäť riadený rozhovor o typoch dezinformácií (v našom prípade spamy a hoaxy žiaci poznali, menej vedeli o propagande, tento pojem sme si museli dôkladnejšie vysvetliť).

Po všeobecných informáciách sa prostredníctvom prezentácie dostávame ku farmaceutickej časti. Žiakom premietneme výsledky štúdie Ministerstva zdravotníctva SR „Dezinformácie v slovenskom zdravotníctve z pohľadu lekárov“ o tom, ako často sa lekári stretávajú s dezinformáciami dostupným. Štúdia je dostupná na internetovej stránke: <https://www.health.gov.sk/Zdroje?/Sources/dokumenty/BEET/Dezinfo-v-SK-zdavotnictve-2020.pdf>. Diskutujeme o tom, ako často sa stretli vo svojej praxi v lekárňach s ľuďmi, ktorí prišli s dezinformáciou za lekárnikom a čoho sa dezinformácie týkali. Či sa v poslednej dobe stretli aj s ľuďmi vo svojom okolí, alebo na sociálnych sieťach, ktorí šíрили dezinformácie o liekoch, resp. či videli nejaké farmaceutické hoaxy.

c) Fixácia (10 min): Žiakom zadáme úlohu:

- Myslíte si, že sú dezinformácie vo farmácii časté? Stretávajú sa s nimi lekárnici rovnako často ako lekári?

Žiaci formulujú svoje tvrdenia a následne navrhujú možnosti ako ich overiť (v našom prípade sa rozhodli počas praxe zopakovať s pracovníkmi lekární dotazník, ktorý robilo MZ SR (vo vyššie uvedenej štúdii), vybrali si však len tú časť otázok, ktorá sa týkala liekov).

– **Vyučovacia hodina č. 2 (dotácia 1x 45 min.):**

a) Motivácia (5 min): Na začiatku hodiny začína riadený rozhovor o tom, či si žiaci niekedy uvedomili, že vidia, alebo počujú hoax, či falošnú informáciu. Kladieme otázky, ako ju rozoznali, kedy si uvedomili, že ide o falošnú správu, ktoré médium ju šíri, kde sa podľa nich nachádza najviac takýchto aktivít.

b) Expozícia (35 min): Žiakom rozdáme metodickú pomôcku s piatimi otázkami na odhaľovanie nepravdivých informácií, ktorú sme spracovali podľa <https://www.jsns.cz/> a zadáme ďalšiu úlohu:

- Nájdite dezinformácie týkajúce sa liekov a ohodnoťte ich pomocou vytlačenej učebnej pomôcky.

Pracovnú formu môžeme ponechať na žiakoch (ja som mala malú skupinku), alebo ich rozdelíme do skupín. Každá skupina potom hľadá príklady dezinformácií na internete na konkrétnu otázku. Využívať pritom môžu stránky ako hoax.sk, Hoaxy a podvody Polícia SR, stránky Denníka N, AFP Fakty a iné. Svoje zistenia spracujú do prezentácie alebo pdf dokumentu a prezentujú spolužiakom.

c) Fixácia (5 min): Žiakom zadáme úlohu:

- Popremýšľajte, či sú naše zistenia dôležité aj pre iných ľudí, napr. vašich spolužiakov, a prečo? Ako im o nich dať vedieť?

Následne žiaci hľadajú spôsoby, ako o svojich zisteniach informovať ostatných žiakov (moji žiaci sa rozhodli urobiť informačnú nástenku, napísať článok na stránku školy a krátko informovať jednotlivé triedy svojich spolužiakov, a to nielen vo svojom odbore).

– **Vyučovacia hodina č. 3 (dotácia 1x 45 min.):**

a) Motivácia (10 min): Na začiatku hodiny žiaci priniesli výsledky dotazníka. Výsledky je potrebné prepočítať na percentá a porovnať zistenia lekárov a lekárnikov a v programe MS Excel vytvoriť porovnávacie grafy (v našom prípade zistenia zhruba korešpondovali, rozdiel bol v tom, že u lekárov ľudia skôr prichádzajú s nedôverou v metódy liečenia a u lekárnikov skôr s nedôverou vo farmaceutické firmy).

b) Expozícia (25 min): Žiakom zadáme úlohu:

- Aké dopady majú (resp. môžu mať) dezinformácie vo farmácii na ich adresátov?

Žiaci majú pracovať v skupinách formou brainstormingu, pomáhať si môžu informáciami z internetu. Výsledky skupín si prečítame a zapíšeme spoločne zosumarizované dopady.

c) Fixácia (10 min): K jednotlivým dopadom vedieme diskusiu, kto a akým spôsobom im môže zabrániť.

– **Vyučovacia hodina č. 4 (dotácia 1x 45 min.):**

a) Motivácia (5 min): Keďže sme na konci minulej hodiny formovali dopady a možné spôsoby osvety, motivujeme žiakov, aby sme aj na škole vytvorili istý druh osvety. Moji žiaci si navrhli vytvorenie nástenky, napísanie článku na stránku školy a krátke prednášky pre jednotlivé triedy.

b) Expozícia (35 min): Žiaci sa rozdelia do skupín:

- prvá skupina zo žiackych materiálov vytvára nástenku,
- druhá skupina pracuje na článku,
- tretia skupina pripravuje prezentáciu na prednášku.

c) Fixácia (5 min): všetci spoločne zhodnotíme prácu každej skupiny, opravíme, ak niečo chýba.

Počas nasledujúcich dní urobíme rozpis, podľa ktorého žiaci prezentujú svoje zistenia aj iným triedam (u nás sme stihli prezentovať v dvoch triedach odboru biotechnológia a farmakológia a odboru kozmetik a pokračujeme podľa rozpisu v ďalších).

Materiálno-technické zabezpečenie

- Vyučovacia hodina č. 1: pripravená učiteľská prezentácia + počítače na tvorbu dotazníka.
- Vyučovacia hodina č. 2: metodická pomôcka s piatimi otázkami na odhaľovanie nepravdivých informácií + počítače na tvorbu prezentácií alebo dokumentov odhaľujúcich hoaxy a dezinformácie + dataprojektor a plátno na prezentáciu.
- Vyučovacia hodina č. 3: počítače s programom MS Excel.
- Vyučovacia hodina č. 4: počítače, farebná tlačiareň, nožnice, pravítka, nástenka, špendlíky, biele a farebné papiere.

- SEKELSKÝ, L. a kol.: *Dezinformácie v slovenskom zdravotníctve z pohľadu lekárov*. Bratislava : MZ SR, 2020. 22 s. Dostupné na: <https://www.health.gov.sk/Zdroje?/Sources/dokumenty/BEET/Dezinfo-v-SK-zdavotnictve-2020.pdf>.

Prezentácie pre triedy: počítač a dataprojektor.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Po období pandémie Covid-19 vyrástli „ako huby po daždi“ mnohí samozvaní odborníci na zdravie, prevenciu, liečbu aj rekonvalescenciu respiračných či iných ochorení. Ťažko hodnotiť, či šlo o ľudský strach, zúfalstvo, nevedomosť alebo z každého trochu, čo zapríčinilo, masové šírenie nepravdivých informácií. Už v tomto období sme so žiakmi odboru biotechnológia a farmakológia často diskutovali o mnohých témach, napr. o vakcinácii, neschválení používania ruskej vakcíny, o liekoch ako Isoprinosine a Ivermectin, prevencii vitamínom C, D a iné. Najmä tí najstarší boli už kritickí voči natláčaným informáciám hlavne zo sociálnych sietí, často sa pýtali na informácie, aby vedeli argumentovať priateľom, rodičom, či známym. Preto som sa rozhodla realizovať túto výučbovú aktivitu.

Výstupy výučbovej aktivity:

- učiteľská prezentácia,
- dotazník o dezinformáciách a hoaxoch pre farmaceutov,
- grafické porovnanie výsledkov dotazníka medzi farmaceutmi a lekármi,
- nástenka o farmaceutických (dez)informáciách,
- článok na stránke školy,
- séria školských prednášok s názvom Farmaceutické (dez)informácie.

Realizácia výučbovej aktivity priniesla viaceré pozitíva pre žiaka:

- naučili sa pracovať s informáciami a posudzovať ich pravdivosť,
- zistili, že v ich odbore sa dezinformácie šíria pomerne často, že sa s nimi budú stretávať a že proti nim naozaj treba bojovať,
- boj proti dezinformáciám spočíva najmä v osвете, ktorá stojí na vzdelaní ich samotných a vzdelaných ľudí, ktorí informácie prijímajú,
- zistili, že vo farmácii môže mať šírenie takýchto informácií často aj fatálne následky.

Realizácia výučbovej aktivity priniesla rôzne zistenia aj pre učiteľa:

- žiaci nepoznajú presný význam slova propaganda, spája sa im najmä s politickou situáciou, v iných súvislostiach ju nevnímajú,
- dezinformácie sú bežnou súčasťou života, žiaci ich poznajú ale neriešia, ak riešia, často nevedia argumentovať (naučiť ich to by malo byť našou úlohou ako učiteľov),
- oni sami sa na praxi od pacientov nestretli s nepravdivými informáciami, hoci ich vedúci lekárnici a laboranti áno a dokonca pomerne často,
- sami žiaci dosť často verili dezinformáciám, hlavne z dôvodu, že nevedeli, kde si ich overiť.

Žiaci sa sami vyjadrili, že aktivita bola pre nich veľkým prínosom a určite získané vedomosti v budúcnosti využijú nielen v odbornej praxi, ale aj v bežnom živote.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Materiály z vyučovacej aktivity s názvom Farmaceutické (dez)informácie sú dostupné na:

- <https://spojenaskolabb.edupage.org/news/#> (treba rolovať v novinkách dole)
- <https://spojenaskolabb.edupage.org/a/blog-9?eqa=YmlkPWJsb2cxMCZ3aWQ9YmxvZzEwX0Jsb2dfMSZhaWRfYmxvZzEwX0Jsb2dfMT0yMw%3D%3D> alebo na našej facebookovej stránke: <https://www.facebook.com/sosp.bio.farm>.

Vyučujúci: H. Fraňová, N. Sansom

Škola: Obchodná akadémia, Akademia Hronca 8, Rožňava

Webová stránka školy: www.oarv.sk

Východiská

Vyučovacia hodina sa uskutočnila ako súčasť samostatného vyučovacieho predmetu konverzácia v anglickom jazyku.

Tematický celok v rámci predmetu: Masmédia

Názov vyučovacej hodiny: Mediálna gramotnosť

Vyučovací jazyk: anglický

Trieda: II. A (druhý ročník bilingválneho odboru)

Anotácia

Cieľ hodiny:

- Zvýšiť záujem žiakov o dianie okolo nás v rôznych oblastiach.
- Rozvíjať kritické myslenie žiakov a ich schopnosť posúdiť pravdivosť či nepravdivosť správ (rozpoznať hoaxy).
- Rozvíjať zručnosti žiakov vo vyhľadávaní správ s podobným obsahom z rôznych zdrojov na posúdenie pravdivosti správ.
- Rozvoj analytických schopností žiakov.
- Rozvíjať schopnosť rozlíšenia faktov od ovplyvneného pohľadu autora v rámci správ.
- Rozvíjať schopnosť posúdenia hodnovernosti zdrojov správ.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Popis priebehu vyučovacej hodiny

Cvičenie 1 – Spätná väzba týkajúca sa influencerov a mediálnych zdrojov.

Pomocou dvoch prázdnych papierov plagátového formátu umiestnených vzadu v triede boli žiaci vyzvaní, aby vpísali druhy médií, ktoré sledujú a zdroje, na ktoré sa spoliehajú pri získavaní správ a informácií o aktuálnom dianí vo svete i doma.

Na jeden papier žiaci vpisovali ovplyvňovateľov/influencerov aj s platformou sociálnych médií, na ktorých influenceri zverejňujú svoje videá. Podľa odpovedí väčšina žiakov sleduje platformu „TikTok“ a najčastejšie sledujú influencerov diskutujúcich o témach životného štýlu, krásy a fitness. Na druhý papier žiaci napísali svoj primárny spravodajský zdroj. Žiaci boli vyzvaní, aby sa pri zdrojoch, ktoré sledujú alebo čítajú, zamysleli nad ich dôveryhodnosťou.

Cvičenie 2 – Používanie novinových článkov na rozvoj analytického a kritického myslenia.

Z dvoch rozdielnych novín (SME, PLUS jeden deň), ktoré prinášajú informácie o aktuálnom dianí, mali žiaci vybrať príbeh, ktorý ich zaujal, význam článku preložiť do angličtiny a postupným prechádzaním po článku vybrať tie vety, o ktorých si mysleli, že sú to fakty, a potom tiež vybrať časti/vety, kde je podávaný iba názor autora, teda išlo o ovplyvňovanie. Tu sa rozvinula medzi

žiakmi diskusia, v rámci ktorej mohli uplatniť analytické a kritické myslenie na rozlišovanie faktov a názorov.

Cvičenie 3 – Rozlišovanie medzi faktami a názormi/osobnou zaujatosťou/dezinformáciou.

Úloha 1: Žiakom boli rozdane červené a zelené kartičky, pomocou ktorých mohli v následnej diskusii vyjadriť svoj súhlas (zelená karta) alebo nesúhlas (červená karta).

Vyučujúci postupne uvádzal príklady, výroky, o ktorých rozhodovali žiaci, či ide o fakt alebo len názor.

Rozprúdila sa aj krátka debata ohľadom influencerov Andrewa a Tristana Tateových, ktorých z úvodu hodiny žiaci uvádzali medzi sledovanými influencermi. Žiaci sa mali vyjadrovať na príkladoch, či uvádzajú fakty, názory alebo dezinformujú.

Úloha 2: Následne sa rozprávalo o dezinformáciách a falošných správach a žiaci mali uviesť, ako rozlíšime dezinformácie od zaujatého podávania správ. Žiaci pochopili, že zaujatosť v správach často zahŕňa zmes faktov prepletených vyjadreniami názoru autora. Dezinformácie chápali ako vyhlásenia alebo správy, ktoré sa dajú dokázať ako nepravdivé. Na ilustráciu pojmu dezinformácia bol použitý článok agentúry Reuters, v ktorom sa hovorilo o tom, ako boli RT a Sputnik zakázané v Európskej únii, pretože šíрили dezinformácie o vojne na Ukrajine. V súvislosti s týmto článkom sme hovorili aj o rovnováhe medzi slobodou prejavu a potrebou zastaviť šírenie dezinformácií. Žiaci pochopili, že aj keď je dôležité podporovať právo na slobodu prejavu, nesmieme dovoliť, aby sloboda slova viedla k šíreniu dezinformácií alebo správ, ktoré sa dajú dokázať ako nepravdivé.

Cvičenie 4 – Používanie interaktívnej mapy a rozpoznanie politickej zaujatosti v správach.

Úloha 1: Pomocou interaktívnej onlinej „novinárskej mapy“, ktorá využíva údaje z Google v reálnom čase na sledovanie popularity spravodajských článkov, žiaci videli, ktoré články/aféry sú momentálne najsledovanejšie na Slovensku i v USA. Veľkosť farebného rámčeka článku zodpovedá popularite, teda najväčšie rámčeky sú najpopulárnejšie témy. Pri používaní tejto mapy správ sme diskutovali o tom, ako musíme kriticky premýšľať o médiách, ktorým sme vystavení. Hoci je článok veľmi populárny, nemusí to nevyhnutne znamenať, že je dôveryhodný. Dôležité je pozrieť sa na zdroj článku, aby sme pochopili, či mu možno dôverovať alebo nie. To isté platí aj o čítaní článkov z neznámych webových stránok.

Úloha 2: Pomocou onlinej webovej stránky s názvom *AllSides* sme sa pozreli na americké spravodajské články a zhodnotili ich politickú zaujatosť. Táto webová stránka označuje články na tú istú tému ako ľavicové – liberálne, pravicové – konzervatívne, alebo ako stred, čo znamená politicky vyvážené alebo nezaujaté.

Na záver dostali žiaci za domácu úlohu vybrať jednu možnosť:

1. Vybrať si správu (zdrojom môžu byť noviny alebo internet), na ktorej by v rámci vlastnej prezentácie poukázali na tie časti, ktoré predstavujú fakty a tie časti, ktoré sú iba názorom autora, teda ide o ovplyvnenosť.
2. Nájsť článok, ktorý dezinformuje, teda môže byť dokázaná jeho nepravdivosť.

Na hodine boli využité nasledovné **metódy**:

- diskusia, porovnávanie, metódy rozvoja analytického a kritického myslenia, brainstorming, motivačná metóda.

Z klasických výučbových metód: vysvetľovanie, rozhovor, práca s textom, demonštrácia príkladov z internetu i prezentácie, z **foriem** - frontálna výučba triedy.

Materiálno-technické zabezpečenie

Na vyučovacej hodine boli využité zdroje:

PC, internet, dataprojektor, noviny (SME a PLUS jeden deň).

Vlastná prezentácia PPT je umiestnená na stránke <https://smc.fmk.sk/>.

Internetové stránky:

<https://www.reuters.com/world/europe/eu-bans-rt-sputnik-banned-over-ukraine-disinformation-2022-03-02>

<https://newsmap.ijmacd.com/>

<https://www.allsides.com/unbiased-balanced-news>

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Interaktívne cvičenia sa žiakom páčili a pochopili význam mediálnej gramotnosti a rozdiely medzi spravodajskou zaujatosťou a dezinformáciami. Vyučovacia hodina bola pre žiakov prínosom, obohatila ich o poznatky s praktickým využitím v reálnom svete.

2.10 HOAX – FAKE NEWS

Vyučujúci: N. Ádám

Škola: Súkromná stredná odborná škola – Magán Szakközépiskola, Rimavská Sobota

Webová stránka školy: <https://www.ssosrs.sk/>

Východiská

Vyučovaci predmet: anglický jazyk

Ročník: štvrtý

Tematický celok: Mass Media (konverzácia)

Hodinová dotácia: 2 hodiny

Anotácia

Ciele vyučovacej hodiny:

- rozvoj kritického myslenia,
- rozvoj komunikačných zručností,
- rozvoj mäkkých zručností, ako napr. práca v skupinách,
- práca s textom,
- rozvoj slovnej zásoby (téma Mass Media),
- príprava na ústnu maturitnú skúšku (téma Mass Media),
- posilnenie medzipredmetových vzťahov: občianska náuka, mediálna výchova.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Podrobný plán na vyučovaciu hodinu je umiestnený v **Prílohe č. 8**.

Materiálno-technické zabezpečenie

- internet, interaktívna tabuľa, biela tabuľa + fixy, mobilné telefóny (na hlasovanie), Yes B2 učebnica, obrázky z Facebooku, KAHOOT, MENTIMETER .
- <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=xf8mjbVRqao>
- https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=V4o0B6IDo50&ab_channel=CyberWise
- <https://create.kahoot.it/details/3cc3edf4-9282-4efd-bc78-40d03c7db1ae>

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Reflexia: pozitívna spätná väzba od žiakov, žiaci radi pracujú s digitálnou technológiou, majú radi voľnú konverzáciu na danú tematiku. Rozvíjané kompetencie: kompetencia k celoživotnému učeniu – žiak kriticky hodnotí svoje vedomosti, kriticky hodnotí získané informácie, nemá strach vysvetliť svoj názor v anglickom jazyku, rád pracuje v digitálnom priestore, má rád aktuálne témy. Odporúčania: brainstorming, neopravovať gramatické chyby.

Vyučujúci: M. Kotorová

Škola: Škola umeleckého priemyslu Kežmarok

Webová stránka školy: <https://supkk.sk/>

Východiská

Aktivita prebiehala v rámci krúžku.

Anotácia

Žiaci sa mali dozvedieť na základe textu (ktorý mohli sami hľadať a dopĺňať), čo je konšpirácia; či vzniká zámerne alebo nevedomo a prečo jej veríme. Zároveň mali spoznať najznámejšie konšpiračné teórie. Názov nástenka nemá znamenať, aby sa téma riešila bez obsahu, náznak témy je podaný v textovej časti nástenky hore - šípke: veriť/neveriť. Téma však má byť vyjadrená hlavne graficky a výtvarne. Žiaci si rozvíjali kresbou, maľbou, vystrihovaním a pod. svoje motorické zručnosti a schopnosti dobrého kompozičného riešenia. Okrem toho sa učili diskutovať o téme.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Východisko aktivity predstavuje brainstorming a rozhovor so žiakmi na danú tému. Zároveň učiteľ tému vysvetľuje a žiaci medzi sebou o nej diskutujú. Žiaci si zároveň dohľadávajú ďalšie informácie o konšpiráciách v internetových zdrojoch. Zámerom je zodpovedať vyššie uvedené otázky. Získané odpovede tvoria textovú časť nástenky. Ťažiskom je zadanie problémovej úlohy: ako graficky stvárniť tému konšpirácií? Nasleduje skupinová práca žiakov s rozdelenými úlohami. Uplatnené technické postupy vidieť vo výsledku - nástenke, ktorá je súčasťou **Prílohy č. 9**. Na záver o svojom výstupe žiaci opätovne diskutujú.

Materiálno-technické zabezpečenie

Internetové stánky bežne prístupné, farebný a biely papier, tlač textu, výtvarné techniky.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Prínosom bolo vyvolanie diskusie o téme po skončení práce, resp. s odstupom času so žiakmi. Diskusiu v krúžku odporúčam, ale nie nasilu, ani príliš organizovane, pretože by sa strácala autentickosť. Výnimkou je integrácia témy do výučby predmetov ako občianska náuka a ďalších.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Výstup žiakov - nástenka na tému konšpirácií vrátane textovej časti je súčasťou **Prílohy č. 9**.

Vyučujúci: Ing. Miriam Lidajová

Škola: Obchodná akadémia Považská Bystrica

Webová stránka školy: <https://oapb.edupage.org/>

Východiská

Aktivita – *Kritické myslenie - Výsledok hospodárenia* sa uskutočnila na hodine účtovníctva triedy III. C s duálnym vzdelávaním v školskom roku 2021/2022, a to v rámci opakovania. Aktivita sa dá zrealizovať za dve vyučovacie hodiny. Avšak môže byť spojená aj s tvorbou filmu, ako sme to realizovali my – v tom prípade je to o hodinu viac. Základná myšlienka aktivity sa dá použiť na akúkoľvek tému, ktorú preberáme alebo opakujeme na vyučovaní a na akýkoľvek predmet.

Anotácia

Cieľom aktivity je rozvoj a podpora kritického myslenia pri vyhľadávaní informácií na internete a kladení otázok v aplikácií na určitú tému – v našom prípade v aplikácií na účtovníctvo – téma *Výsledok hospodárenia*. Žiaci môžu pracovať samostatne alebo v skupine. Pri svojej práci musia použiť nielen kritické myslenie, t. j. vyhľadať správne a aktuálne informácie, ale aj svoju kreativitu a komunikačné zručnosti.

Metodický popis realizácie výučbovej aktivity

Aktivita pozostáva z dvoch častí.

Prvá časť:

Učiteľ zadá žiakom otázky k preberanej alebo opakovanej téme. Úlohou žiaka, resp. skupiny, je vyhľadať správne odpovede na zadané otázky na internete a zapísať si ich. Avšak odpoveď žiaci nielenže zapíšu, ale nakreslia vo forme hádanky. Aktivita pokračuje tak, že tím si zo zadaných otázok vyberie jednu a na tú prezentuje odpoveď vo forme obrázku. Zostávajúce skupiny hádajú, na akú otázku je tento obrázok odpoveďou. Na konci aktivity všetci žiaci ešte spolu zosumarizujú správne odpovede na otázky formou diskusie a povedia svoje dojmy z aktivity.

Druhá časť:

Úlohou tímov bolo vymyslieť štyri otázky o výsledku hospodárenia, pričom museli zadať otvorené aj zatvorené otázky. Túto časť aktivity môžeme hrať aj ako vedomostnú hru *Milionár* a zapisovať body za správne odpovede jednotlivých skupín.

Postup realizácie projektu:

- Učiteľ si pripraví otázky k téme. Vopred si vypracuje kartičku s otázkami. Počet otázok prispôbi počtu žiakov, resp. tímov v triede. V mojom prípade asi takto:

Výsledok hospodárenia

1. Čo o ňom viete?
2. V akej súvislosti ste už počuli o výsledku hospodárenia?
3. Prečo sú vedomosti o VH dôležité?

- Na hodine dá učiteľ žiakom základnú informáciu o aktivite a rozdelí ich do skupín. Ja som vytvorila tím z dvoch žiakov a na rozdelenie som použila pexeso.
- Učiteľ si musí už na začiatku hodiny uvedomiť, či bude robiť z aktivity aj prezentáciu. Ak áno, priebežne fotí a natáča. Ak majú robiť prezentáciu žiaci – upozorní ich na to, aby si nezabudli všetko fotiť a natáčať.
- Učiteľ napíše na tabuľu základné úlohy aktivity. V mojom prípade asi takto:

Čo je vašou úlohou?

1. Na internete vyhľadať správne odpovede na zadané otázky. Uistite sa, že ste použili aktuálne zdroje.
2. Zapište si alebo uložte správne odpovede na zadané otázky aj s použitými zdrojmi.
3. Správne odpovede vypracujte vo forme kreslenej hádanky.
4. Riešenie hádaniek.
5. Tvorba vlastných otázok o VH. /otvorené aj zatvorené/.
6. Odpovede na otázky budú zrealizované formou vedomostnej hry Miliónár.
7. Tím s najväčším počtom bodov získa za svoju prácu jednotku.

Prvá časť:

- Učiteľ napíše otázky na tabuľu a zároveň každému tímu dá aj kartičku, aby sa mohli aktívne venovať práci a nezdržovali sa pozeraním na tabuľu.
- Žiaci v zadanom čase pracujú na úlohách. Čas práce je cca. 15 minút.
- Riešenie hádaniek. Tímy sa vystriedajú pri prezentovaní svojich hádaniek. Po uhádnutí musí tím, ktorý uhádol aj slovné správne odpovedať na otázku. Všetci diskutujú o správnosti odpovede.

Druhá časť:

- Učiteľ zadá tímom čas na zostavenie štyroch vlastných otázok (cca. 10 minút). Tímy napíšu otázky na kartičky. Každý tím má kartičky inej farby. Máme tri tímy, t. j. 12 otázok.
- Následne sa uskutoční hra Milionár. Tím si vyberie otázku inej farby ako svojej a odpovie na ňu. Tím, ktorý otázku zadal, kontroluje spolu s učiteľom správnosť odpovede. Ak tím odpovie správne, získa bod.
- Učiteľ priebežne zapisuje body a následne súťaž vyhodnotí. Každý tím odpovedá na štyri otázky.
- Na konci aktivity učiteľ zistí u žiakov spätnú väzbu.

Materiálno-technické zabezpečenie

Počítač s pripojením na internet, papier, farebný papier, farebné perá, pastelky, fixy, mobil, program na tvorbu videa.

Zhodnotenie a prínos príkladu dobrej praxe

Aktivitu som realizovala s tretiakmi, ktorí sú zaradení do triedy s duálnym vyučovaním. V čase realizácie aktivity bolo v škole sedem dievčat z ôsmych. Je to malá skupina žiakov. Tvorili tri tímy.

Návrh na zmenu:

V prvej časti môžeme dať viac otázok s tým, že si žiaci z nich vyberú tri, na ktoré zrealizujú svoje nakreslené odpovede. Aktivita bude zaujímavejšia, lebo bude väčší výber otázok v súťaži a hádanie bude zložitejšie. Iná alternatíva je dať každej skupine úplne iné otázky, ktoré zostávajúce skupiny nevedia a v aktivite hádajú aj otázku aj odpoveď.

V druhej časti môžeme vymyslieť iný počet otázok alebo môžeme zadať viac tém a žiaci musia vymyslieť podotázky do zadaných tém. Inšpirujeme sa hrou Milionár.

Fotografovanie a film som robila ja, avšak je dôležité do toho zapojiť žiakov, aby si to zdokumentovali sami, a tým sa naučili organizovať čas a rozdeliť pracovné úlohy v tíme počas realizácie aktivity.

Čo táto aktivita naučila žiakov?

Práca s internetom – pri práci s internetom si treba dávať pozor na to, kto informáciu písal, z akého je dátumu, či je aktuálna a pod.

Time manažment – dodržať čas práce a vypracovať v stanovenom čase zadanú úlohu.

Práca v tíme – spolupráca a rozdelenie práce medzi členov tímu.

Aktivita a kreativita – schopnosť vypracovať úlohu originálnym spôsobom formou hádanky tak, aby bola odpoveď správna a zároveň možno trochu aj zaviedla spoluhráčov.

Dôležitosť kritického myslenia – jednej skupine sa stalo, že si nedali pozor na zdroj a nesprávne odpovedali na jednu z otázok.

Tvorba otázok – pre žiakov je niekedy ťažké vymyslieť otázku.

Diskusia a spätná väzba – otvorene hovoriť a nebáť sa povedať svoj názor na hodinách je nevyhnutné sa naučiť a žiakov v tom podporovať. Vedieť sa správne vyjadrovať, odpovedať presne na zadané otázky.

Škola hrou – neformálne vzdelávanie žiakov zaujíma a baví.

Dokumentácia príkladu dobrej praxe

Príspevok na webe školy je zverejnený pod názvom: [Kritické myslenie](#).

Fotografia žiackych výstupov je súčasťou **Prílohy č. 10**.

PRÍLOHA Č. 1

L. Paller: *Nie je hoax ako hoax alebo aj pravda môže byť zaujímavá...*

Texty videoprezentácie žiakov

1. Spisovná slovenčina - hoax

Nataly: Dobrý deň všetkým, ktorí pozeráte toto video. Volám sa Nataly a vedľa mňa sedí Sára. Obe sme tínedžerky z Bratislavy a chodíme do Základnej školy Dudova 2 v Petržalke.

Sára: V našom rozhovore vám priblížime niektoré informácie, ktoré kolujú na internete a zaujali aj nás.

N: Pohodlne sa usadte, vypnite si, prosím, mobilné telefóny. Aj vy, ktorí sedíte úplne vzadu. A skúste sa sústrediť na náš rozhovor. Nebojte sa, nebude to dlhé. Nemáme chuť unavovať vás a ani poučovať. Vlastne sa budeme iba rozprávať a tak trochu neskromne dúfame, že vás to zaujme.

S: V prvej časti sa porozprávame o spisovnej slovenčine. To je ten jazyk, s ktorým väčšina z nás „bojuje“ hlavne vtedy, keď máme niečo správne napísať. Poznáte to. Diktáty sú naozaj tvrdý oriešok. Preto náš rozhovor začíname práve témou slovenčiny. Nuž, na internete je o nej popísané veľa. Čo si myslíš, Nataly, ktorý jazyk je najťažší na svete?

N: Ťažko povedať. Každý jazyk je jedinečný. No ak by som si mala tipnúť, asi by som povedala, že japončina alebo fínčina.

S: Aj tieto jazyky sú určite ťažko naučiteľné, no tipla by si si zle. V roku 2007 sa v Paríži konalo konzorcium jazykovedcov z celého sveta. Tí po ôsmich rokoch skúmania zostavili tabuľku desiatich najťažších a najľahších jazykov sveta. Podľa nich sa za najťažší jazyk považuje práve slovenčina.

N: Chceš povedať, že rozprávame najťažším jazykom? Ako je to vôbec možné?

S: Slovenčina má ako jediný jazyk sveta 7 pádov, vzory prídavných mien, dvojhlásky a spodobovanie. Toto nenájdeš už v žiadnom inom jazyku na tejto planéte.

N: No to je síce pravda, ale zober si napríklad češtinu. Má ešte zložitejšie pravidlá, zložitejšiu tvorbu minulého času, viac zmien pri skloňovaní. Spomeňme napríklad ruka – v ruce, noha – o noze.

S: A čo napríklad naše slovesá? Pri slovesách určujeme osobu, číslo, čas, spôsob, slovesný rod, vid.

N: Fíha, toho teda je. Ale faktom taktiež je, že mandarínčina, teda spisovná čínština, je mimoriadne ťažký jazyk pre Európanov.

S: Viac jazykov je gramaticky ťažkých, ale predstav si, že my máme viac ako 460 gramatických výnimiek.

N: Francúzština má tiež výnimky. Hlavne pri slovesách. A jej výslovnosť je definitívne jedna z najťažších.

S: Aj pri slovenčine je výslovnosť pre cudzincov nesmierne ťažká. Cudzincom trvá priemerne 12 rokov, kým sa naučia kompletnú gramatiku. A to nehovorím o výslovnosti. Všetky tie dĺžne, mäkkčene, ... A Nataly, hoci sa stále snažíme a učíme, málokomu sa podarí dosiahnuť to, čomu jazykovedci hovoria: rozprávať spisovne a písať gramaticky správne.

N: No aj keby to bola pravda, neznamenalo by to, že slovenčina je najťažším jazykom sveta. Keby si teraz prišla za nejakým cudzincom a opýtala by si sa ho, ktorý jazyk je najťažší, určite by nepovedal, že slovenčina.

S: Je síce pravda, že v rebríčku najťažších jazykov sú aj oveľa známejšie jazyky ako slovenčina, to však neznamená, že slovenčina nie je najťažšia. Predstav si, že kompletnú gramatiku slovenského jazyka nevie ani jediný človek. Je taká náročná, že jazykovedci ju musia študovať v skupinách, pretože niektoré jej časti sú také ťažké, že by ich jeden človek nepochopil.

N: Takže: Je slovenčina naozaj najťažší jazyk? Skúste si na to sami odpovedať. Keby tento náš rozhovor vysielali v televízii, možno by povedali, že správnu odpoveď sa dozviete po reklame.

... Tu môže pedagóg video zastaviť.

S: Teraz asi sklamem všetkých, ktorí sa už tešili, že zo slovenčiny majú zlé známky iba preto, že slovenčina je najťažší jazyk. Musím priznať, že je to hoax. Podľa našich jazykovedcov je slovenčina práveže jedným z najľahších slovanských jazykov. Pretože napriek výnimkám ide o pomerne jednoduchý a pravidelný jazyk.

N: Presne tak. Je to pravda. Informácie, ktoré sme použili v prvej časti nášho rozhovoru a snažili sme sa pomocou nich ovplyvniť vaše chápanie slovenčiny, pochádzali od človeka, ktorý sa na internete podpísal ako Doc. Vladimír Trnka. Ten o sebe tvrdil, že pracuje v Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. Všetko je to však iba čistý podfuk a výmysel. Slovenčina NIE JE najťažším jazykom na svete a nijaký Vladimír Trnka v Jazykovednom ústave SAV nikdy nepracoval. Presne takto sa vytvárajú hoaxy. Nieкто niečo napíše, to koluje na internete, až sa to dostane k nám.

S: Populárny hoax o slovenčine ako najťažšom jazyku sveta, sa na internete prvýkrát objavil v roku 2007. Odvtedy bol mnohokrát vyvrátený, stále sa však na Slovensku nájdu ľudia, ktorí tomuto tvrdeniu veria. Dúfame, že vy už medzi nich nepatrite.

... Tu môže pedagóg video zastaviť.

N: Toto je takmer všetko, čo sme vám pred prvou prestávkou chceli povedať. Snáď ešte pripomenieme, že v hoaxe o slovenčine bolo niekoľko gramatických chýb, ktoré by skutočný pracovník Jazykovedného ústavu určite nespravil.

S: Pri overovaní si informácií, ktoré sú na internete, si musíme všímať nielen obsah, ale aj to, na akej stránke sú zverejnené a či sú gramaticky správne napísané. Ak nie, už to nám musí byť podozrivé.

N: Vážení diváci, teraz si chvíľu oddýchnite. Ak máte záujem, aj vy sa môžete počas prestávky porozprávať o tejto téme. Dúfame, že vaše názory a stanoviská k spisovnej slovenčine už nebudú ovplyvnené tvrdením, že slovenčina je najťažším jazykom sveta, a preto sa tak ťažko učí.

S: Želáme vám veľa šťastia pri písaní ďalšieho diktátu.

2. Zachránil Alexander Fleming život Winstona Churchilla či k záchrane nikdy nedošlo?

Nataly: Zachránil Alexander Fleming život Winstona Churchilla či k záchrane nikdy nedošlo?

Sára: Dobrý deň, milí naši diváci! Tak sme tu opäť. Dúfame, že ste si od nás trochu oddýchli a máte vypnuté mobily. Dnes si vezmeme „na mušku“ informácie, ktoré hovoria o tom, že Alexander Fleming zachránil Winstonovi Churchillovi život.

N: Všetci vieme, že Winston Churchill bol známy britský politik a premiér Spojeného kráľovstva Veľkej Británie.

S: Máš pravdu, presne tak.

N: A ďalej je pravda, že Alexander Fleming dvakrát zachránil Winstonovi Churchillovi život.

S: Tak toto už pravda nie je!

N: Prečo si to myslíš? Ja tvrdím, že je to pravda. Aj podľa Keeneyho Churchilla Fleming zachránil Winstona Churchilla pred utopením v škótskom jazere.

S: Nataly, ja som si to hľadala na internete a príbeh Alexandra Fleminga a jeho otca, ktorí mali zachrániť život Winstona Churchilla pred utopením v škótskom jazere, je považovaný za úplný výmysel.

N: Nie je to žiadny výmysel. Je to fakt.

S: Tak to teda nie je. Neexistuje ani jeden dôkaz, že sa Churchill takmer utopil v niektorom zo škótskych jazier.

N: Sára, stačí ti to napísať do vyhľadávača a otvoriť si prvú internetovú stránku, ktorú ti to vyhledá. Tam nájdeš napísané všetko o tomto zachránení Churchilla.

S: Tým pádom sa po internete šíria samé mýty!

N: Možno je pravda, že sa po internete šíria aj mýty, ale toto, čo ti rozprávam, mýtus nie je.

S: Tak teda, Nataly, keď si myslíš, že Fleming zachránil Churchilla pred utopením v škótskom jazere, čo nasledovalo potom?

N: Dobrá otázka, Sára. O niekoľko rokov neskôr Churchill zavolať rodičom Fleminga a povedal im, že jeho rodina bude sponzorovať štúdium ich syna na lekárskej fakulte. A tak sa aj stalo.

S: A toto je ďalšia tvoja fikcia alebo už naozaj pravda?

N: Všetko, čo som ti doteraz povedala, boli fakty. Ved' len vďaka tomuto vzdelaniu Fleming vynašiel a vyrobil penicilín a ním Churchillovi zachránil druhýkrát život, keď v roku 1943 ochorel na Blízkom východe.

S: Nie, Nataly, takto to v skutočnosti nebolo. Základným problémom je, že Churchill vtedy nebol liečený penicilínom, ale úplne iným liekom. A ten ho zachránil.

Obe: Vážení diváci, ktorá z nás vás presvedčila? Skúste trochu porozmýšľať.

... Tu môže učiteľ video zastaviť.

N: Takže, pravdou v tomto texte je to, že Churchill bol známym politikom a britským premiérom a aj to, že vážne ochorel. Pravdou je tiež to, že Fleming vynášiel a vyrobil penicilín. Všetko ostatné je vymyslené, hoci sa o tom na internete veľa píše. Síce som sa snažila, ale Sárú som nepresvedčila. A vás? Nepripomína vám to niečo? Napríklad hoaxy o covide? O zázračných liekoch, ktoré ho vyliečia? Tento hoax o Churchillovi je typickým príkladom toho, ako sa dá pospájať pravda a lož tak, aby ste niekoho presvedčili. Dúfam, že ste sa nedali nachytať.

S: Milí diváci, teraz si od nás zasa trochu oddýchnete. Veríme, že vaše pani učiteľky či páni učitelia nás ešte doplnia a povedia vám viac o živote Fleminga a Churchilla. Tiež dúfame, že vám pustia aj tretiu časť našej videoprezentácie. V nej sa dozviete, ako vznikla známa knižná a filmová postava – James Bond.

3. James Bond

N: Milí diváci, vítame vás pri tretej časti našej videoprezentácie, v ktorej vám priblížime ozajstný život jedného z agentov, ktorý sa stal inšpiráciou pre postavu legendárneho Jamesa Bonda.

S: Za knižnou a filmovou postavou Jamesa Bonda stojí skutočný tajný agent, ktorý bojoval aj proti bolševikom.

N: Volal sa Reilly. Sidney Reilly.

S: Excelentné Reillyho špionážne kúsky sa o desiatky rokov neskôr stali predlohou slávneho filmového agenta Jamesa Bonda.

N: Postava Jamesa Bonda má mnohé podoby.

S: Od prvých kníh Iana Fleminga, cez legendárneho Seana Conneryho, až po dnešného Daniela Craiga.

N: Podľa portálu History Press sa Reilly narodil v roku 1873 v ukrajinskom meste Cherson, ktoré bolo vtedy súčasťou Ruskej ríše.

S: Iné zdroje však tvrdia, že sa narodil 23. marca 1873, ale v meste Odesa, ktoré je tiež na území dnešnej Ukrajiny.

N: Herecký talent a jazykové nadanie. Aj to sa skrýva v živote špióna Reillyho. Jeho príbeh sa stal inšpiráciou na vytvorenie postavy Jamesa Bonda.

S: Bol to hazardný hráč s vášňou pre luxusný životný štýl.

N: Hovorilo sa, že má toľko manželiek, koľko má sfalšovaných pasov. A tých bolo skutočne veľa!

S: Keď Ian Fleming písal prvú bondovku, dokázal sa dobre vžiť do práce spravodajských služieb, pretože cez druhú svetovú vojnu sám pracoval ako osobný asistent riaditeľa britskej námornej spravodajskej služby. Taktiež bol v úzkom kontakte s inými agentúrami zapojenými do tajného sveta špionáže.

N: Fleming zistil veľa o histórii svojho vlastného oddelenia, vrátane jeho úlohy pri najväčšom spravodajskom úspechu v prvej svetovej vojne, a to pri rozlúštení nemeckého diplomatického kódu 0070, ktorý bol inšpiráciou pre Bondov vlastný tajný kód 007.

S: Dobrodruh a špión Sidney George Reilly, známy ako „Eso špiónov“, vykonával odvážnu špionážnu prácu pre britskú tajnú spravodajskú službu.

N: Počas niekoľkých rokov robil špióna v Nemecku, Japonsku i Rusku, pretože ako jeden z mála špiónov ovládal až sedem jazykov.

S: Pri svojej špionážnej práci používal rôzne spôsoby, ale aj nesmierny herecký talent a charizmu, vďaka ktorým dokázal oklamať aj tých najvyšších predstaviteľov vojsk.

N: V priebehu prvej svetovej vojny sa dokonca vydával za nemeckého dôstojníka a zúčastnil sa na stretnutí vrchného velenia nemeckej armády.

S: „Hlavným poslaním“ jeho neskoršieho života bolo zosadiť bolševických vodcov v Rusku. Reilly nenávidel komunistov z hĺbky svojej duše a svoj život zasvätil ich porážke.

N: Po prvej svetovej vojne ho vyslala tajná služba so súhlasom už nami spomínaného Winstona Churchilla do Ruska s úlohou, aby zabil Lenina.

S: To sa mu však nepodarilo, lebo ruská tajná polícia odhalila sprisahanie a dala zabiť tisíce podozrivých ľudí. Aj Reilly bol odhalený a odsúdený na trest smrti. Ruská tajná polícia ho ale nechytla. Utekol do Londýna.

N: Reilly sa však nevzdal a bojoval proti komunistom naďalej.

S: Apeloval na Britov, aby podporovali protikomunistický odboj a neskôr sám tajne prekročil fínsko-sovietsku hranicu, aby sa stretol s členmi tajnej antikomunistickej organizácie.

N: Ako sa však čoskoro ukázalo, išlo o akciu, ktorú zorganizovala a riadila sovietska tajná služba. Reillyho zatkli a popravili v lese blízko Moskvy. Takto neslávne skončila jedna z predloh Jamesa Bonda.

S: Meno James Bond prevzal Fleming od rovnomenného amerického ornitológa. Zaujímavé tiež je, že aj sám Fleming bol nadšeným amatérskym ornitológom.

N: Ornitológ James Bond sa vraj o tom, že Fleming prepožičal jeho meno svojmu agentovi, dozvedel až s odstupom niekoľkých rokov a údajne ho to veľmi pobavilo. Iné zdroje ale uvádzajú, že Fleming požiadal skutočného Bonda o dovoľenie použiť jeho meno.

Obe: Vážení diváci, čo si myslíte, boli v našom rozhovore o jednom zo špiónov, ktorý bol predlohou Jamesa Bonda, zasa nejaké hoaxy alebo sme hovorili pravdu? Porozmýšľajte.

... Tu môže pedagóg video zastaviť.

S: Takže všetko, čo sme povedali, bola s vysokou mierou pravdepodobnosti pravda. Nedá sa povedať, že je to na 100 %.

N: Predsa len ide aj o informácie z oblasti tajných služieb. Vieme tiež, že viac ako storočie klamstiev a fantázií zakrylo skutočného Sidneyho Reillyho.

S: Rozdiel je však v tom, že my sme sa snažili nič neprikrášľovať ani neprispôsobovať tak, ako by nám to vyhovovalo, aby sme niekoho presvedčili o našej pravde.

N: Bolo by omnoho lepšie, keby nemuseli byť žiadni špióni a žiadne vojny. Prečo sú ľudia na celom svete takí hlúpi a nechávajú sa od politikov zmanipulovať, aby šli bojovať? Prečo sa ľudia zabíjajú?!

S: Podľa portálu Screen Rant v 24 filmoch o Jamesovi Bondovi zabil jeho hlavný hrdina, hoci iba virtuálne, už 597 ľudí. A s každou novou bondovkou sa tento počet samozrejme zvýši. Vážia si vôbec tvorcovia takýchto filmov ľudský život?

N: Zaslúži si filmový hrdina James Bond, aby sme poznali jeho meno? Prečo nepoznáme mená objaviteľov liekov či lekárov, ktorí transplantovali srdce? Prečo nepoznáme mená záchranárov, ktorí pomáhajú pri povodniach, zemetraseniach, požiaroch či iných katastrofách alebo pri autonehodách?

Obe: Tí sú podľa nás skutoční hrdinovia!

... Tu môže pedagóg video zastaviť.

S: Na záver by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí sa zaslúžili o to, že ste si mohli pozrieť náš rozhovor. Ďakujeme našej spolužiačke Nelle, ktorá ho nahrávala a spracovávala a tiež nášmu pánovi učiteľovi dejepisu, ktorý nás k tejto aktivite priviedol a pomohol nám svojimi pripomienkami.

N: Chceme sa poďakovať aj našim rodičom, ktorí sa zaujímali o to, čo pripravujeme. Ďakujeme aj vám, milí diváci, že ste nás vydržali pozeráť až do konca. O chvíľku si môžete zapnúť svoje mobilné telefóny. Samozrejme, ak vám to vaši učitelia dovoľia.

S: Vážení diváci, to je všetko, čo sme si pre vás pripravili. Ak sa vám náš rozhovor páčil a páčil sa aj zástupcom Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, uverejnia ho na svojej stránke.

Obe: Ak by sa tak stalo a stránka to umožní, dajte nám svoj „lajk“. (Sára a Nataly)

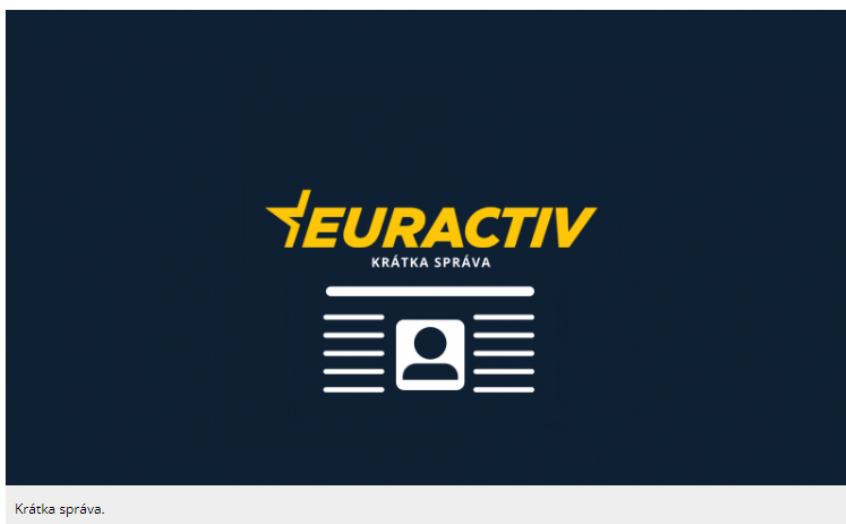
A. Joštiaková: Hoaxy v médiách

Správa 1

V Únii chýbajú antibiotiká, do lekární by sa mali vrátiť koncom mesiaca

Autor: Sarantis Michalopoulos | EURACTIV.com a EURACTIV.sk 📅 10. 1. 2023

Reklama

Krátka správa.

🖨️ Tlač ✉️ 📧 🗨️ 📘 🐦 🌐

Nedostatok antibiotík a ďalších liekov spôsobuje vládám v celej Európskej únii problémy. V lekárňach chýbajú lieky proti bolesti a horúčke, ktoré obsahujú paracetamol alebo ibuprofén, ako aj antibiotiká. Obzvlášť nedostatkové sú lieky pre deti. Zasiahnúť sa chystá eurokomisia.

Inštitúcie EÚ podľa informácií portálu EURACTIV očakávajú, že sa trh s antibiotikami stabilizuje približne do mesiaca, najmä ak sa zníži počet infekcií.

Kontinent v súčasnosti sužuje kombinácia chrípky, COVIDu-19 a ďalších respiračných vírusov, čo vedie k nárastu počtu hospitalizácií a dopytu po liekoch. Do konca zimnej a chrípkovej sezóny zostávajú zhruba tri mesiace a v bloku panujú obavy, že dodávateľské reťazce môžu byť napäté na prasknutie.

Nemenovaný diplomat z prostredia inštitúcií EÚ pre EURACTIV prezradil, že sa Európska komisia preto v krátkodobom horizonte pokúsi do situácie zasiahnuť. Pomôcť chce najmä výrobe, kde firmy hlásia navýšovanie počtu zamestnancov. Pozitívne je aj to, že väčšina liečiv sa stále vyrába v Európe.

Strednodobou odpoveďou na nedostatok liekov má byť napokon aj nová farmaceutická stratégia EÚ.

Sieť EURACTIV zmapovala súčasnú situáciu v krajinách EÚ a skúmala dôvody, prečo sa trh EÚ dostal do takej slepej uličky. Viac sa dočítate v článku EURACTIV.com.

🖨️ Tlač ✉️ 📧 🗨️ 📘 🐦 🌐

Témy

COVID-19 /// Spoločnosť /// Zdravotníctvo /// vírus /// liečivá /// Lieky

Newsletter

Email

OK

Súhlasím s podmienkami ([súkromie a cookies](#)).

powered by [Piano](#)

Krátke správy

10 jan, 08:43 // V Únii chýbajú antibiotiká, do lekární by sa mali vrátiť koncom mesiaca

21 okt, 11:58 // Holandský parlament je proti vstupu Rumunska a Bulharska do Schengenu

20 okt, 13:01 // Švédsko odstupuje od feministickej zahraničnej politiky

28 apr, 09:55 // Podľa eurokomisie malo COVID až 80 percent Európanov

5 apr, 15:31 // Európska únia spúšťa voči Maďarsku mechanizmus, ktorým môže stopnúť eurofondy

24 mar, 08:28 // Komisia spúšťa online portál pre výskumníkov z Ukrajiny

18 mar, 12:50 // Hlavná európska prokurátorka bola na Ukrajine, podpísala dohodu o spolupráci

Najčítanejšie:

Bývalý maďarský europoslanec: Budapešť verí, že Rusko vyhrá vojnu. Pre seba chce kus Ukrajiny **1**

Záujem o obnovu domu z európskych peňazí nie je veľký, slovenský cieľ bol dvojnásobný **2**

Zahraničie a bezpečnosť Únie v roku 2023: Začína zákopová vojna mocností **3**

Geopolitická situácia nahráva veternej energii, Slovensko zaostalo **4**

Nový klimatický zákon nemá plán pre najviac znečisťujúce sektory **5**

Europoslanci otvárajú dvere plynovodíkovým kotlom **6**

Vietor neprestane fúkať na hraniciach Slovenska **7**

Výskyt rakoviny na Slovensku presahuje priemer Únie **8**

Strešná fotovoltaika bude povinná, otázku je odkedy **9**

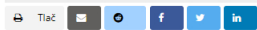
Regulačný úrad spúšťa registráciu pre telefónne čísla, ktoré nechcú marketingové hovory **10**

Kvóty vo firmách: Ženám môžu zničiť sny o „peknej rodine a úspešnom mužovi“, upozorňuje Radačovský

Autor: Lucia Yar | EURACTIV.sk 22. 11. 2022 (aktualizované: 30. 11. 2022)

Do júla 2026 musia všetky veľké verejne kótované spoločnosti v EÚ prijať opatrenia na posilnenie účasti žien na ich riadení. [Pixabay]

Europarlament schválil kvóty na zastúpenie žien vo vedení vrcholových firiem kótovaných na európskej burze. Slovenskí europoslanci a europoslankyne na tému nazerajú rôzne. Jurzyca tvrdí, že kvóty neodstraňujú skutočné bariéry. Štefanec je rád, že sa kvóty nebudú týkať malých firiem. Wieszik si myslí, že by tento trend už mal byť normou.

Po desiatich rokoch dohadov odobril dnes (22. novembra) Európsky parlament smernicu, ktorá má zabezpečiť, aby vo vedení najväčších firiem kótovaných v EÚ figurovali aj ženy.

Išlo tak o bodku za procesom, v ktorom sa po dekáde blokady zo strany členských štátov našla dohoda až toto leto.

Smernica má zaručiť, aby do konca júna 2026 bolo na nevykonných riadiacich pozíciách, teda v správnych radách, najmenej 40 percent osôb menej zastúpeného pohlavia. Do výkonných pozícií, teda na rôzne riaditeľské miesta, by malo ísť o 33 percent.

Keďže v EÚ tvorili ženy v priemere len 30,6 percenta členov vrcholových orgánov (na Slovensku 25 percent), nové pravidlá tak efektívne zavádzajú kvóty na zastúpenie žien. Platiť majú ale iba pre spoločnosti s viac ako 250 zamestnancami.

Komisia spustila debatu o kvótach pre ženy vo firmách

Komisárka pre spravodlivosť odštartovala trojmesačnú debatu o riešeních nevyváženého zastúpenia žien a mužov v predstavenstvách firiem. Ako uvádza, je „prípravená na všetko“. Posledný vývoj zastúpenia žien vo vedení podnikov najmä na Slovensku a v Rumunsku ju zjavne nepotešil.

Slováci v europarlamente vidia kvóty rôzne

Európsky parlament zatiaľ nezverejnil informácie o tom, kto a ako v europarlamente za smernicu o rodovej rovnosti vo vrcholových orgánoch spoločností hlasoval. Z vyjadrení slovenských zástupcov v inštitúcii je však ich postoj jasný.

O „dlhodobá a historicky podmienenom nespravodlivom stave“ hovorí aj europoslanec Vladimír Bilčík (Spolu, EPP). Ten „zavedenie transparentných postupov prijímania zamestnancov do spoločnosti“ podporil rovnako ako jeho kolega z frakcie ľudovcov Peter Pollák (OĽaNO, EPP). „Domnievam sa, že povinné kvóty prispievajú k markantnejšej zmene v oblasti väčšieho zastúpenia žien v riadiacich orgánoch spoločností,“ uviedol Pollák.

Ivan Štefanec, tiež z Európskej ľudovej strany, však „oceníl“, že sa kvóty budú týkať len veľkých firiem: „Ako zástupca malých a stredných podnikateľov oceňujem, že malé a stredné podniky s menej ako 250 zamestnancami budú z pôsobnosti smernice vylúčené,“ povedal.

Martín Hojsík (PS, RE) považuje smernicu za dôležitý pokrok, no upozorňuje, že „na to, aby sme skutočne vyrovnali príležitosti a pracovné podmienky pre ženy, máme pred sebou ešte veľa práce.“

„Všetky dáta jasne ukazujú, že rovné zastúpenie žien vo vrcholových pozíciách sa nedosiahne šťastnou náhodou,“ prizvukuje Michal Wieszik (PS, RE). Poukazuje tiež na fakt, že už dnes absolvuje vysokoškolské štúdium každoročne v priemere 60 percent žien a 40 percent mužov. „Nemajme teda strach, že tu nemáme kvalifikované a vzdelané ženy,“ hovorí. Podľa neho musí byť zastúpenie žien vo vrcholových riadiacich funkciách už „trendom“.

Tretinu riaditeľských pozícií vo firmách na burze v Únii majú obsadiť ženy

Po desiatroči blokovaní zo strany členských štátov našli inštitúcie EÚ kompromis. Do štyroch rokov má 33 percent všetkých pozícií riaditeľov a 40 percent pozícií v správnych radách obsadiť nedostatočne zastúpené pohlavie. Výnimku majú firmy s menej ako 250 zamestnancami.

Europoslanec Eugen Jurzyca (SaS, ECR) z frakcie konzervatívcov si nemyslí, že kvóty predstavujú spôsob, akým sa dajú odstrániť „umelé bariéry, ktorým muži čelili nemusia“.

„Je to podobné ako keby sme problém, že ženy zarábajú menej, navrhli odstrániť tabuľkami pre jednotlivé zamestnania,“ hovorí europoslanec, ktorý riešenia vidí napríklad „v uľahčení úbehu práce so starostlivosťou o deti“.

Nezrazený europoslanec Miroslav Radačovský poukazuje na iné štatistiky. „Zaujímavé“ sú podľa neho tie „zo severných krajín, kde ženy podľa prieskumu túžia mať peknú rodinu a úspešného muža“.

Reklama

Newsletter

Email

Súhlasím s podmienkami (súkromie a cookies).

powered by [Piano](#)

Krátke správy

10 jan, 08:43 // V Únii chýbajú antibiotiká, do lekární by sa mali vrátiť koncom mesiaca

21 okt, 11:58 // Holandský parlament je proti vstupu Rumunska a Bulharska do Schengenu

20 okt, 13:01 // Švédsko odstupuje od feministickej zahraničnej politiky

28 apr, 09:55 // Podľa eurokomisie malo COVID až 80 percent Európanov

5 apr, 15:31 // Európska únia spúšťa voči Maďarsku mechanizmus, ktorým môže stopnúť eurofondy

24 mar, 08:28 // Komisia spúšťa online portál pre výskumníkov z Ukrajiny

18 mar, 12:50 // Hlavná európska prokurátorka bola na Ukrajine, podpísala dohodu o spolupráci

Najčítanejšie:

- 1 Bývalý maďarský europoslanec: Budapešť veri, že Rusko vyhrá vojnu. Pre seba chce kus Ukrajiny
- 2 Zaujím o obnovu domu z európskych peňazí nie je veľký, slovenský cieľ bol dvojnásobný
- 3 Zahraničie a bezpečnosť Únie v roku 2023: Začína zákopová vojna mocností
- 4 Geopolitická situácia nahráva veternej energii. Slovensko zaostalo
- 5 Nový klimatický zákon nemá plán pre najviac znečisťujúce sektory
- 6 Europoslanci otvárajú dvere plynovodníkovým kotlom
- 7 Vietor neprestane fúkať na hraniciach Slovenska
- 8 Výskyt rakoviny na Slovensku presahuje priemer Únie
- 9 Strešná fotovoltaika bude povinná, otázku je odkedy
- 10 Regulačný úrad spúšťa registráciu pre telefónne čísla, ktoré nechcu marketingové hovory

Reklama

„V skutočnosti sa však zdá, že tohto sna sú možno zbavované akýmsi kvótami,“ uviedol. Napriek tomu potvrdil, že je „v princípe za“.

„Je potrebné sa tiež zamyslieť, v záujme ochrany základných ľudských práv a slobôd, či by nebolo potrebné zväziť aj štatistické ukazovatele LGBTI+ osôb,“ dodal Radačovský, ktorý sa do europarlamentu dostal na kandidátke Kotlebovej Ľudovej strany Naše Slovensko.

Únia vylepšuje pravidlá pre otcovskú, rodičovskú aj opatrovateľskú dovolenku

Členské štáty začali uplatňovať nové pravidlá, ktoré majú nielen zvýšiť účasť žien na trhu práce, ale aj zosúladiť pracovný a súkromný život zamestnaných. Novinkou je aj právo na flexibilný pracovný čas a miesto výkonu práce pri deťoch aj pre opatrovateľov.

Monika Beňová (Smer-SD, S&D) si myslí, že smernica prinúti firmy „zaoberať sa spravodlivejším nastavením svojej personálnej politiky“. Z jej pohľadu sa Únia napriek aktuálnosti problému v oblasti zabezpečovania rodovej rovnosti dostatočne neposúva.

„Cesta štátov ako Slovensko nebude len dlhá, ale aj ťažká,“ upozorňuje tiež europoslanec Robert Hajšel (Smer-SD, S&D). Dodáva, že „spoločnosti, ktoré nebudú spĺňať predpísané kritériá v smernici, ako je aj transparentnosť výberového procesu, budú musieť čeliť sankciám.“

V Únii sa však ozývali kritické hlasy, ktoré tvrdili, že zavádzané kvóty nie sú dostatočné práve pre nešpecifikované pokuty. EÚ si totiž nastavila len minimálny štandard: ak sa firmám stanovené ciele nepodarí splniť, budú musieť o plánoch na zmeny informovať príslušné orgány. Členské štáty si ale môžu stanoviť vlastné „účinné, primerané a odrádzajúce sankcie“, píše sa v smernici.

Keďže Európsky parlament a Rada smernicu schválili, do platnosti vstúpi dvadsať dní po jej uverejnení v Úradnom vestníku EÚ. Členské štáty musia tieto pravidlá implementovať do dvoch rokov.

Žiaci sa v celej Európe vracajú do škôl. Aké opatrenia pre nich majú vlády?

Autor: EURACTIV Network | EURACTIV.sk | Preklad: Lucia Yar | 7. 1. 2022 (aktualizované: 11. 1. 2022)

Žiaci v triede počas diaľaného vyučovania. [TASR/Ján Krošňák]

Jazyky: English

Tlač, social media icons

Väčšina krajín EÚ plánuje po vianočných prázdninách otvoriť školy budúci týždeň. V mnohých však silnie vlna variantu Omikron. Päť krajín sa rozhodlo otvoriť s voľnejšími opatreniami. V Poľsku sa pre nezhody medzi rezortami zatiaľ neprijali takmer žiadne pravidlá. Fínsko sa stále nerozhodlo a dlhšie prázdniny zvažuje využiť na rýchlejšie očkovanie.

Opatrenia, ktoré prijímajú vlády krajín EÚ na boj proti šíreniu vírusu vo vzdelávacích inštitúciách, sa výrazne líšia. Väčšina z nich zaujala opatrný prístup a nastavila automatické mechanizmy na zatvorenie tried v prípade, že sú hlásené prípady COVID-19. Niektorí hádžu loptu miestnym úradom, iní dokonca neprijímajú žiadne opatrenia.

Poľsko, Chorvátsko a Grécko sa rozhodli podstúpiť vyššie riziko, zatiaľ čo Fínsko sa stále nerozhodlo, či školy otvorí.

Prísny prístup

Na Slovensku sa systém v školách vracia k systému tzv. školského semaforu, ktorý platí od novembra. Ak sa od pondelka (10. januára) vyskytne v triede prípad nákazy, do karantény ide ten žiak alebo učiteľ, ktorý neprekoná ochorenie alebo nie je zaočkován. Rezort školstva odporúča rodičom detí otestovať pred prvým nástupom do školy, ale následne aj dvakrát týždenne.

Slovenská tlačová agentúra (STA) oznámila, že v krajine rozhodli o prísnejšom prístupe. Bez ohľadu na to, či je žiak v triede očkovaný alebo nie, ak sa zistí jediný prípad medzi deťmi alebo ich učiteľom, celá trieda ide do karantény. Karanténa v Slovensku je momentálne desaťdňová, no budúci týždeň sa skrúti na sedem dní. Študenti absolvujú trikrát týždenne rýchle testy, ktoré zabezpečujú rodičia. Vykondujú sa však priamo v priestoroch školy.

Ak sa u jedného dieťaťa potvrdí infekcia, do karantény ide celá trieda aj v Českej republike. Zdravotnícke úrady posudzujú konkrétnu situáciu v každej triede, a podľa toho sa rozhodujú. Je na školách, aby si vybrali, či budú dvakrát týždenne testovať antigénovými alebo PCR testami. Od 17. januára klesne počet testovaní na jedenkrát za týždeň.

V Rumunsku sa vyučovanie presúva do online priestoru, ak sa medzi študentmi zistí jeden prípad. Prezenčné kurzy sa obnovia po ôsmich dňoch, ak majú všetci študenti negatívny PCR alebo antigénový test. Staršie deti, ktoré sú plne zaočkované, môžu pokračovať v štúdiu v triede. Ak je zatvorená viac ako polovica tried, celá škola sa prepne do online režimu. Teoreticky by študenti mali absolvovať dva rýchle testy každý týždeň doma. Testy poskytujú rodičom vláda.

Digitálne vzdelávanie podľa eurokomisie: Digizručnosti od útleho veku aj výučba boja proti dezinformáciám

Až 60 percent Európanov pred koronakrizou nikdy nevyužilo diaľkové a online vzdelávanie, no digitálne zručnosti sa ukázali byť nenahraditeľnými. Európska komisia teraz predstavuje plány na podporu vzdelávania občanov v tejto oblasti na najbližších sedem rokov.

V Taliansku po dvoch nahlásených prípadoch v triede idú neočkovaní študenti do karantény. Po troch prípadoch musí byť v karanténe celá trieda. Ďalšie zmeny nie sú vylúčené, pretože riaditelia škôl preferujú online vyučovanie do začiatku februára, zatiaľ čo vláda volá po okamžitom návrate.

V Španielsku sa v prípade troch alebo viacerých súvisiacich pozitívnych prípadov vyhlási dokonca ohnisko nákazy. Určený orgán v každom španielskom regióne potom posúdi, aké opatrenia sa prijmu. Nateraz nie sú predpísané žiadne rýchle testy a ak dieťa dostane COVID, jeho blízke kontakty by sa mali otestovať raz, a ak sú negatívne, opätovne po siedmich dňoch.

Prístup s „vyšším rizikom“

V Poľsku sa týždeň pred Vianocami žiaci učili online, rovnako aj týždeň po Novom roku. Ministerstvo školstva však oznámilo, že od 10. januára sa všetky školy opätovne otvoria, nech sa deje čokoľvek. Nateraz neexistujú žiadne konkrétne pravidlá, týkajúce sa zatvárania vzdelávacích zariadení a ministerstvo požiadalo školy, aby prijali potrebné opatrenia, ktoré zabránia šíreniu vírusu. Zodpovednosť tak preniesli na riaditeľov škôl. V krajine dokonca neoznámili ani žiadne pravidlá týkajúce sa testovania. Neoficiálne zdroje pre EURACTIV.pl uviedli, že medzi ministrom školstva Przemysławom Czarnekem, ktorý chce znovu otvoriť školy, a ministrom zdravotníctva, ktoré považuje situáciu za príliš zlú na to, aby sa tradičný chod škôl obnovil, došlo k nezhodám.

V Chorvátsku rozhodujú o prechode do online výučby školskí lekári. EURACTIV Chorvátsko uvádza, že všeobecnou ideou je, aby školy zostali otvorené, a to aj vtedy, ak by hodiny navštevovala len polovica žiakov.

V Portugalsku sa školy opäť otvárajú 10. januára. Keď sa v ich triede vyskytne pozitívny prípad, žiaci už nebudú povinní izolovať sa. Do karantény nastupujú len tí, ktorí žijú s nakazeným v spoločnej domácnosti.

Reklama

Newsletter

Email input field with OK button

Súhlasím s podmienkami (súčrtomie a cookies).

powered by Piano

Krátke správy

10 jan. 08:43 // V Únii chýbajú antibiotiká, do lekární by sa mali vrátiť koncom mesiaca

21 okt. 11:58 // Holandský parlament je proti vstupu Rumunska a Bulharska do Schengenu

20 okt. 13:01 // Švédsko odstupuje od feministickej zahraničnej politiky

28 apr. 09:55 // Podľa eurokomisie malo COVID až 80 percent Európanov

5 apr. 15:31 // Európska únia spúšťa voči Maďarsku mechanizmus, ktorým môže stopnúť eurofondy

24 mar. 08:28 // Komisia spúšťa online portál pre výskumníkov z Ukrajiny

18 mar. 12:50 // Hlavná európska prokurátorka bola na Ukrajine, podpísala dohodu o spolupráci

Najčítanejšie:

- 1 Bývalý maďarský europoslanec: Budapešť verí, že Rusko vyhrá vojnu. Pre seba chce kus Ukrajiny
2 Záujem o obnovu domu z európskych peňazí nie je veľký, slovenský cieľ bol dvojnásobný
3 Zahraničie a bezpečnosť Únie v roku 2023: Začína zákopová vojna mocností
4 Geopolitická situácia nahráva veternej energii. Slovensko zaostalo
5 Nový klimatický zákon nemá plán pre najviac znečisťujúce sektory
6 Europoslanci otvárajú dvere plynovo-vodíkovým kotlom
7 Vietor neprestane fúkať na hraniciach Slovenska
8 Výskyt rakoviny na Slovensku presahuje priemer Únie
9 Strešná fotovoltaika bude povinná, otázok je odkedy
10 Regulačný úrad spúšťa registráciu pre telefónne čísla, ktoré nechcú marketingové hovory

Reklama

Expert na dezinformácie: Ľudia preceňujú to, čo už vedia a podceňujú to, čo sa musia doučiť

Keď sa ľudia cítia ohrození a bezmocní, hľadajú súvislosti a vzorce medzi náhodnými udalosťami. Práve na ľudskú precitlivosť voči hrozbám miera konšpiračné teórie. Hovorí expert na vplyv dezinformácií na ľudské správanie Jakub Šrol.

V **Grécku** sa vláda rozhodla prijať pravidlo „50 percent + 1“, čo znamená, že trieda by mala ísť do karantény, ak je polovica žiakov pozitívna. Vedci toto rozhodnutie kritizovali a tvrdia, že pre rýchle šírenie nákazy COVID-19 v školách predstavuje vážne riziko. Grécke médiá uviedli, že štátny výbor pre pandémiu bol v otázke tohto pravidla rozdelený. Niektorí členovia navrhli znížiť súčasnú sadzbu a zatvoriť triedu, keď pozitívne prípady tvoria 30 alebo 40 percent triedy.

Pravidlá fungovania škôl v **Bulharsku** boli liberalizované a úrady uviedli, že budú zatvorené ako posledná možnosť. Študenti sú testovaní každé dva týždne a kto testy odmieta, študuje diaľkovo. Žiaci, ktorí majú certifikát o zaočkovaní, môžu chodiť do školy bez testovania.

Zodpovednosť na miestnych úradoch

Vo **Francúzsku** neexistuje žiadna národná koordinácia pri zatváraní tried. Pred vianočnými prázdninami sa triedy považujú za zatvorené len vtedy, ak sa nakazili traja žiaci. Po novom musia pozitívni žiac ísť do karantény. Iní si urobia test, a ak bude negatívny, môžu sa do školy vrátiť. Za rozhodnutie, či by sa trieda mala pre vysoký počet nakazených úplne zavrieť, sú zodpovedné miestne úrady.

Podobne v **Nemecku** sa pravidlá medzi spolkovými regiónmi líšia. Najbežnejšou praxou sú denné povinné rýchlotesty pre študentov počas prvého týždňa po návrate, potom sa ich frekvencia zníži na trikrát týždenne. V niektorých regiónoch, ako napríklad Berlín a Durínsko, však testy nie sú povinné. Pravidlá sa líšia aj pokiaľ ide o zatváranie tried. Bádensko-Württembersko má pravidlo, že akonáhle je pozitívna pätina triedy v priebehu desiatich dní, miestny zdravotnícky úrad „zväží“ jej uzavretie.

Nerozhodnutí

Vo **Fínsku** sa ešte stále diskutuje o tom, či školy v pondelok vôbec otvoria alebo ostanú zatvorené.

Ministerstvo sociálnych vecí a zdravotníctva navrhlo, aby sa semester začal dištančným vzdelávaním, a to aj preto, aby sa zlepšila zaočkovanosť. Ministerstvo školstva, zdravotnícke authority a študentský zväz však vystupujú proti návrhu.

Učiteľská únia chce, aby boli dvere škôl zatvorené, zatiaľ čo rodičia sú v otázke návratu rozdelení. Vláda by však mala rozhodnúť ešte dnes (7. januára).

Príprava COVID pasov mešká, eurokomisia varuje pred nejednotnými certifikátmi

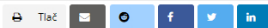
Autor: EURACTIV.com a Reuters | EURACTIV.sk | Preklad: Martin Hochel

30. 4. 2021 (aktualizované: 3. 5. 2021)

Ilustračný obrázok (Očkovací preukaz WHO pri zaočkovaní proti žltej zimnici.) [EPA-EFE/Oliver Hoslet]

Jazyky: English

Rokovania o spoločnom COVID pase v bloku nenapredujú dostatočne rýchlo. Ak sa dohoda nenájde čo najskôr, ohrozená je nielen blížiac sa letná turistická sezóna. Rizikom je falšovanie nejednotných certifikátov a v konečnom dôsledku aj šírenie vírusu. Členské štáty EÚ s vlastnými certifikátmi budú mať problémy, upozorňuje Komisia.

Európska únia sa pokúša zaviesť jednotný digitálny COVID pas, ktorý umožní občanom EÚ voľne cestovať po regióne už v priebehu tohto leta. Rokovania o jeho nákladoch, používaní dát, ochrane súkromia, ako aj technických a zdravotných aspektov ale zďaleka nedospelí k záverom.

„Ak sa nám spoločné certifikáty podarí presadiť politicky, tak všetky technické faktory budú včas pripravené. Ak nie, tak hrozí, že sa prístup rozdrobí po celej Európe. Následne budú proti sebe stát viaceré národné opatrenia, ktoré nebudú kompatibilné,“ povedal eurokomisár pre spravodlivosť, Didier Reynders.

„Riskujeme, že tu vznikne množstvo dokumentov, ktoré nebudú čitateľné a nebude ich možné overovať v jednotlivých členských štátoch. Ďalším rizikom je rozšírenie sfaľovaných dokumentov a s nimi aj vírusu a v neposlednom rade pokles dôvery občanov,“ odkázal eurokomisár.

Eurokomisia predstavuje očkovací pas: QR kódy, „digitálna brána“ a (ne-)schválené vakcíny

Európske očkovacie pasy by mali znovu umožniť cestovanie po Európe. Európska komisia predstaviť ich očakávaný návrh už dnes (17. marca). Portál EURACTIV má podrobnosti.

Predstavitelia Komisie potvrdili, že koridory, ktoré umožnia občanom EÚ cestovať s COVID pasmi, sa začnú testovať budúci mesiac. Do ich testovania sa v pilotnej fáze zapojí 20 členských štátov.

Predpokladá sa, že kontrolu certifikátov by mohli v bloku naplno spustiť uprostred júna. Technológia digitálnych pasov bude bezpečná a nebude zneužívať žiadne citlivé informácie, dodali.

Nezhody medzi členskými štátmi

Členské štáty na juhu EÚ, ako Španielsko a Taliansko, ktoré sú závislé na turizme, sa snažia vyvinúť nový mechanizmus čo najskôr. Chcú tak podporiť svoje ekonomiky, ktoré v dôsledku pandémie výrazne utrpeli. Čelia však nechote zo severnej časti Únie, ako aj komplexným rozhodovacím procesom na európskej úrovni.

Spory medzi členskými štátmi EÚ ohľadom dodávok lekárskeho potrieb, ako sú lieky a vakcíny, navyše v poslednej dobe spôsobovali komplikácie pri hľadaní spoločných riešení.

Pre absenciu centrálného registra na zaznamenávanie očkování členské štáty, vrátane Estónska, Litvy, Grécka, Španielska, Nemecka a Francúzska, preto pracujú na vyvíjaní vlastných systémoch COVID pasov.

Komisia sprísnila pravidlá na vývoz vakcín mimo Únie

Zásady reciprocity a proporcionality sú nové kritériá, ktoré sa majú brať do úvahy pri povoľovaní vývozov vakcín proti COVID-19 mimo hraníc EÚ.

Skeptici sa domnievajú, že úvahy o obnove voľného pohybu pri pohľade na nízke percento zaočkovaných zatiaľ priskoré.

Podobne rýchla implementácia spoločného systému vyvoláva polemiky o tom, ako bude Únia pristupovať k turistom zo zámoria.

Ďalší problém je, či sa budú antigénové testy považovať za dostatočný dôkaz o tom, že osoba, ktorá prekonala COVID-19, je voči vírusu imúnna. Členské štáty ako Belgicko sa navyše obávajú potenciálnej diskriminácie tých, ktorí nebudú zaočkovaní.

Reklama

Newsletter

Email

Súhlasím s podmienkami (súkromie a cookies).

powered by [Plano](#)

Krátke správy

29 dec, 11:19 // Po smrti europoslancu Čiža by mala mandát prebrať Roth Nevedalová

19 júl, 08:43 // Nemecko chce skončiť s jednomyseľným hlasovaním v zahraničnej politike

6 júl, 11:55 // Jadro a plyn sa dostali medzi udržateľné investície

14 apr, 11:50 // Grécko už Ukrajine ďalšie zbrane nepošle

13 apr, 11:34 // Dáni sú zatiaľ v otázke pripojenia k obrannej politike Únie rozdelení

13 apr, 11:27 // Rakúsky kancelár pod palbou kritiky kvôli schôdzke s Putinom

23 feb, 09:47 // Europoslanci chcú požiadať UEFA, aby kvôli Ukrajine presunula finále európskej ligy

Najčítanejšie:

- Bývalý maďarský europoslanec: Budapešť verí, že Rusko vyhrá vojnu. Pre seba chce kus Ukrajiny
- Záujem o obnovu domu z európskych peňazí nie je veľký, slovenský cieľ bol dvojnásobný
- Zahraničie a bezpečnosť Únie v roku 2023: Začína zákopová vojna mocnosti
- Geopolitická situácia nahráva veternej energii. Slovensko zaostalo
- Nový klimatický zákon nemá plán pre najviac znečisťujúce sektory
- Europoslanci otvárajú dvere plynovo-vodíkovým kotlom
- Vietor neprestane fúkať na hraniciach Slovenska
- Výskyt rakoviny na Slovensku presahuje priemer Únie
- Strešná fotovoltika bude povinná, otázkou je odkedy
- Regulačný úrad spúšťa registráciu pre telefónne čísla, ktoré nechcú marketingové hovory

Reklama

A. Joštiaková: Hoaxy v médiách

Hodnotiaci dotazník

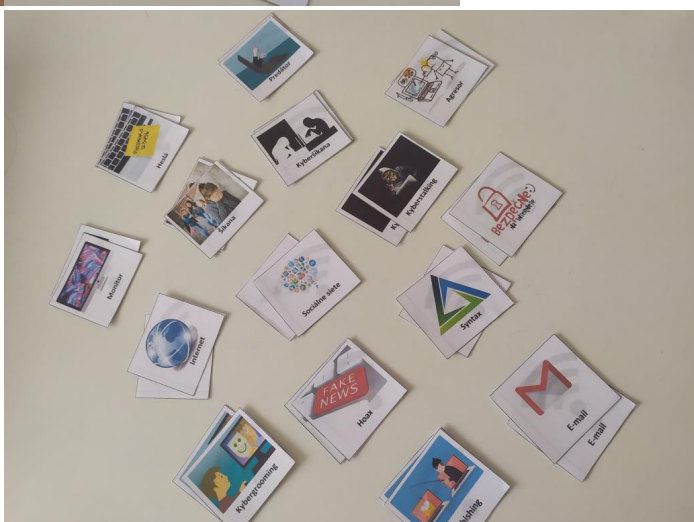
Objektívne zhodnoť spravodajskú stránku Fakebook iných skupín. Použi číslice od **0 do 3**
(0 nespokojný – 3 spokojný)

	Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3	Skupina 4
Názor				
Vytvorili kreatívne logo				
Zaplnili stránku informáciami (nepôsobí prázdna)				
Vytvorili vlastný obrázok pre HOAX				
HOAX je vizuálne pútavý				
Stránka pôsobí uhladene				
Znaky hoaxu				
Toto je hoax!				
Nemá autora				
Šírte ďalej, zdieľajte				
CAPS LOCK				
Naliehavosť (!!!!!, ??????)				
Fiktívne authority				
Zlá gramatika				

M. Blanárová, V. Kašparová, A. Hudáčová: (Ne)bezpečný internet
Fotografia pri vytváraní prezentácie

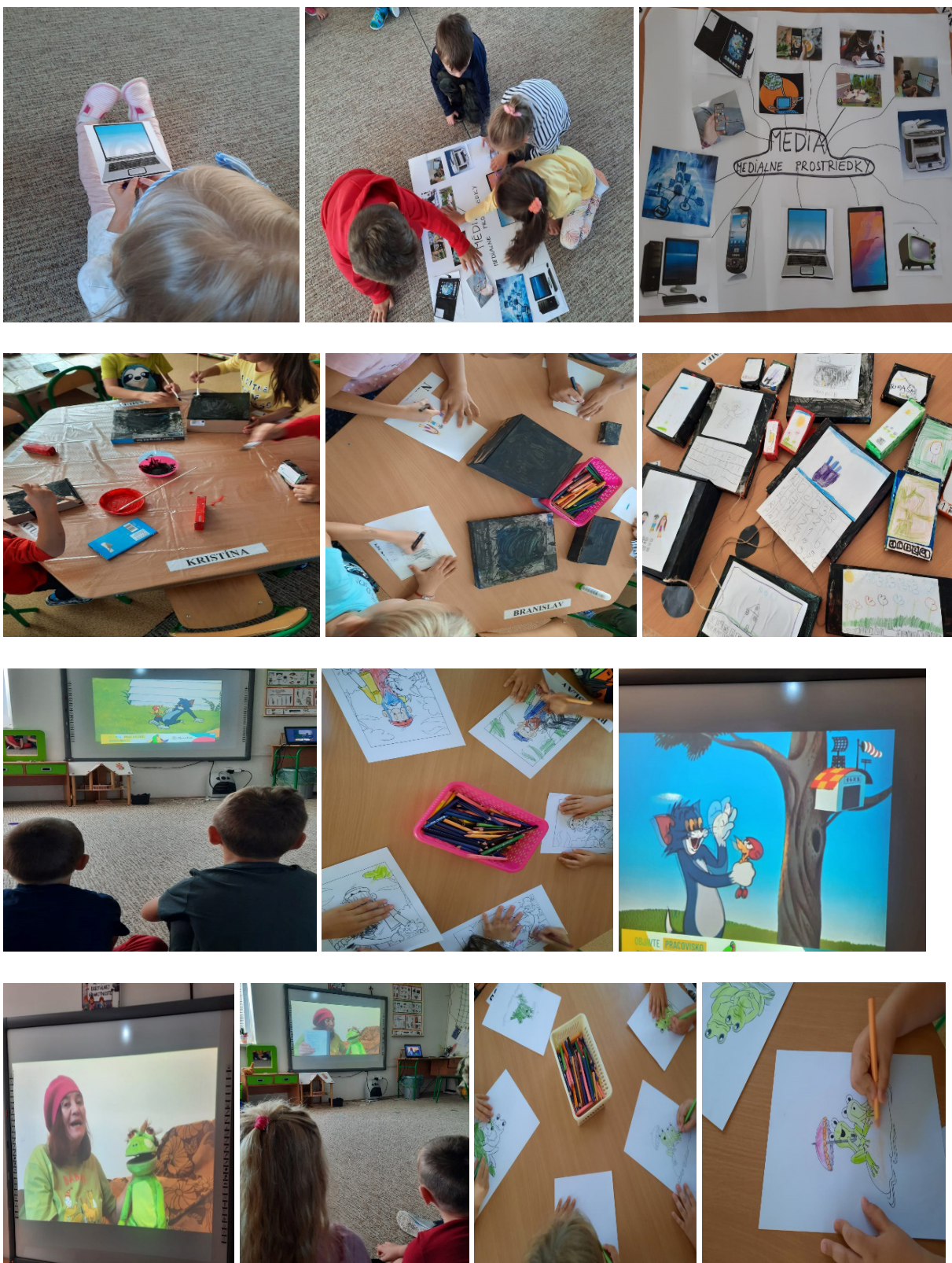
Fotografie aktivít – pexeso a ukážky hoaxov

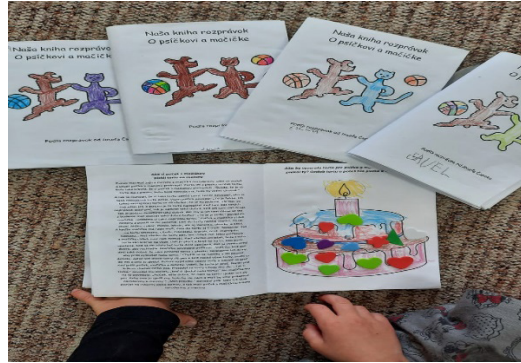

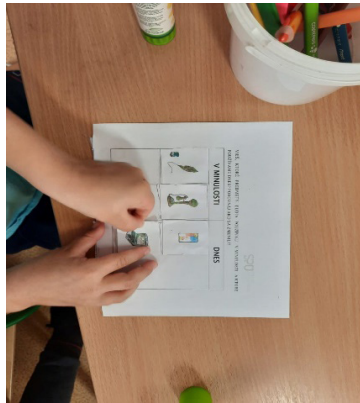
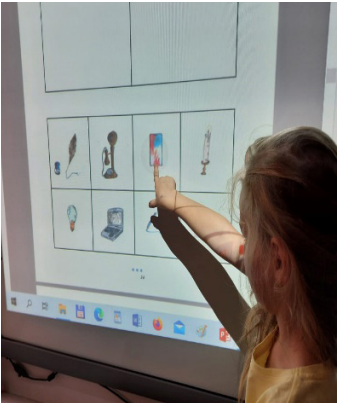
Fotografie reklamných produktov

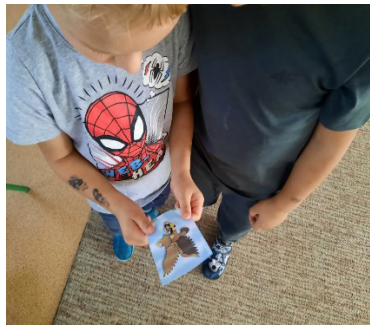
J. Pilarčíková: Svet rozprávky (Tom a Jerry, Kvak a Člup).

Príklady dobrej praxe výučby mediálnej výchovy na základných a stredných školách IV.

Projekt edukácie som realizovala počas celého školského roka podľa nasledovného plánu:

PLÁN PROJEKTU	EDUKÁCIE
JESEŇ Moja najobľúbenejšia Kniha. Čítanie rodičov v MŠ. Kniha na dobrú noc. Moja kniha – vlastná tvorba. V kine. Reklama. Tvorba reklamy.	JAR Kto pracuje v televízii? Čo je to televízia? Návšteva pošty – exkurzia. Časopisy a noviny. Obľúbený časopis. Náš škôlkarský časopis – publikovanie a tvorba.
ZIMA Rozprávkový svet. Najobľúbenejší rozprávkový hrdina. Najobľúbenejšia rozprávka. Návšteva v tlačiarni – exkurzia. Reklamný plagát – vlastná tvorba.	LETO Návšteva v redakcii časopisu My Orava. Návšteva televízie - TV Oravia. Obľúbené počítačové hry. Mobilný telefón. Tablet, počítač. Internet.

J. Pekárová: Aké chobotnice žijú na stromoch? Dotazník - Hľadanie spoľahlivých webových stránok

Názov stránky.....

Adresa stránky

Test stránky

ÚČEL STRÁNKY	ZAKRÚŽKUJ JEDNU MOŽNOSŤ	VYSVETLI ODPOVEĎ DETAILNEJŠIE
1. Vieš jednoznačne povedať, či stránka obsahuje fakty alebo názory? (ak sa zdá, že je informácia jednos- tranná alebo skreslená, vyhl'adaj si ďalšiu stránku obsahujúcu druhú stranu problému).	ÁNO - NIE	
2. Obsahuje stránka reklamu?	ÁNO - NIE	
3. Ak stránka obsahuje reklamu, dá sa ľahko odlíšiť medzi reklamou a obsahom stránky?	ÁNO - NIE	
4. Sponzoruje stránku nejaká organizácia?	ÁNO - NIE	
5. Je jasné, pre koho je stránka určená? (napr. stre- doškoláci, starší ľudia, deti...)	ÁNO - NIE	
6. Je tón stránky pokojný a vyrovnaný? (stránky, ktoré obsahujú krátke či nahnevane texty, asi nebudú dobrým zdrojom informácií)	ÁNO - NIE	
7. Je stránka dostupná pre každého? (žiadna požiadavka veku, poplatku, hesla či registrácie)	ÁNO - NIE	
8. Je doména stránky .edu, .net, .gov alebo .org? (ak adresa stránky obsahuje ~, ide zrejme o osobnú, nie oficiálnu stránku)	ÁNO - NIE	
DÔVERYHODNOSŤ AUTORA	ZAKRÚŽKUJ JEDNU MOŽNOSŤ	VYSVETLI ODPOVEĎ DETAILNEJŠIE
9. Uvádza stránka meno autora?	ÁNO - NIE	
10. Uvádza stránka miesto, kde autor pracuje?	ÁNO - NIE	
11. Uvádza stránka životopis autora a jeho vzťah k tému, ktorú spracúva?	ÁNO - NIE	
12. Získala stránka alebo autor nejaké známe ocenenia?	ÁNO - NIE	
13. Získal/a si odkaz na túto stránku z vierohodného zdroja?	ÁNO - NIE	
14. Obsahuje stránka zbieranie štatistických údajov ako počítadlo návštev?	ÁNO - NIE	
15. Dá sa kontaktovať autor v prípade otázok?	ÁNO - NIE	
16. Stránka neobsahuje gramatické, typografické chyby ani preklepy.	ÁNO - NIE	
UŽITOČNOSŤ INFORMÁCIÍ	ZAKRÚŽKUJ JEDNU MOŽNOSŤ	VYSVETLI ODPOVEĎ DETAILNEJŠIE
1. Obsahuje stránka dostatok informácií pre tému, o ktorej píše?	ÁNO - NIE	

2. Je väčšina informácií na stránke užitočná pre tvoje poznanie tejto témy?	ÁNO - NIE	
AKTUÁLNOSŤ INFORMÁCIÍ	ZAKRÚŽKUJ JEDNU MOŽNOSŤ	VYSVETLI ODPOVEĎ DETAILNEJŠIE
3. Vieš nájsť dátum, kedy bol článok, stránka alebo webové sídlo vytvorené?	ÁNO - NIE	
4. Vieš nájsť dátum, kedy sa poslednýkrát menil?	ÁNO - NIE	
5. Fungujú všetky odkazy? (žiadne odkazy na nejstávajúce stránky)	ÁNO - NIE	
6. Stránka je prehľadná a jednoduchá na používanie.	ÁNO - NIE	
7. Rozumieš dobre textu stránky?	ÁNO - NIE	
8. Je písmo ľahko čitateľné?	ÁNO - NIE	
9. Vystihujú titulok a nadpis stránky obsah článku?	ÁNO - NIE	
10. Sú tam fotky, mapy, grafy alebo ilustrácie, ktoré ti pomáhajú pochopiť obsah článku?	ÁNO - NIE	
11. Dá sa na stránke vyhľadávať?	ÁNO - NIE	
12. Je na stránke odkaz na novinky?	ÁNO - NIE	
13. Sú jasne odlíšené odkazy od zvyšku textu?	ÁNO - NIE	
14. Načítava sa stránka rýchlo?	ÁNO - NIE	

Koľkokrát si zakrúžkoval/a áno? Z celkových 30 otázok:.....

Ohodnoť svoju stránku:

25 – 30: Výborne! Informáciám na stránke môžeš dôverovať, a pritom sa ľahko používa.

15 – 24: Postupuj opatrne. Ak používaš informácie z tejto stránky, over si ich na stránke, ktorá je vierohodná. Môžeš citovať autorov názor, no uveď, že ide o názor.

0 – 14: Škoda, táto stránka je podfuk. Nie je bezpečné používať túto stránku ako zdroj informácií, nájdi si lepšiu.

Voľný preklad aktivity zo stránky www.commonsense.org

K. Zajacová: 17. november 1989 – podvod na ľuďoch!

A. Pôvodný článok: 17. november 1989 Podvod na ľuďoch, Noviny Ľudovej strany Naše Slovensko, ročník 2, číslo 4

Hovoríme pravdu

Odvahou proti systému!

17. november 1989

PODVOD NA ĽUĎOCH!

17. november 1989 je podľa oficiálnej histórie a najmä podľa západných či liberálnych politikov dňom, kedy začala spontánna a demokratická tzv. Nežná revolúcia. No už krátko po nej mnohí ľudia, ktorí štrngali na námestiach, zistili, že išlo o vopred pripravený prevrat, na ktorom sa podieľali nielen agenti západných veľmocí, skrývajúci sa za disidentov z Charty 77, ale aj samotní komunistickí funkcionári a ich orgány, vrátane ŠTB. Preto nikoho asi neprekvapí, že vo zväzkoch ŠTB figuruje aj popredná tvár novembra '89 a súčasný poslanec OĽANO Ján Budaj.

V posledných rokoch už mnohí vysokopostavení funkcionári bývalého režimu priznali, že Nežná revolúcia bola zinscenovaná tajnou službou s cieľom rozkradnúť štát. Inými slovami, mnohí vtedajší komunisti zistili, že v kapitalizme sa kradne ľahšie ako v socializme.

Keď porovnáme situáciu po 30-tich rokoch tak sa ukazuje, že je to naozaj tak. Je síce pravda, že za socializmu bol farebný televízor vzácnosťou a len málo rodín malo auto. Nikto sa však nemusel báť o prácu, ani o strechu nad hlavou, lebo dom alebo byt mal v podstate každý. Ľudia mali istotu, že štát sa o nich postará vždy. Či v starobe alebo v chorobe. Za vodu ani za elektriku sme neplatili do cudziny. Potraviny sme mali tiež svoje.

Dnes je situácia iná. Farebný televízor má každý a autá niektorí aj tri. Zato však na byty splácame hypotéky na celý život a zubár už nie je otázka strachu z vŕtačky, ale tučnej peňaženky. A o tom, kedy lepšie fungoval štát, najviac vypovedá jeden fakt: kým dnes ako národ vymierame a potrebujeme ďalšie a ďalšie domovy dôchodcov, tak za socializmu sa deti rodili a budovali sa škôlky a školy.

Lepšie to nie je ani so slobodou. Komunisti síce boli programoví ateisti, ale dnes sú kresťanské hodnoty pod omnoho zákernejším útokom. Zo všetkých strán sa na nás valí LGBT a gender propaganda a priznajme si, za socializmu nikto nehovoril o tom, že chlapi sa majú prezliekať za ženy, ženy za chlapi a že dvaja chlapi majú právo si adoptovať dieťa.

Obrovský národný majetok ČSSR si rozdelilo pár desiatok vyvolených a normálni ľudia musia denne bojovať o prežitie. Po 30-tich rokoch si jednoducho musíme priznať, že 17. november 1989 bol len dobre naplánovaný podvod na ľuďoch.

Havel zrazil Slovensko na kolena!

Jedným z najväčších vzorov extrémnych liberálov Beblavého, Kisku či Trubana je bývalý federálny prezident Václav Havel. Človek, ktorý svojimi amnestiami v mene falošnej humanity a demokracie z väznic prepustil tých najhorších vrahov a násilníkov.

Okamžite po prebratí moci Havel a ďalší ľudia okolo neho (napr. Jiří Dienstbier alebo Fedor Gál) začali konať v záujme svojich amerických chlebodarcov. Rozbehli likvidáciu slovenského (najmä strojárského) priemyslu a väčšinu priemyselných a obchodných aktivít presunuli do Čiech.

Ich cieľom bolo ekonomicky vyrancovať Slovensko do takej miery, aby nebolo schopné samostatnej existencie.

Miláčik západu Havel jednoducho zapredal Slovákov na celej čiare. Práve on nesie zodpovednosť za obrovský nárast kriminality a nezamestnanosti na Slovensku po prevrate v roku 1989. Našťastie, temné obdobie ČSFR trvalo len 3 roky.

Oľbran Vašek - idol liberálov a likvidátor slovenského priemyslu

KOTLEBOVCI – ĽUDOVÁ STRANA NAŠE SLOVENSKO 3

K. Zajacová: 17. november 1989 - podvod na ľuďoch!

B. Upravený článok z Novín Ludovej strany Naše Slovensko, ročník 2, číslo 4, strana 3.

17. november 1989

PODVOD NA ĽUĎOCH!

1. 17. november 1989 je podľa oficiálnej histórie a najmä podľa prozápadných či liberálnych politikov dňom, kedy začala spontánna a demokratická tzv. Nežná revolúcia. No už krátko po nej mnohí ľudia, ktorí štrngali na námestiach, zistili, že išlo o vopred pripravený prevrat, na ktorom sa podieľali nielen agenti západných veľmocí, skrývajúci sa za disidentov z Charty 77, ale aj samotní

komunistickí funkcionári a ich orgány, vrátane ŠTB. 2. Preto nikoho asi neprekvapí, že vo zväzkoch ŠTB figuruje aj popredná tvár novembra '89 a súčasný poslanec OĽANO Ján Budaj.

3. V posledných rokoch už mnohí vysokopostavení funkcionári bývalého režimu priznali, že Nežná revolúcia bola zinscenovaná tajnou službou s cieľom rozkradnúť štát. Inými slovami, mnohí vtedajší komunisti zistili, že v kapitalizme sa kradne ľahšie ako v socializme.

4. Keď porovnáme situáciu po 30-tich rokoch tak sa ukazuje, že je to naozaj tak. Je síce pravda, že za socializmu bol farebný televízor vzácnosťou a len málo rodín malo auto. Nikto sa však nemusel báť o prácu, ani o strachu nad hlavou, lebo dom alebo byt mal v podstate každý. Ľudia mali istotu, že štát sa o nich postará vždy. Či v starobe alebo v chorobe. Za vodu ani za elektriku sme neplatili do cudziny. Potraviny sme mali tiež svoje.

5. Dnes je situácia iná. Farebný televízor má každý a autá niektorí aj tri. Zato však na byty splácame hypotéky na celý život a zubár už nie je otázka strachu z vŕtačky, ale tučnej peňaženky. A o tom, kedy lepšie fungoval štát, najviac vypovedá jeden fakt: kým dnes ako národ vymierame a potrebujeme ďalšie a ďalšie domovy dôchodcov, tak za socializmu sa deti rodili a budovali sa škôlky a školy.

6. Lepšie to nie je ani so slobodou. Komunisti síce boli programoví ateisti, ale dnes sú kresťanské hodnoty pod omnoho zákernejším útokom. Zo všetkých strán sa na nás valí LGBT a gender propaganda a priznajme si, za socializmu nikto nehovoril o tom, že chlapi sa majú prezliekať za ženy, ženy za chlapov a že dvaja chlapi majú právo si adoptovať dieťa.

7. Obrovský národný majetok ČSSR si rozdelilo pár desiatok vyvolených a normálni ľudia musia denne bojovať o prežitie. Po 30-tich rokoch si jednoducho musíme priznať, že 17. november 1989 bol len dobre naplánovaný podvod na ľuďoch.

K. Zajacová: 17. november 1989 - podvod na ľuďoch!

C. Príklady možných reakcií na jednotlivé odseky k textu 17. november

Prvý odsek:

„...podľa oficiálnej histórie...“ – existuje aj iná, než oficiálna história? Ide o vzbudenie pocitu, že nám je skutočná pravda zatajovaná.

„...mnohi ľudia...“ – veľmi nekonkrétne, všeobecné, bez uvedenia akéhokoľvek človeka, ktorý tam bol a teda by sa dala overiť informácia, ktorej sa to týka.

„...vopred pripravený prevrat... agenti západných veľmoci...“ – vzbudzovanie a šírenie strachu.

Druhý odsek:

„...vo vzťahoch ŠTB figuruje...“ – bez ďalších dôkazov nevieme povedať, že daná osoba, ktorá bola vo vzťahoch ŠTB bola aj agentom (tento odsek to ale bez dôkazov čitateľovi podsúva).

Tretí odsek:

„...Nezná revolúcia bola zinscenovaná tajnou službou s cieľom rozkradnúť štát...“ – Akú istotu mali funkcionári tajnej služby, že po prevrate budú môcť rozkradnúť štát? Opäť ide o podsúvanie názoru bez uvedenia konkrétnych faktov, ktoré by toto tvrdenie dokazovalo.

„...komunisti zistili, že v kapitalizme sa kradne ľahšie ako v socializme...“ – Kedy sa kradne jednoduchšie, keď je pri moci jeden (jedna strana) alebo v kapitalizme? Ktorí komunisti to zistili? (opäť zovšeobecnenie bez udania konkrétnych osôb, bez čoho nejde overiť toto tvrdenie)

Štvrtý odsek:

„...Nikto sa však nemusel báť o prácu...“ – Aké sú výhody a nevýhody garancie práce pre každého?

„...Ľudia mali istotu, že štát sa o nich postará...“ – Ako konkrétne sa štát staral? V akých situáciách? Aké boli vtedy zákony, ktoré o tomto hovoria? Boli lepšie ako dnešné?

„...Potraviny sme mali tiež svoje...“ – Viete si predstaviť, žeby sme mali len potraviny u nás doprestované?

Piaty odsek:

„...zubár už nie je otázka strachu z vítačky, ale tučnej peňaženky...“ – materiál a práca zubára bola v socializme zadarmo?

„...za socializmu sa rodili deti a budovali sa škôlky a školy...“ – dnes sa deti nerodia a školy a škôlky sa nebudujú? Podsúvanie myšlienky, že v komunizme bolo lepšie, lebo sa rodili deti, čo však nesúvisí so životnou úrovňou obyvateľov.

Šiesty odsek:

„...ale dnes sú kresťanské hodnoty pod omnoho zákernejším útokom...“ – za komunizmu bola cirkev prenasledovaná, v demokracii je deklarovaná sloboda vierovyznania. Tento odsek však podsúva názor, že aj keď boli komunisti ateistami, cirkev neprenasledovali tak, ako je to v dnešnej dobe.

„...Zo všetkých strán sa na nás valí LGBT a gender propaganda...“ – opäť sa v článku nevyskytuje žiaden konkrétny príklad, ako sa na nás dnes valí gender propaganda. Celý odsek podsúva myšlienku toho, že v demokracii je ohrozená kresťanská morálka.

„...za socializmu nikto nehovoril o tom, že chlapi sa majú prezliekať za ženy, ženy za chlapov...“ – táto časť nám podsúva myšlienku, že dnes niekto núti chlapcov prezliekať sa za ženy a naopak – je to tak? Kde? Ako?

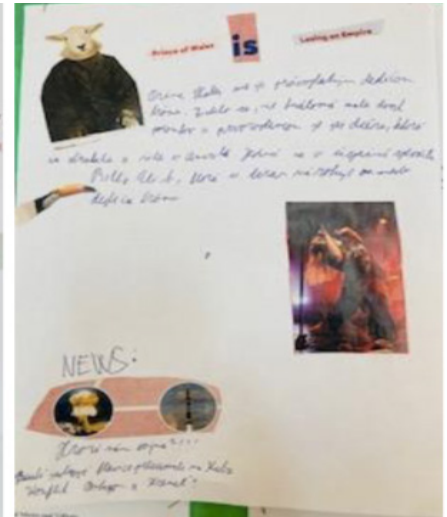
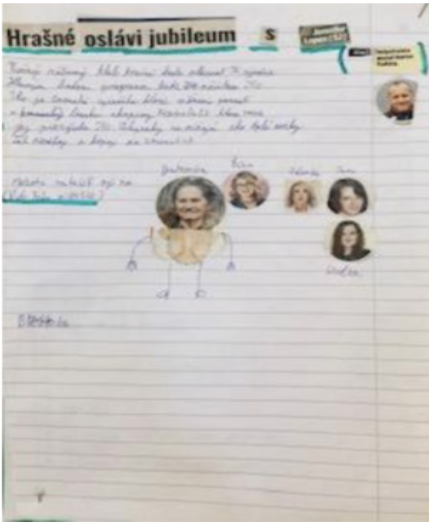
Siedmy odsek:

„...národný majetok ČSSR si rozdelilo pár desiatok vyvolených...“ – opäť nekonkrétne vyjadrenie, aký má autor dôkaz k tomuto tvrdeniu, kto si rozdelil ten majetok?

„...normálni ľudia musia denne bojovať o prežitie...“ – táto časť vzbudzuje dojem, že v dnešnej dobe sme na tom horšie ako v dobe socializmu. Skutočné dáta však ukazujú presný opak (naša životná úroveň je lepšia ako počas celých 40-tich rokov komunizmu u nás – ľahko overiteľné).

PRÍLOHA Č. 7

I. Kirka: Skupinovo-problémová hra tvorenia hoaxu „Kto benefituje z hoaxov?!”

N. Ádám: HOAX – FAKE NEWS – Vyučovací plán

LESSON PLAN	
Lesson: English language	Class: IV.H
Topic: Mass Media	Date: 12 April 2022
Teacher: PaedDr. Norbert Ádám	School: SSOŠ-MSZ Rimavská Sobota

1. Revise the topic **Mass Media**.
 Task: brainstorming the vocabulary 5:00

Additional questions: **Can we trust the media? Are our sources of information reliable?**
 Discussion 3:00
2. Watch the video: **Helping students identify fake news with the 5 C's** 2:55
<https://www.youtube.com/watch?v=xf8mjbVRqao>
 The students are asked to take notes (key words)

Watch the video: **What is fake news?** 3:35
<https://www.youtube.com/watch?v=V4o0B6IDo50>
 The students are asked to take notes (key words)
3. **Mentimeter WordCloud** 8:30
 Discuss the key words (appeared on MentiMeter WordCloud)
4. Play the game – **Kahoot**

Fake News 20 questions: <https://create.kahoot.it/details/3cc3edf4-9282-4efd-bc78-40d03c7db1ae> 20:00
5. Free discussion, conclusion, evaluation of the kahoot game 2:00

Teaching aids:

- ✓ YES B2 students book
- ✓ Youtube videos
- ✓ Kahoot
- ✓ Mentimeter App
- ✓ White board, markers
- ✓ Mobile phones

LESSON PLAN	
Lesson: English language	Class: IV.H
Topic: Mass Media	Date: 12 April 2022
Teacher: PaedDr. Norbert Ádám	School: SSOŠ-MSZ Rimavská Sobota

1. Revise the topic **Mass Media**.

Task: brainstorming the vocabulary

5:00

The following words were highlighted: TV, radio, newspaper, magazines, internet, social media, facebook, Instagram, Netflix, soap opera, series, news, New York Times, The Guardian, Nový čas, hoax, fake news, dangerous, sharing posts, information, ads, marketing

Additional questions: **Can we trust the media? Are our sources of information reliable?**

Discussion

3:00

Some comments: we cannot trust the media, there are much fake news mostly on Facebook, the fake news are coming from Russia / USA, the older generation are sharing fake news on their Facebook page, etc...

2. Watch the video: **Helping students identify fake news with the 5 C's**

2:55

<https://www.youtube.com/watch?v=xf8mjbVRqao>

The students are asked to take notes (key words)

Watch the video: **What is fake news?**

3:35

<https://www.youtube.com/watch?v=V4o0B6IDo50>

The students are asked to take notes (key words)

3. Discussion – key words

8:30

The following words appeared on Mentimeter WordCloud (the students are familiar with this app): publish, misinformation, 25%, bleak, dismaying, problem, 5 C's, context, credibility, construction, corroboration, compare, fake news list, think critically

One of the students asked about the word corroboration and one of them did not understand the word credibility.

Some of them were really surprised about the fact that only 25% of students were able to identify the fake news.

4. Play the game – **Kahoot**

Fake News 20 questions: <https://create.kahoot.it/details/3cc3edf4-9282-4efd-bc78-40d03c7db1ae>

20:00

The three best students were graded: Viktória Kováčová (18/20), Gabriela Illéšová (17/20), Szabolcs Vajda (17/20)

Teaching aids:

YES B2

Youtube videos

Kahoot

Mentimeter App

White board

LESSON PLAN

Lesson: English language	Class: IV.H
Topic: Mass Media	Date: 13 April 2022
Teacher: PaedDr. Norbert Ádám	School: SSOŠ-MSZ Rimavská Sobota

1. Revise the topic **Mass Media**.

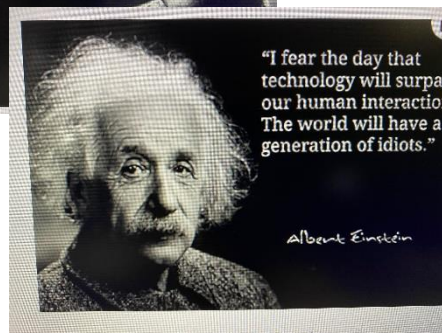
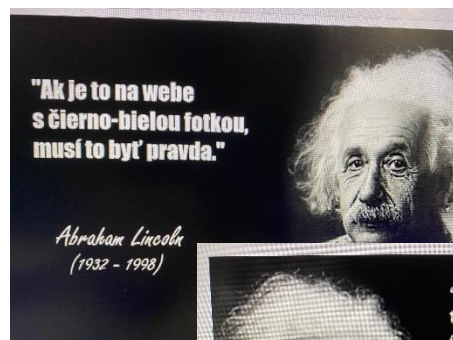
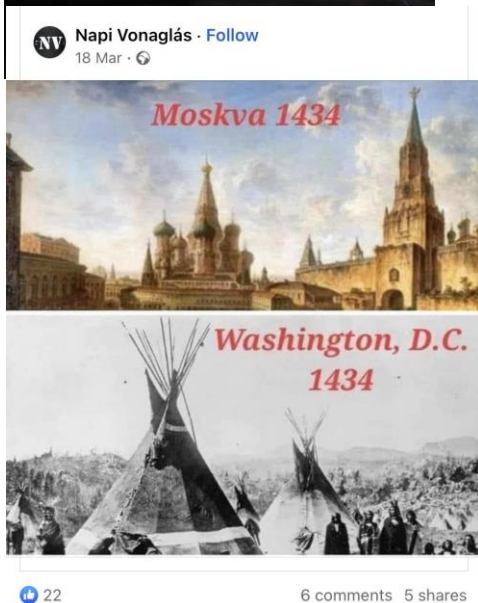
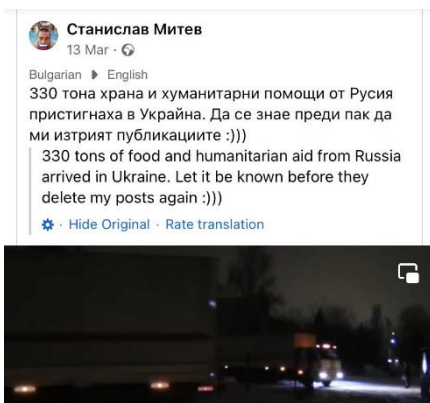
Work in pairs:

1. Discuss the role of mass media.
2. Discuss the fake news / hoax.

7:00

2. Discussion: **Real or Fake?**

15:00

3. **Group work**

Use your mobile phone and find some fake photographs / news / publication.

15:00

4. **Homework** – instructions

8:00

Write an essay (180-200 words) entitled „**Fake News: The Major Problem of the Society**“.

You can follow the following points (not necessary):

- What is the hoax / fake news?
- Spreading fake news in recent times.
- Why is it a serious problem?
- How can we avoid to be duped?

Form: EduPage

Deadline: 20 April 2022

M. Kotorová: Nástenka na tému dezinformácií

M. Kotorová: Nástenka na tému dezinformácií
(Textová časť pod červenou šípkou Veriť/neveriť)

„konšpirácia“ je:

1. sprisahanie; komplot; úklady, intrigy
2. opatrenia na utajenie ilegálnej (tajnej) napr. politickej činnosti

.....môže vznikáť schválne:

z úmyslu nahnať strach iným; potom sa ľahšie manipuluje ľuďmi, ktorí sa boja

.....veríme jej lebo:

máme strach z neznámeho;
nevieme alebo nemáme čas nájsť si kvalitné zdroje informácií;
chceme byť iní, originálni

Niektorí ľudia začnú veriť konšpiračným teóriám, keď pociťujú nedostatok kontroly nad svojím životom.

Máme tiež tendenciu veriť, že veľké udalosti majú veľké príčiny.

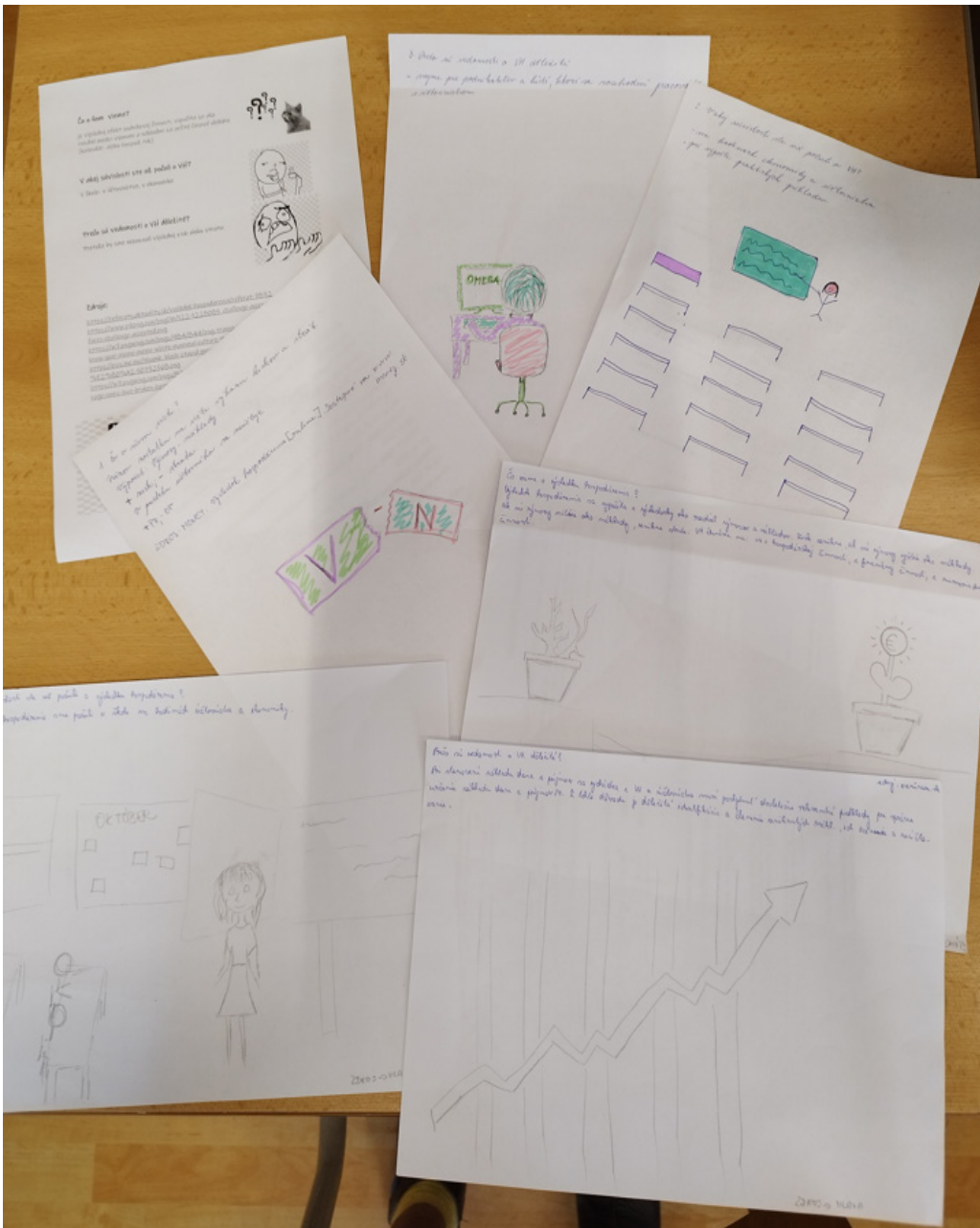
Konšpiračné teórie dávajú ľuďom pocit výnimočnosti a pocit, že niekam patria.

Je také ťažké diskutovať s niekým, kto verí konšpiračným teóriám: každé vysvetlenie môže pôsobiť tak, že chceš tomu druhému vziať niečo, čo je pre neho veľmi cenné.

Známe konšpiračné tvrdenia:

- Zem je plochá. Vyhlasujú to prívrženci Flat Earth Society (Spoločnosť plochej Zeme).
- Korona súvisí s rozširovaním 5G sietí. V Nemecku, Holandsku, Juhoafrickej republike, Veľkej Británii, Írsku, na Cypre vyústilo toto tvrdenie až do útokov na vysielateľce.
- Koronavírus nie je taký nebezpečný, ako vraveli vedci. Je to niečo ako chrípka. Vedci to vedia ale naschvál to nepovedia, aby zarobili firmy vyrábajúce vakcíny. Toto tvrdenie sa šírilo aj na Slovensku.
- Rakovina sa dá liečiť marihuanou alebo rastlinami. Na základe tohto tvrdenia zomreli na Slovensku ľudia ktorí tomu verili.
- Energetické spoločnosti skrývajú možnosti využitia energie na výrobu elektriny.
- Vesmírni ľudia v roku 2007 upozornili ministerstvo obrany SR na očipovanie ľudí, ktoré údajne plánujú (a uskutočňujú) jaštery z temných svetov, s výzvou na obranu obyvateľov Slovenska proti tejto hrozbe.
- Pristátie amerických astronautov na Mesiaci v Apollo programe bol podvod.
- Verejnosti sa schválne utajuje existencia mimozemšťanov.
- Židia uskutočňujú rituálne vráždy - krvná žaloba a Hilsneriáda – rozšírené tvrdenie aj na Slovensku.

M. Lidajová: Kritické myslenie na hodine účtovníctva

Onlinové dezinformácie ako výzva pre školskú výučbu
Príklady dobrej praxe výučby mediálnej výchovy na základných a stredných
školách IV.
Metodická príručka pre učiteľov

Editorka

Doc. PhDr. Viera Kačinová, PhD.

Autorský kolektív

Mgr. Ľuboš Paller, Ing. Marta Rovná, Mgr. Ingrid Somogyiová, Mgr. Melinda Románová, Mgr. Lucia Martáková, Mgr. Adriana Joštiaková, Mgr. Magdaléna Krenželáková, Mgr. Veronika Zárecká, PaedDr. Mária Blanárová, Mgr. Veronika Kašparová, Mgr. Alexandra Hudáčová PhD., Mgr. Janette Pilarčíková, PaedDr. Jana Pekárová, PhD., Mgr. Mária Čamborová, Mgr. Katarína Zajacová, Mgr. Ivana Kirka, Mgr. Anežka Richtariková, Mgr. Vladimír Ondrejka, Mgr. Michaela Zongorová, Ing. Helena Fraňová, Nathaniel Sansom, PaedDr. Norbert Ádám, Mgr. Milada Kotorová, Ing. Miriam Lidajová

Jazyková a redakčná úprava

Doc. PhDr. Jana Galera Matúšová, PhD.

Grafická úprava

Mgr. Martin Graca, PhD.

Elektronická publikácia je zverejnená na: <https://smc.fmk.sk/>, <https://medialnavychova.sk/>,
<https://cedmohub.eu/sk/>

Vydavateľ: Univerzity sv. Cyrila a Metoda, Trnava, 2023

Vydanie: prvé

ISBN 978-80-572-0374-2

Trnava 2023
ISBN 978-80-572-0374-2

